

Wizerunek Uniwersytetu Zielonogórskiego,
ocena efektów kształcenia
oraz własnej aktywności ekonomicznej
w przekonaniach absolwentów.
Edycja 2017

Jerzy Leszkowicz-Baczyński

Dorota Szaban (opracowanie danych)

Spis treści

Część 1. Założenia badania i opis próby	3
1. Cele badania	3
2. Uwagi metodologiczne	3
1.1. Gromadzenie materiału.....	4
2. Opis badanej próby	6
2.1. Kierunki studiów.....	6
2.2. Wydziały UZ.....	10
2.3. Płeć	11
2.4. Rodzaj ukończonych studiów	11
Część 2. Przekonania i opinie związane z przebiegiem studiów na Uniwersytecie Zielonogórskim	12
3. Motywy wyboru kierunku studiów	12
3. Satysfakcja z kształcenia na UZ.....	16
5. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu.....	19
6. Uogólniona ocena własnych studiów	22
7. Ocena parametrów procesu kształcenia	27
8. Aktywność studentów	33
9. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ	38
Część 3. Sytuacja zawodowa absolwentów UZ	42
10. Rodzaje aktywności ekonomicznej.....	42
11. Kryteria decydujące o zatrudnieniu.....	50
12. Pierwsza praca.....	56
13. Sektor zatrudnienia	64
14. Źródła informacji o pracodawcach	66
15. Ciągłość zatrudnienia.....	67
16. Lokalizacja zatrudnienia	70
17. Dochody z pracy	73
18. Bezrobocie absolwentów	76
Podsumowanie	79
Spis tabel	82

Część 1. Założenia badania i opis próby¹

1. Cele badania

Funkcjonowanie uniwersytetu opiera się na regulacjach prawnych. Główną podstawą jest ustawa prawo o szkolnictwie wyższym² z późniejszymi zmianami. Uzupełniana jest ona regulacjami tworzonymi przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w postaci rozporządzeń. Abstrahując od formalnoprawnych kryteriów ważne jest poznanie realnych efektów kształcenia specjalistów w zakresie wyznaczonymi kierunkami i specjalnościami studiów oferowanych przez uniwersytet.

W takim kontekście cele badania odnosić się będą do ocen i przekonań absolwentów UZ i określone zostały dwójako. Pierwszym jest poznanie poziomu ich satysfakcji odniesionego do zróżnicowanych aspektów studiowania. Główną kwestią jest **ustalenie poziomu satysfakcji z podjętej decyzji o wyborze UZ** jako uczelni, w obrębie której realizowane będą studia, ocenianej po ich zakończeniu. Ocenie podlegały szczegółowe aspekty studiowania, omówione w tekście. Drugi cel polegał na dotarciu do wybranych **wskaźników aktualnej sytuacji zawodowej badanych osób**.

Podstawowymi wymiarami analizy była aktywność zawodowa, forma zatrudnienia, sektor zatrudnienia, związek pomiędzy wykonywaną pracą a zdobytymi dzięki studiom kwalifikacjami. Uzupełnieniem tych informacji są dane dotyczące osób sygnalizujących problemy z uzyskaniem zatrudnienia: aktualnie bądź w czasie pomiędzy ukończeniem studiów a czasem realizacji badania. Uzyskane informacje, jakkolwiek opierają się na subiektywnych przekonaniach badanych osób, stanowią jednak ważne uzupełnienie oficjalnej dokumentacji UZ, która obejmuje wyznaczony tokiem studiów proces kształcenia i nie odnosi się do startu zawodowego i kariery zawodowej. Tymczasem aktywność ekonomiczna absolwentów stanowi główne kryterium wyznaczające ocenę szeroko pojętej efektywności działania UZ, służące jego dalszej promocji i będące podstawą modyfikacji zarówno programów kształcenia, jak tworzenia nowych kierunków i specjalności studiów.

2. Uwagi metodologiczne

Podstawę konceptualizacji badań stanowiły założenia metodologiczne przyjęte podczas realizacji pierwszej edycji (2013). Chodzi tu zarówno o ustalenie celów badania, zmiennych, sposobu gromadzenia danych, doboru osób badanych, jak wreszcie sposobu analizy wypowiedzi. W oparciu o uwagi odbiorców raportu badawczego na podstawie pierwszej

¹ Pierwsza część raportu, opisująca założenia badania, zaprezentowana została w niezmienionej postaci, bowiem zarówno założenia, narzędzie badawcze, ani sposób analizy nie uległy modyfikacjom. Aktualizacji uległy natomiast zamieszczone w niej informacje o czasie realizacji i dane liczbowe.

² Dz.U. 2016.1842 z dnia 2016.11.15, Wersja od: 26 stycznia 2017 r. do: 31 sierpnia 2017 r.

edycji uznano, że przyjęty zakres analizy jest wystarczający, w efekcie czego do gromadzenia danych posłużono się narzędziem badawczym wykorzystanym w pierwszej edycji badania.

1.1. Gromadzenie materiału

Materiał do badań uzyskano poprzez ankietę elektroniczną, która wraz z listem opisującym intencję badania i prośbą o uczestnictwo rozesłana została na adresy elektroniczne absolwentów UZ współtworzących rocznik 2013. Ta cezura czasowa wyznacza dla niektórych pytań ankiety pierwszy kwartał 2014 roku jako czas sześciu miesięcy po ukończeniu studiów. Specyfika badań za pomocą kanałów elektronicznych zapewnia z jednej strony łatwość i szybkość przesyłania narzędzi oraz minimalizację kosztów, z drugiej jednak cechuje ją ograniczona efektywność, czyli niewielki (w porównaniu do tradycyjnie realizowanych badań) odsetek zwrotów wypełnionych ankiet. Niniejsze badanie nie było wyjątkiem w tej kwestii. Dlatego konieczne było ponawianie próśb do absolwentów o uczestnictwo w badaniu, co wydłużyło okres gromadzenia materiału empirycznego. Czas gromadzenia ankiet zawiera się między czwartym kwartałem 2016 roku a końcem pierwszego kwartału 2017 roku.

Po ostatecznej weryfikacji uzyskanych materiałów do analizy zakwalifikowanych zostało 232 kompletnie wypełnione ankiety. Liczba niepełnie wypełnionych ankiet wyniosła 225, co łącznie określa liczbę zwrotów na 457. Tym samym łączny odsetek odpowiedzi stanowi 14,0% populacji absolwentów. W odniesieniu do uzyskanych, zakwalifikowanych do analizy zwrotów wyniósł natomiast 7,1%, co stanowi wyraźny spadek w porównaniu do poprzedniej edycji. Trzeba zaznaczyć, że procedura gromadzenia danych miała identyczny przebieg, jak w poprzednich edycjach raportu i wiązała się z kilkukrotnym wysyłaniem zaproszeń do uczestnictwa w badaniu. Procedura realizacji części empirycznej badania, jak i analiza wyników spełniają wymogi ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (z późniejszymi poprawkami)³.

1.1.1. Reprezentatywność próby

Kwestia reprezentatywności próby stanowi podstawę oceny wiarygodności prowadzonej analizy. Sytuacja optymalna łączy się z doborem losowym (probabilistycznym), który zakłada jednakową szansę losowego trafienia każdego z elementów do próby z badanej populacji. W badaniach społecznych, gdzie badanymi elementami są ludzie, badacz nie zawsze ma komfort posłużenia się procedurą losową, wymaga ona bowiem w sytuacji kolejnych odmów uczestnictwa w badaniu dysponowaniem próbą o znacznych rozmiarach. Rozwiązaniem stosowanym w badaniach za pomocą rozsyłanej poprzez Internet ankiety elektronicznej jest dobór nielosowy (nieprobabilistyczny) zakładający uwzględnienie wszystkich przesłanych zwrotnie ankiet, po ich merytorycznej akceptacji. Przyjmuje się wówczas założenie, że ich realizatorzy są w „naturalny” sposób zróżnicowani społecznie ze względu na podstawowe

³ Dz.U. z 2016 roku poz. 922.

cechy. W przypadku niniejszej analizy były to: płeć, wiek (w zakresie ograniczonym przyjęta koncepcją doboru), miejsce zamieszkania, rodzaj i typ studiów. Wspólnymi dla wszystkich uwzględnionych w badaniu osób były dwa kryteria: ukończenie studiów na UZ oraz dysponowanie adresem poczty elektronicznej. Założono, że społeczne cechy osób biorących udział w badaniu odzwierciedlają społeczny profil ogółu absolwentów UZ. Jedynym założonym przez realizatora badania ograniczeniem była „hipoteza sukcesu” głosząca, że zbiór uczestników badania może być w pewnym stopniu nadreprezentowany przez te jednostki, które odniosły sukces zawodowy, tym samym chętniej mówiące o własnych osiągnięciach i spostrzeżeniach, przy jednoczesnej niedoreprezentacji tych osób, które mają niekorzystne doświadczenia, zwłaszcza związane z własną aktywnością zawodową. Ogólny obraz uzyskanych wyników zdaje się nie potwierdzać jednak takiego przypuszczenia, co sugeruje (choć nie dowodzi) wiarygodność danych i poprawność prezentowanych w raporcie wniosków. Mankamentem przyjętego doboru jest niewystarczający udział w próbie absolwentów trzech, najmniej licznie reprezentowanych w próbie wydziałów UZ: Artystycznego (3,0%), Fizyki i Astronomii (0,9%), a ponadto Matematyki, Informatyki i Ekonometrii (3,0%). Ze względu na uzyskanie niewystarczającego do wnioskowania materiału (zbyt małą liczbę ankietowanych osób), wnioski dotyczące tych wydziałów nie były formułowane, choć stosowne dane zostały przedstawione w tabelach. Trzeba zaznaczyć, że niewielka liczba wypowiedzi uzyskanych w obecnej edycji raportu ograniczała w niektórych przypadkach możliwość tworzenia uogólnień i interpretacji zebranego materiału. Widoczne jest to zwłaszcza w zestawieniach uwzględniających strukturę wydziałową.

1.1.2. Analiza danych

Analiza danych zawartych w ankiecie miała charakter ilościowy. Przyjęto, że formułowanie opisowych odpowiedzi, stanowiących konsekwencję pytań otwartych wydłuża czas realizacji ankiety, komplikuje udzielanie odpowiedzi i tym samym może zniechęcać badane osoby do uczestnictwa w badaniu. W rezultacie pytania ankietowe miały charakter zamknięty, a udzielenie odpowiedzi polegało na zaznaczeniu odpowiedniego (zdaniem danej osoby) wariantu odpowiedzi, lub zespołów odpowiedzi.

Mimo ilościowego charakteru analizy dane uwzględniane w pytaniach miały charakter jakościowy. Tym samym, użyte do ich analizy skale były skalami nominalnymi, co przede wszystkim dotyczy zmiennych niezależnych takich jak: wydział, kierunek studiów, typ studiów. Ponadto uwzględniane zmienne zależne dotyczące ocen procesu studiowania, jak sytuacji na rynku pracy również miały nominalny (niekiedy porządkowy) charakter. W pytaniach nie pojawiły się skale interwałowe bądź ilorazowe. Biorąc pod uwagę charakter użytych skal w analizie nie było możliwe wykorzystanie analiz statystycznych, dokumentujących siłę powiązania zmiennych i istnienie zależności między badanymi cechami. Uwzględnione w poszczególnych zestawieniach dane poddane zostały interpretacji ukazującej najbardziej widoczne powiązania między cechami. Analiza uwzględnia ponadto dalszą weryfikację poczynionych wniosków poprzez odniesienie do kolejnych zmiennych, np. wpływ przynależności do wydziału na zmienną zależną, a następnie wpływ kierunku studiów

na nią. Dzięki temu w zdecydowanej części opisów tabel uzyskano potwierdzenie wnioskowania w omawianym zakresie. Pewnym ograniczeniem analizy danych była liczebność zakwalifikowanych do analizy ankiet, uniemożliwiająca dokonanie bardziej szczegółowych odniesień, np. poszczególnych kierunków studiów.

Ze względu na cele badania, sytuujące je w kategorii monografii instytucji i odnoszące się do efektywności kształcenia w ramach UZ, w raporcie pominięto analizę standardowych, typowych dla badań społecznych zmiennych niezależnych (takich jak płeć, wiek, miejsce zamieszkania, rodzaj uzyskanego wykształcenia) oraz ich wpływu na analizowane kwestie. Było to skutkiem przyjętej konceptualizacji, bowiem celem badania nie była charakterystyka badanej populacji, lecz uzyskanie obrazu zróżnicowanych efektów, jakie są skutkiem istnienia UZ.

2. Opis badanej próby

W skład próby zaliczono osoby, które skorzystały z elektronicznej ankiety, zróżnicowane ze względu na kierunek i typ studiów, rekrutujących się z dziesięciu wydziałów UZ. Podobnie jak w poprzednich edycjach, uznano, że kryterium kierunku studiów, ze względu na znaczne zróżnicowanie wymaga pewnego uporządkowania. W efekcie kierunki zostały pogrupowane w ogólniejsze kategorie, a uzyskany w ten sposób podział stanowił podstawę dalszych analiz.

2.1. Kierunki studiów

Trudno byłoby oceniać zróżnicowanie uzyskanych danych przyjmując jako zmienną kierunek studiów, bowiem uzyskane informacje pochodziły od absolwentów 33 kierunków. W obecnej edycji raportu korekcie poddany został dotychczasowy podział kierunków studiów. Stanowi to efekt modyfikacji oferty kształcenia w obrębie Uniwersytetu Zielonogórskiego w celu zaproponowania kandydatom jak najbardziej atrakcyjnych rynkowo zawodów.

Tabela 1. Reprezentacja poszczególnych kierunków studiów

Nazwa kierunku	N	%	Nazwa kierunku	N	%
Architektura i urbanistyka	3	1,3	Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo	4	1,7
Architektura wnętrz	2	0,9	Informatyka	6	2,6
Automatyka i robotyka	1	0,4	Informatyka i ekonometria	1	0,4
Bezpieczeństwo narodowe	13	5,6	Inżynieria biomedyczna	1	0,4
Biologia	5	2,2	Inżynieria środowiska	7	3,0
Biotechnologia	1	0,4	Matematyka	6	2,6
Budownictwo	16	6,9	Mechanika i budowa maszyn	5	2,2
Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych	2	0,9	Ochrona środowiska	7	3,0
Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej	2	0,9	Pedagogika	50	21,6
Edukacja techniczno-informatyczna	2	0,9	Pielęgniarstwo.	4	1,7
Ekonomia	11	4,7	Politologia	7	3,0
Elektrotechnika	4	1,7	Socjologia	6	2,6
Filologia	14	6,0	Technologia drewna	1	0,4
Filologia polska	6	2,6	Wychowanie fizyczne	2	0,9
Filozofia	2	0,9	Zarządzanie	26	11,2
Fizyka	2	0,9	Zarządzanie i inżynieria produkcji	4	1,7
Grafika	1	0,4	Ogółem	232	100,0
Historia	8	3,4			

Wdrażane dotychczas zmiany spowodowały konieczność nowej kategoryzacji kierunków które, podobnie jak we wcześniejszych edycjach rozmieszczono w obrębie czterech głównych grup.

a) Kierunki artystyczne i humanistyczne

Architektura wnętrz
 Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych
 Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej
 Filologia
 Filologia polska
 Filozofia

Grafika
Historia

b) Kierunki społeczne

Ekonomia
Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo
Pedagogika
Politologia
Socjologia
Wychowanie fizyczne

c) Kierunki ścisłe i techniczne:

Architektura i urbanistyka
Automatyka i robotyka
Budownictwo
Edukacja techniczno-informatyczna
Elektrotechnika
Fizyka
Informatyka
Informatyka i ekonometria
Inżynieria środowiska
Matematyka
Mechanika i budowa maszyn
Ochrona środowiska
Technologia drewna

Uzupełnieniem wyżej przedstawionych, względnie homogenicznych grup jest czwarta kategoria, skupiająca kierunki studiów z różnych dziedzin nauki i tym samym korzystających z różnych metodologii. Kryterium jej utworzenia było zasadniczo inne, niż w wyżej wymienionych kategoriach, bowiem odwoływało się do strategii reagowania przez UZ na zapotrzebowanie kandydatów na rynku pracy i tym samym tworzenie kierunków, które poszukiwane są przez zainteresowanych. Co istotne, kierunki rynkowe rozmieszczone są w obrębie różnych wydziałów i tym samym klasyfikują się w obrębie różnych grup nauk: przyrodniczych, ekonomicznych, nauk o zarządzaniu, technicznych i medycznych. Pomimo więc braku obiektywnych podobieństw związanych ze wspólnym polem badawczym, istnieje tu jedno: „prorynkowa” racja przemawiająca za utworzeniem kierunku. Ten argument zdaje się odgrywać istotną rolę w ustaleniu, czy absolwenci z tej grupy łatwiej znajdują zatrudnienie, a ich kariery zawodowe są stabilniejsze.

Kierunki nowe:

Bezpieczeństwo narodowe
Biologia
Biotechnologia
Inżynieria biomedyczna
Pielęgniarstwo
Zarządzanie
Zarządzanie i inżynieria produkcji

Zmieniająca się oferta edukacyjna Uniwersytetu Zielonogórskiego skutkuje koniecznością systematycznej modyfikacji przyjmowanego w poprzednich edycjach raportu podziału kierunków studiów na cztery główne kategorie analizy, które uzupełniają podział podstawowy, wyznaczany przez strukturę wydziałową. W prezentowanej edycji badania, najbardziej liczną kategorię absolwentów stanowią osoby pochodzące z kierunków społecznych, stanowiące nieco ponad jedną trzecią (34,5%) wypowiedzianych się. Drugą co do liczebności kategorią są absolwenci kierunków ścisłych i technicznych (25,4%). Nieco mniej liczny był udział osób kończących kierunki nowe (23,3%). Zestawienie zamykają osoby, które zdecydowały się na studia o profilu artystycznym lub humanistycznym, stanowiące 16,8% badanej populacji.

Tabela 2. Częstość kierunków studiów w podziale kategorialnym

		N	%
Kategoria kierunków studiów	społeczne	80	34,5
	ścisłe i techniczne	59	25,4
	nowe	54	23,3
	artystyczno- humanistyczne	39	16,8
	Ogółem	232	100,0

Mimo zasygnalizowanej wyżej, zmniejszonej liczebności próby, proporcje liczebności utworzonych kategorii kierunków studiów zachowane zostały na zbliżonym poziomie w porównaniu do edycji ubiegłorocznej.

2.2. Wydziały UZ

Wyróżnione kierunki studiów znajdują się w obrębie dziesięciu wydziałów Uniwersytetu Zielonogórskiego⁴. Podobnie jak w poprzednich edycjach, także aktualnie największy udział w badanym zbiorze mają absolwenci Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii, bowiem rekrutuje się z nich więcej, niż co czwarta osoba (26,7%). Drugim co do wielkości w próbie jest Wydział Ekonomii i Zarządzania, reprezentowany przez 21,6% osób. Trzecim co do liczebności w próbie okazał się Wydział Humanistyczny (17,7%), a wielkość ta jest prawie identyczna z uzyskaną w poprzedniej edycji raportu. Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska reprezentowany jest przez 11,2% osób.

Podział badanej próby uwzględniający przynależność wypowiadających się osób do wydziałów, w obrębie których realizowali studia, ujawnia znaczną dysproporcję liczebności, a w konsekwencji niewielką (ograniczającą możliwość wnioskowania) reprezentację niektórych wydziałów. Podobnie, jak w poprzednich edycjach raportu, także w aktualnej zdecydowanie niewystarczająca liczebność ankiet wykluczyła z analizy (i związanego z nią wnioskowania) wydziały reprezentowane w badaniu w minimalnym stopniu. Zaliczono do nich: Wydział Fizyki i Astronomii (0,9%), Wydział Artystyczny oraz Wydział Matematyki, Informatyki i Ekonometrii (po 3,0%).

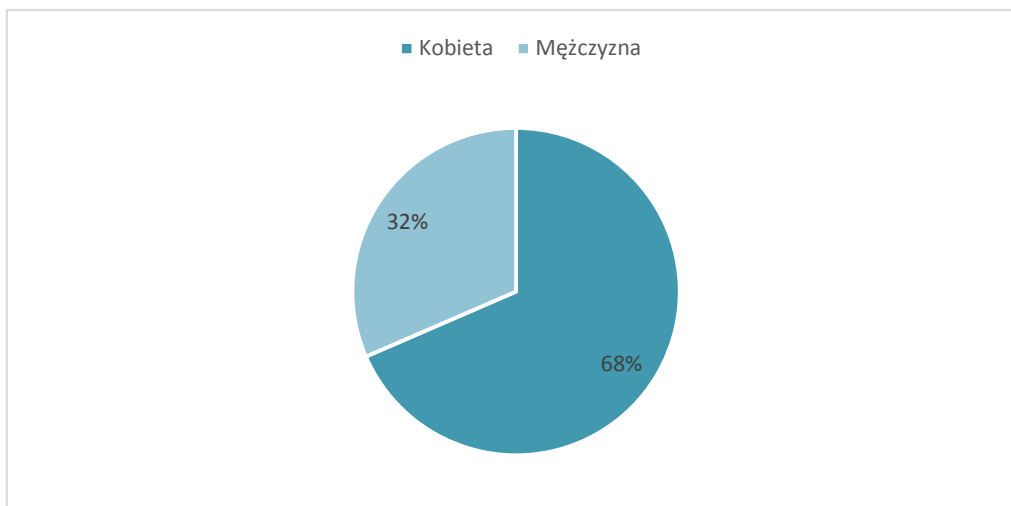
Tabela 3. Podział badanych ze względu na wydziały

		N	%
Nazwa wydziału	Wydział Artystyczny	7	3,0
	Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska	26	11,2
	Wydział Ekonomii i Zarządzania	50	21,6
	Wydział Fizyki i Astronomii	2	0,9
	Wydział Humanistyczny	41	17,7
	Wydział Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki	11	4,7
	Wydział Matematyki, Informatyki i Ekonometrii	7	3,0
	Wydział Mechaniczny	13	5,6
	Wydział Nauk Biologicznych	13	5,6
	Wydział Pedagogiki, Psychologii i Socjologii	62	26,7
	Ogółem	232	100,0

⁴ Nazwy wydziałów oraz ich liczba odnoszą się do okresu studiów obecnych absolwentów, tym samym nie w pełni odpowiadają aktualnej strukturze wydziałowej UZ.

2.3. Płeć

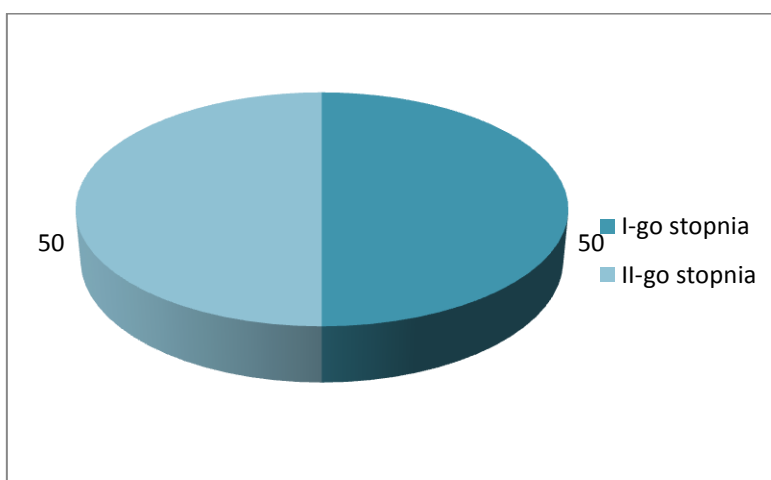
Podobnie jak w poprzednich raportach, kryterium płci ujawnia zdecydowaną feminizację studentów Uniwersytetu, w konsekwencji jego absolwentów. Kobiety stanowią bowiem blisko dwie trzecie badanej populacji (68,5%).

Wykres 1. Płeć badanych (%)

2.3. Rodzaj ukończonych studiów

Kryterium podziału na studia pierwszego stopnia (licencjackie) i studia drugiego stopnia (magisterskie) wskazuje na całkowicie symetryczny podział badanej populacji. Pewnym *novum* jest brak dotychczas występującej w analizie kategorii, jaką stanowią jednolite studia pięcioletnie.

Wykres 2. Rodzaj ukończonych studiów (%)

Część 2. Przekonania i opinie związane z przebiegiem studiów na Uniwersytecie Zielonogórskim

3. Motywy wyboru kierunku studiów

Istotnych informacji dotyczących motywacji związanych z wyborem studiów na Uniwersytecie, dostarcza tabela 4. Zawarte w niej dane odzwierciedlają trudności, na jakie napotykać mogą absolwenci szkół i uczelni trafiający na rynek pracy.

Tabela 4. Motywy wyboru kierunku studiów⁵

		N	%
Motywy wyboru UZ	1 Przypuszczałem, że uczelnia umożliwi mi zdobycie kwalifikacji zawodowych, które pozwolą na zdobycie pracy	159	69,5%
	2 Uczelnia miała interesującą ofertę kierunkową/przedmiotową	140	61,9%
	3 Zielona Góra jest atrakcyjnym miejscem studiowania i zamieszkania	38	16,8%
	4 UZ ma wysoki prestiż na rynku edukacyjnym	152	67,3%
	5 Zasady i organizacja toku studiów na UZ są przyjazne dla studentów	179	79,2%
	6 Uczelnia znajdowała się w pobliżu mojego miejsca zamieszkania	164	72,6%
	7 Łatwo było dostać się na UZ	67	29,6%
	8 Moi najbliżsi chcieli, abym studiował(a) na UZ	21	9,3%
	9 Nie dostałem(am) się na inną uczelnię, a na UZ były wolne miejsca	11	4,9%
	10 Wybór UZ był przypadkowy	6	2,7%
Ogółem		778	413,8%

Mając świadomość uwarunkowań zatrudnienia na rynku pracy, siedmiu na dziesięciu wypowiedziących się (69,5%) zakładało przed podjęciem studiów sytuację, że „uczelnia umożliwi mi zdobycie kwalifikacji zawodowych, które pozwolą na zdobycie pracy”. Proporcja ta odzwierciedla powszechność obaw, które towarzyszą ludziom młodym, rozstrzygającym swe przyszłe szanse na zdobycie pracy. Jest jednocześnie istotne, że zbliżona liczebnie grupa

⁵ Pytanie miało charakter wielokrotnego wyboru, stąd uzyskane wielkości nie sumują się do 100 procent.

podejmując decyzję o studiowaniu kierowała się wysokim prestiżem UZ na rynku edukacyjnym (67,3%). Korzystną rekomendacją uczelni stanowi także fakt, że czterech na pięciu absolwentów UZ kierowało się przekonaniem, że zasady i organizacja toku studiów na UZ są przyjazne dla studentów (79,2%). Dalsza, przeważająca liczebnie grupa uznawała ponadto, że uczelnia dysponuje interesującą ofertą kierunkową i przedmiotową (61,9%). Kolejna kategoria przekonań pozwala na interesujące spostrzeżenie: zaledwie 16,8 % absolwentów uznało, że Zielona Góra jest atrakcyjnym miejscem studiowania i zamieszkania. Nie kwestionując tego subiektywnego przekonania, można zinterpretować je poprzez tezę o wzroście oczekiwań wobec infrastruktury miejskiej wśród potencjalnych kandydatów na studia. Jest prawie pewne, że ogół kandydatów na studia w UZ analizował równocześnie szanse studiowania także w innych, w tym większych niż Zielona Góra, ośrodkach. We wcześniejszych edycjach raportu przekonanie o atrakcyjności tego miasta jako miejsca do studiowania występowało ze znacznie wyższą popularnością – dla porównania, w edycji raportu z roku ubiegłego przekonanie to podzielało sześciu na dziesięciu wypowiedzających się (60,1%). Wynikający ze wskazanego, wyraźnego spadku wniosek sugeruje konieczność intensyfikacji starań nie tyle samej uczelni, co władz miasta i regionu, skupienia wysiłków na kampanii promocyjnej Zielonej Góry jako ośrodka akademickiego, przyjaznego studentom i wychodzącego naprzeciw potrzebom ludzi młodych. Kampanie takie prowadzone są niezwykle intensywnie w pozostałych ośrodkach akademickich kraju. Wśród uzyskanych przekonań ważne jest wreszcie to, że argumentacja „pozamerytoryczna” wyboru studiów, odwołująca się do presji osób bliskich (9,3%), czy przypadkowej decyzji o studiowaniu (2,7%) nie była udziałem ogółu kandydatów.

Tabela 5. Motywy wyboru UZ a kierunki studiów

			Kierunek			
			artystyczno-humanistyczne	społeczne	ściśle i techniczne	nowe
Motywy wyboru UZ	1 Przypuszczałem, że uczelnia umożliwi mi zdobycie kwalifikacji zawodowych, które pozwolą na zdobycie pracy	N	22	52	49	36
		%	57,9%	66,7%	84,5%	66,7%
	2 Uczelnia miała interesującą ofertę kierunkową/przedmiotową	N	20	53	30	37
		%	55,6	67,9	51,7	68,5
	3 Zielona Góra jest atrakcyjnym miejscem studiowania i zamieszkania	N	3	14	12	9
		%	8,3	17,9	20,7	16,7
	4 UZ ma wysoki prestiż na rynku edukacyjnym	N	21	54	37	40
		%	58,3	69,2	63,8	74,1
	5 Zasady i organizacja toku studiów na UZ są przyjazne dla studentów	N	32	59	46	42
		%	88,9	75,6	79,3	77,8
	6 Uczelnia znajdowała się w pobliżu mojego miejsca zamieszkania	N	27	61	42	34
		%	75,0	78,2	72,4	63,0
	7 Łatwo było dostać się na UZ	N	14	18	18	17
		%	38,9	23,1	31,0	31,5
	8 Moi najbliżsi chcieli, abym studiował(a) na UZ	N	7	5	5	4
		%	19,4	6,4	8,6	7,4
	9 Nie dostałem(am) się na inną uczelnię, a na UZ były wolne miejsca	N	3	5	1	2
		%	8,3	6,4	1,7	3,7
	10 Wybór UZ był przypadkowy	N	-	-	-	-
		%	-	-	-	-

Tabela 5 uwzględnia opisane wcześniej przekonania w podziale na cztery kategorie studiów. Z perspektywy systematycznie prowadzonej przez UZ strategii uruchamiania nowych kierunków studiów istotne jest, że ofertę przedmiotową i kierunkową uznawali za interesującą w największym stopniu kandydaci na kierunki nowe (68,5%), co dokumentuje logikę tworzenia tych kierunków stanowiących odpowiedź na masowe zainteresowania młodzieży, a wręcz w niektórych przypadkach „mody” edukacyjne. Zbliżona, wysoka popularność tego przekonania dotyczy absolwentów kierunków społecznych (67,9%). Także korzystne w wymowie przekonanie o wysokim prestiżu UZ na rynku edukacyjnym, ponownie podzielali głównie kandydaci na studia nowe (74,1%) i studia społeczne (69,2%). Jednak najbardziej powszechnie podzielanym przekonaniem było dotyczące przyjazności zasad i organizacji studiów, co zakładało blisko dziewięciu na dziesięciu (88,9%) kandydatów na studia artystyczne i humanistyczne. Warto podkreślić, że dla pozostałych typów studiów przekonanie to podzielała nie mniej, niż czwarta część wypowiadających się osób, w tym 79,3% planujących studia na kierunkach ścisłych i technicznych, 77,8% podejmujących studia na kierunkach nowych i 75,6% na kierunków społecznych.

Tabela 6. Motywy wyboru UZ a rodzaj studiów

			Typ studiów	
			I-go stopnia	II-go stopnia
Motywy wyboru UZ	1 Przypuszczałem, że uczelnia umożliwi mi zdobycie kwalifikacji zawodowych, które pozwolą na zdobycie pracy	N	73	75
		%	66,7	66,7
	2 Uczelnia miała interesującą ofertę kierunkową/przedmiotową	N	72	68
		%	63,7	60,2
	3 Zielona Góra jest atrakcyjnym miejscem studiowania i zamieszkania	N	15	23
		%	13,3	20,4
	4 UZ ma wysoki prestiż na rynku edukacyjnym	N	76	76
		%	67,3	67,3
	5 Zasady i organizacja toku studiów na UZ są przyjazne dla studentów	N	90	89
		%	79,6	78,8
	6 Uczelnia znajdowała się w pobliżu mojego miejsca zamieszkania	N	85	79
		%	75,2	69,9
	7 Łatwo było dostać się na UZ	N	28	39
		%	24,8	34,5
	8 Moi najbliżsi chcieli, abym studiował(a) na UZ	N	11	10
		%	9,7	8,8
	9 Nie dostałem(am) się na inną uczelnię, a na UZ były wolne miejsca	N	6	5
		%	5,3	4,4
	1.10 Wybór UZ był przypadkowy	N	3	3
		%	2,7	2,7

Przedstawiona w Tabeli 6 specyfika motywacji wyboru studiów z uwzględnieniem podziału na studia pierwszego i drugiego stopnia nie ujawnia szczególnego zróżnicowania wywołanego tym podziałem. Najbardziej dostrzegalne różnice dotyczą oceny Zielonej Góry jako miejsca atrakcyjnego miejsca do studiowania i zamieszkania, na co częściej wskazywali absolwenci studiów drugiego stopnia (20,4%), a także lokalizacja miasta nieodległa od miejsca zamieszkania, co stanowiło argument częściej pojawiający się w opiniach kandydatów na studia pierwszego stopnia. Dla pozostałych zawartych w tabeli wypowiedzi, wyniki wskazują na brak istotnych różnic w akceptacji przekonań pomiędzy obydwojema kategoriami studentów.

3. Satysfakcja z kształcenia na UZ

Satysfakcja z kształcenia na uczelni, określona z pozycji absolwenta, stanowi obiektywny miernik zarówno przydatności procesu edukacyjnego, jak i jakości zdobytej na studiach wiedzy. W dotychczasowych edycjach badania parametr ten świadczył korzystnie o jakości procesu edukacyjnego na UZ.

Tabela 7. Satysfakcja z kształcenia na UZ

		N	%
Satysfakcja	z wyboru: uczelni	197	88,7
	z wyboru: kierunku studiów	171	71,4
	z wyboru: specjalności	84	38,0

W obecnej edycji pomiar satysfakcji w z wyboru uczelni sięga blisko dziewięciu z dziesięciu wypowiadających się absolwentów (88,9%), co stanowi mocną rekomendację dla uczelni. Satysfakcja z wyboru kierunku studiów występuje na niższym poziomie, wskazało na nią bowiem blisko trzy-czwarte absolwentów (71,4%). Wynik ten nadal uznać można za zdecydowanie korzystny w ogólnej ocenie uczelni, bowiem w warunkach utrwalonego niżu demograficznego celem wszystkich uczelni jest pozyskanie kandydatów na studia poprzez nieustanne modyfikowanie i uatrakcyjnianie oferty kształceniowej. Natomiast pewnym wskaźnikiem konieczności zmian tej oferty w UZ jest relatywnie niski odsetek osób usatysfakcjonowanych wyborem specjalności, które stanowiły zaledwie 38,0 % badanej populacji.

Tabela 8. Satysfakcja z wyboru uczelni, kierunku studiów i specjalności a wydział⁶

			Wydział									
			WA	WBAI Ś	WEZ	WFI A	WH	WIE A	WM E	WM	WN B	WPP S
Satysfakcja	z wyboru: uczelni	N	5	24	41	2	35	11	6	12	7	54
		%	83,3	100,0	83,7	100,0	87,5	100,0	85,7	92,3	63,6	91,5
	z wyboru: kierunku	N	4	22	35	2	31	9	6	10	6	46
		%	66,7	95,7	71,4	100,0	77,5	81,8	85,7	76,9	54,5	78,0
	z wyboru: specjalności	N	3	17	15	1	12	7	2	4	4	19
		%	50,0	70,8	30,6	50,0	30,0	63,6	28,6	30,8	36,4	32,8

⁶ Jak zaznaczono wcześniej, w omówieniu danych uwzględniających podział na wydziały UZ, ze względu na niewystarczającą liczebność danych pominięte zostaną wydziały: Artystyczny (WA), Fizyki i Astronomii (WFIA) oraz Matematyki, Informatyki i Ekonometrii (WME).

Satysfakcja z wyboru uczelni, deklarowana przez jej absolwentów, stanowi mocny wskaźnik jakości oferty dydaktycznej i korzystną ocenę całego procesu dydaktycznego. Niezwykle korzystną rekomendacją jest fakt, że dla dwóch jednostek: Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska oraz Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki przekonanie takie wyrażają wszyscy badani absolwenci. Nieznacznie niższe oceny, jednakże przekraczające próg 90% uznania, dotyczą Wydziału Mechanicznego (92,3%) i Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (91,5%). Dla pozostałych wydziałów UZ, opisywany parametr znajduje się również na korzystnym poziomie, bowiem dotyczy większości wypowiedzających się osób.

Satysfakcję z wyboru kierunku studiów deklarowali przede wszystkim (ponownie) absolwenci Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (95,7%), a w mniejszym stopniu absolwenci Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (81,8%) i Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (78,0 %) i Wydziału Humanistycznego (77,5%). O ile wysoki poziom satysfakcji absolwentów pierwszego z wymienionych tu wydziałów, kształcącego poszukiwanych na rynku pracy specjalistów, nie stanowi zaskoczenia, to warto podkreślić satysfakcję absolwentów kierunków społecznych i humanistycznych, którzy od pewnego czasu doświadczają trudności na rynku pracy. Można wnioskować na tej podstawie, że zdobyte podczas studiów wykształcenie zapewnia zdecydowanej większości z nich korzystne perspektywy pracy. Kwestia ta będzie przedmiotem analiz w dalszej części raportu. Jeśli przedmiotem analizy uczynić trzecie z przedstawionych w tabeli kryteriów, jakim jest satysfakcja z uzyskanej specjalności, to dostrzegalne jest wyraźne zróżnicowanie ocen. Najwyższe noty wystawili tu bowiem absolwenci Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (70,8%) oraz Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (63,6%). Pewną sugestią zmian w zakresie dotychczasowych specjalności zawiera fakt, że dla Wydziału Humanistycznego, Wydziału Ekonomii i Zarządzania oraz Wydziału Mechanicznego odsetki absolwentów usatysfakcjonowanych wybraną specjalnością nie należą do wysokich.

Tabela 9. Satysfakcja z wyboru uczelni, kierunku studiów i specjalności a kategorie kierunków

			Kategorie kierunków			
			artystyczno-humanistyczne	społeczne	ściśle i techniczne	nowe
Satysfakcja	Z wyboru: uczelni	N	33	69	52	43
		%	89,2	89,6	92,9	82,7
	Z wyboru: kierunku studiów	N	31	56	46	38
		%	83,8	72,7	83,6	73,1
	Z wyboru: Specjalności	N	13	25	31	15
		%	35,1	32,9	55,4	28,8

Tabela 9 zawiera zestawienie dotyczące satysfakcji absolwentów z wyboru uczelni, kierunku studiów oraz specjalności w odniesieniu do czterech kategorii kierunków studiów. Najbardziej ogólne odniesienie, jakim jest satysfakcja z wyboru uczelni, umożliwia sformułowanie dwóch wniosków. Zgodnie z pierwszym, poziom satysfakcji w tym zakresie dotyczy głównie absolwentów kierunków ścisłych i technicznych (92,9%), którzy zasadniczo nie odczuwają trudności ze znalezieniem zatrudnienia, ponadto osiągnęte przez nich zarobki należą do wyższych, niż osiągnęte przez pozostałych absolwentów. Drugi wniosek dotyczy niewielkich różnic pomiędzy absolwentami pozostałych kategorii studiów w opisywanym przekonaniu, bowiem dla absolwentów kierunków społecznych dotyczy ono 89,6% z nich, a dla absolwentów kierunków artystycznych i humanistycznych sięga 89,2%. Na tym tle słabiej wypadają absolwenci kierunków nowych, których satysfakcja z wyboru uczelni dotyczy 82,7%.

Kryterium wyboru kierunku studiów dostarcza danych, które trudno podać jednoznacznej interpretacji. Bowiem wysoki poziom zadowolenia z wyboru kierunku deklarują zarówno absolwenci kierunków ścisłych i technicznych (83,6%), jak i w minimalnie wyższym stopniu absolwenci kierunków artystycznych i humanistycznych (83,8%). Możliwa interpretacja tego faktu odwołuje się do możliwej niewspółmierności kryteriów ocen tworzonych przez jednostki kończące odmienne typy studiów, tym samym (być może) zwracające w większym stopniu uwagę na rolę czynników niematerialnych, takich jak satysfakcja dotycząca studiowania, czy możliwość realizacji prac zawodowych mniej ściśle związanych z profilem studiów.

Tabela 10. Satysfakcja z wyboru uczelni, kierunku studiów i specjalności a typ studiów

			Typ studiów	
			I-go stopnia	II-go stopnia
Satysfakcja	z wyboru: uczelni	N	102	95
		%	89,5	88,0
	z wyboru: kierunku	N	86	85
		%	75,4	79,4
	z wyboru: specjalności	N	39	45
		%	34,5	41,7

Satysfakcja z wyboru uczelni, kierunku studiów i specjalności, analizowana w podziale na studia pierwszego i drugiego stopnia nie ujawnia istotnych różnic. Jedyny wniosek dotyczy tego, że poziom satysfakcji z wyboru kierunku studiów i wyboru specjalności jest nieznacznie wyższy dla absolwentów studiów magisterskich.

5. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu

Tabela 11. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu

		N	%
Wybór studiów z perspektywy czasu	Tę samą uczelnię i kierunek studiów	117	50,4
	Tę samą uczelnię, ale inny kierunek studiów	53	22,8
	Ten sam kierunek, ale na innej uczelni	28	12,1
	Inny kierunek studiów na innej uczelni	20	8,6
	W ogóle nie podjąłbym/nie podjęłabym studiów	4	1,7

Uzyskane w zestawieniu dane budzą pewną trudność interpretacyjną. O niewątpliwie pozytywnym nastawieniu do idei studiowania świadczy fakt, że zdecydowanie nieliczne jednostki (1,7%) odrzuciły taki wariant. Z drugiej strony jego akceptacja nie jest już tak powszechna, jak w minionych latach. Bowiem tą samą uczelnię i kierunek studiów wybrałyby ponownie co druga osoba (50,4%) spośród wypowiadających się. Jest prawdopodobne, że owo wahanie wyznaczone zostało przez stale modyfikowaną ofertę edukacyjną różnych uczelni, skutkującą mniejszą atrakcyjnością nawet świeżo zdobytego wykształcenia. Jest ponadto ważne, że ponowny wybór UZ (choć na innym, prawdopodobnie nowo utworzonym kierunku), byłby udziałem kolejnej, co czwartej osoby (22,8%) wśród absolwentów. Łącząc obie kategorie dostrzegamy, że zdecydowanie dominująca liczebnie część absolwentów ponownie wybrałyby UZ jako swą uczelnię. Stanowi to mocny argument świadczący o jakości jej oferty i dobrych warunkach studiowania w jej obrębie.

Tabela 12. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu a wydział

			Wydział									
			WA	WBA IŚ	WE Z	WF IA	W H	WI EA	W ME	W M	W NB	WPP S
Gdyby można było cofnąć czas, to wybrałby(ałaby) Pan(i):	Tę samą uczelnię i kierunek studiów	N	3	11	24	1	25	4	1	6	9	33
		%	42,9	45,8	53,3	50,0	62,5	36,4	16,7	46,2	75,0	53,2
	Tę samą uczelnię, ale inny kierunek studiów	N	4	3	9	1	6	4	3	4	2	17
		%	57,1	12,5	20,0	50,0	15,0	36,4	50,0	30,8	16,7	27,4
	Ten sam kierunek, ale na innej uczelni	N	0	2	7	0	8	2	1	0	0	8
		%	0,0	8,3	15,6	0,0	20,0	18,2	16,7	0,0	0,0	12,9
	Inny kierunek studiów na innej uczelni	N	0	6	3	0	1	1	1	3	1	4
		%	0,0	25,0	6,7	0,0	2,5	9,1	16,7	23,1	8,3	6,5
	W ogóle nie podjąłbym/nie podjąłabym studiów	N	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0
		%	0,0	8,3	4,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Wybór przez absolwentów opcji „wybrałbym tę samą uczelnię i kierunek studiów” oznaczać trzeba za jednoznaczną rekomendację studiów. Perspektywa wydziałowa, przedstawiona w zestawieniu 12 ujawnia, że przekonanie takie cechuje w zdecydowanie najwyższym stopniu absolwentów Wydziału Nauk Biologicznych, bowiem dotyczy ono trzech na czterech badanych z tej jednostki (75,0%). Jest interesujące, że w przewadze dzielają je także byli studenci Wydziału Humanistycznego (62,5%). W nieco mniej powszechnym stopniu dotyczy ono osób z wydziału Ekonomii i Zarządzania (53,3%) i Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (53,2%).

Tabela 13. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu a kierunek studiów

			artystyczno-humanistyczne	społeczne	ściśle i techniczne	nowe
Satysfakcja	Tę sama uczelnię i kierunek studiów	N	20	45	22	30
		%	52,6	57,7	40,0	58,8
	Tę samą uczelnię, ale inny kierunek studiów	N	11	18	15	9
		%	28,9	23,1	27,3	17,6
	Ten sam kierunek, ale na innej uczelni	N	6	11	5	6
		%	15,8	14,1	9,1	11,8
	Inny kierunek studiów na innej uczelni	N	1	4	11	4
		%	2,6	5,1	20,0	7,8
	W ogóle nie podjąłbym/nie podjąłabym studiów	N	0	0	2	2
		%	0,0	0,0	3,6	3,9

Powyższe zestawienie, dotyczące wpływu wyodrębnionych w raporcie kategorii kierunków na przekonania o słuszności dokonanego wyboru edukacyjnego, ujawnia dalsze trudności interpretacyjne. Mówiąc ściślej, podważa ono powszechnie podzielane, niemniej zdroworoządkowe przekonanie, iż satysfakcja ze studiów jednoznacznie wyznaczana jest przez dobrą posadę na rynku pracy. O ile z pewnością taka zależność istnieje, to warto zaznaczyć, że satysfakcja ta może być pochodną także innych, nie ujętych tu uwarunkowań, w tym zwłaszcza motywacji autotelicznej, zwracającej uwagę na wartość wykształcenia samą w sobie, lub też na rolę uzyskania wartościowej wiedzy. Jeśli przyjąć powyższy sposób myślenia, zrozumiała stać się może dominacja przekonania „wybrałbym/wybrałabym tę sama uczelnię i kierunek studiów” wśród absolwentów kierunków nowych (58,8%), kierunków społecznych (57,7%) i artystycznych i humanistycznych (52,6%). W przypadku pierwszej z wymienionych kategorii kierunków, opisane przekonanie może również być efektem utworzenia kierunku nowego, atrakcyjnego dla pracodawców.

Tabela 14. Ocena wyboru studiów z perspektywy czasu a typ studiów

			Typ studiów	
			I-go stopnia	II-go stopnia
Gdyby można było cofnąć czas, to wybrałby(ałaby) Pan(i):	Tę samą uczelnię i kierunek studiów	N	60	57
		%	54,1	51,4
	Tę samą uczelnię, ale inny kierunek studiów	N	23	30
		%	20,7	27,0
	Ten sam kierunek, ale na innej uczelni	N	60	57
		%	54,1	51,4
	Inny kierunek studiów na innej uczelni	N	23	30
		%	20,7	27,0
	W ogóle nie podjąłbym/nie podjęłabym studiów	N	60	57
		%	54,1	51,4

Zróznicowanie na studia pierwszego i drugiego stopnia ujawnia niewielkie zróżnicowanie przekonań dotyczących ponownego wyboru uczelni i kierunku studiów. Pewne różnice ujawniają natomiast kwestie ponownego wyboru zmienionego już kierunku studiów na UZ, lub też zmiany zarówno kierunku, jak i uczelni. Deklarowało taką ocenę w obu przypadkach 27,0% absolwentów studiów drugiego stopnia, a jednocześnie jedynie co piąty absolwent studiów pierwszego stopnia (20,7%).

6. Uogólniona ocena własnych studiów

Podjęcie pracy zawodowej przez absolwentów stanowi punkt odniesienia dla oceny studiów, które ukończyli absolwenci uczelni. Uzyskany obraz przekonań na ten temat zawiera zarówno korzystne, jak i pejoratywne aspekty. Omawiając poglądy absolwentów warto pamiętać o zasadniczych trudnościach, jakie napotyka ogół ludzi młodych na krajowym rynku pracy, w tym zwłaszcza problemach ze znalezieniem pierwszej pracy.

Tabela 15. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria

		N	%
Kryteria oceny	1 Były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy	119	53,8
	2 Były tylko częściowo przydatne w aktualnej pracy	192	86,9
	3 Stanowiły ważny etap w P. rozwoju	41	18,6
	4 Były zupełnie nieprzydatne na rynku pracy	136	61,5
	5 Były okresem wyęźonej pracy i stresu	126	57,0
	6 Były drogą do awansu społecznego	37	16,7
	7 Nie miały większego znaczenia dla dalszego P. życia	19	8,6
	8 Rozczarowały, to zmarnowany czas	117	52,9

Ważnym składnikiem oceny jakości procesu kształcenia są dotyczące go przekonania absolwentów. W zestawieniu ujętych zostało osiem przekonań, zarówno takich o pozytywnej wymowie, jak i nacechowanych pejoratywnie. Pogląd, że „studia były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy” wyraża ponad połowa absolwentów (53,8%) i stanowi on odzwierciedlenie złożonych realiów rynku pracy, niestwarzających wszystkim absolwentom, niezależnie od profilu ich studiów, szans na zatrudnienie zgodne ze zdobytym wykształceniem. Pozytywnym w wymowie elementem jest także przekonanie, iż studia okazały się „częściowo przydatne” do realizacji obecnego zatrudnienia. Dotyczyło to blisko dziewięciu na dziesięciu wypowiadających się absolwentów (86,9%). Niestety, pozostałe przekonania zdają się wskazywać na kryzys wartości wyższego wykształcenia w przekonaniach badanej kategorii. Świadczy o tym znaczna popularność takich przekonań, jak przykładowo „były zupełnie nieprzydatne na rynku pracy”, co zadeklarowała ponad połowa badanych (61,5%), czy jednocześnie niewielka popularność opinii głoszącej, że studia stanowiły ważny etap jednostkowego rozwoju – co potwierdziła mniej, niż co piąta osoba (18,6%). Niepokojące jest, iż znaczna część badanych uznała, że studia wyższe „rozczarowały, były zmarnowanym czasem”, co zadeklarowała ponad połowa wypowiadających się (52,9%).

Przedstawione przekonania nie pozwalają jednoznacznie mówić o kryzysie wyższego wykształcenia, jednak wskazują na taką możliwość. Z pewnością dokumentują proces zmian w myśleniu młodego pokolenia, polegających na coraz częstszym uwzględnianiu alternatywnych wobec studiowania scenariuszy własnej biografii. Towarzyszyć i wzmacniać to może wzrost krytycyzmu wobec instytucji edukacyjnych, w tym także uniwersyteckich. Ustalenie źródeł tego zjawiska wymaga dalszych pogłębionych analiz. Tymczasem wydaje się prawdopodobne, iż jeśli wstępnie przyjąć hipotezę o kryzysie w wartościowaniu roli edukacji, opisana tendencja dotyczyć będzie także absolwentów pozostałych uczelni krajowych, nie ograniczając się do Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Tabela 16. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria a wydział

			Wydział									
			WA	WBAI Ś	WE Z	WFI A	WH	WIE A	WM IE	WM	WN B	WP PS
Kryteria oceny	1 Były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy	N	2	10	28	2	25	8	4	10	3	27
		%	33,3	41,7	57,1	100	62,5	72,7	57,1	76,9	27,3	46,6
	2 Były tylko częściowo przydatne w aktualnej pracy	N	6	24	39	1	34	8	6	13	8	53
		%	100	100,0	79,6	50,0	85,0	72,7	85,7	100	72,7	91,4
	3 Stanowiły ważny etap w P. rozwoju	N	3	0	13	0	10	1	0	1	4	9
		%	50,0	0,0	26,5	0,0	25,0	9,1	0,0	7,7	36,4	15,5
	4 Były zupełnie nieprzydatne na rynku pracy	N	3	20	28	1	24	6	6	8	7	33
		%	50,0	83,3	57,1	50,0	60,0	54,5	85,7	61,5	63,6	56,9
	5 Były okresem wyęzionej pracy i stresu	N	2	18	26	0	20	6	4	8	5	37
		%	33,3	75,0	53,1	0,0	50,0	54,5	57,1	61,5	45,5	63,8
	6 Były drogą do awansu społecznego	N	1	0	11	0	6	0	1	2	4	12
		%	16,7	0,0	22,4	0,0	15,0	0,0	14,3	15,4	36,4	20,7
	7 Nie miały większego znaczenia dla dalszego P. życia	N	0	0	5	0	3	1	1	0	3	6
		%	0,0	0,0	10,2	0,0	7,5	9,1	14,3	0,0	27,3	10,3
	8 Rozczarowały, to zmarnowany czas	N	1	16	25	2	19	6	4	10	2	32
		%	16,7	66,7	51,0	100	47,5	54,5	57,1	76,9	18,2	55,2

Biorąc pod uwagę doniosłość sformułowanej wyżej konkluzji o możliwym (także w realiach ogólnopolskich) kryzysie edukacji na poziomie wyższym, warto odnieść się w analizowanej kwestii z wykorzystaniem podziału na wydziały UZ. Przede wszystkim przydatne będzie określenie, absolwenci których wydziałów uznawali zdobyte wykształcenie za niezbędne do podjęcia aktualnej pracy. Wskazywali na to zwłaszcza byli studenci Wydziału Mechanicznego (76,9%) oraz Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (72,7%). Warto zwrócić uwagę, że przekonanie to podzielała także większość absolwentów Wydziału Humanistycznego (62,5%), choć obiegowe przekonania zakładają raczej pesymistyczne scenariusze wobec adeptów o takim wykształceniu. Wskazywano ponadto, że uzupełnieniem omawianego przekonania jest pogląd, że studia wykazały „częściową przydatność” dla realizacji wykonywanej pracy. Nietrudno przewidzieć, że odsetki takich przekonań w podziale na wydziały będą zazwyczaj zdecydowanie wyższe od wyżej przedstawionych. Przekonanie o

częściowej przydatności zdobytego wykształcenia podzielali wszyscy absolwenci Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska oraz Wydziału Mechanicznego. Ponadto, dotyczyło ono dziewięciu z dziesięciu absolwentów Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (91,4%). W niewiele mniejszym stopniu podzielali je absolwenci Wydziału Humanistycznego (85,0 %) i Wydziału Ekonomii i Zarządzania (79,6%). Dla ukazania kontrastu widocznego pomiędzy omawianymi przekonaniami omówiona zostanie także popularność przekonania iż „studia były zupełnie nieprzydatne na rynku pracy”, ujawniającego rozbieżność między zdobytym wykształceniem a wymogami realizowanej pracy zawodowej. Warto zaznaczyć, że nie uznajemy jednoznacznie takiej sytuacji jako niekorzystnej i deprecjonującej procesy edukacyjne na UZ. Jej pojawienie się stanowi bowiem niekiedy (zapewne dla mniejszej części osób) świadomie przyjmowany przez młodych ludzi wariant kariery zawodowej, zakładający zerwanie pomiędzy ścieżką edukacyjną a wymogami pracy. Okazuje się, że dotyczy ona w głównej mierze absolwentów Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiskowej (83,3%), absolwentów Wydziału Nauk Biologicznych (63,6%) i Wydziału Mechanicznego (61,5%).

Tabela 17. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria a kierunek studiów

			Kierunek			
			artystyczno-humanistyczne	społeczne	ściśle i techniczne	nowe
Kryteria oceny	1 Były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy	N	23	36	29	31
		%	62,2	47,4	51,8	59,6
	2 Były tylko częściowo przydatne w aktualnej pracy	N	31	69	50	42
		%	83,8	90,8	89,3	80,8
	3 Stanowiły ważny etap w P. rozwoju	N	10	12	4	15
		%	27,0	15,8	7,1	28,8
	4 Były zupełnie nieprzydatne na rynku pracy	N	25	37	38	36
		%	67,6	48,7	67,9	69,2
	5 Były okresem wyężonej pracy i stresu	N	18	47	35	26
		%	48,6	61,8	62,5	50,0
	6 Były drogą do awansu społecznego	N	5	15	4	13
		%	13,5	19,7	7,1	25,0
	7 Nie miały większego znaczenia dla dalszego P. życia	N	3	6	4	6
		%	8,1	7,9	7,1	11,5
	8 Rozczarowały, to zmarnowany czas	N	18	40	33	26
		%	48,6	52,6	58,9	50,0

Zagadnienie oceny studiów przedstawione zostanie w jeszcze jeden sposób, poprzez odwołanie do czterech kategorii kierunków. Ponownie, pierwszym punktem odniesienia będzie ustalenie zasięgu tezy o niezbędności studiów do podjęcia aktualnie realizowanej przez absolwentów w obrębie czterech przyjętych kategorii. Zaskoczeniem jest tu fakt, że swe wykształcenie za niezbędne do pracy uznają głównie absolwenci kierunków artystycznych i humanistycznych (62,2%), a w dalszej kolejności: kierunków nowych (59,6%),

ściślych i technicznych (51,8%), wreszcie, w najniższym stopniu społecznych (47,4%). Na częściową przydatność zdobytego wykształcenia powszechnie wskazywali z kolei absolwenci kierunków społecznych (90,8%) oraz w silnie zbliżonym stopniu kierunków ścisłych i technicznych (89,3%). W nieco mniejszym stopniu na zależność taką wskazywali absolwenci kierunków artystycznych i humanistycznych (83,8%) oraz kierunków nowych (80,8%). Zarówno wcześniej przedstawione, jak powyższe dane prowadzą do konkluzji, że jakkolwiek sytuacja zdobywania pracy ściśle powiązanej z posiadaniem typem wykształcenia jest niezbyt rozpowszechniona w obecnych realiach ekonomicznych, to dla przeważającej części (ośmiu-dziewięciu na dziesięciu) absolwentów zdobyte kwalifikacje wykorzystywane są przez nich w pracy zawodowej.

Tabela 18. Ocena studiów w oparciu o różne kryteria a typ studiów

			Typ studiów	
			I-go stopnia	II-go stopnia
Kryteria oceny	1 Były niezbędne do podjęcia aktualnej pracy	N	61	58
		%	54,0	53,7
	2 Były tylko częściowo przydatne w aktualnej pracy	N	101	91
		%	89,4	84,3
	3 Stanowiły ważny etap w P. rozwoju	N	18	23
		%	15,9	21,3
	4 Były zupełnie nieprzydatne na rynku pracy	N	72	64
		%	63,7	59,3
	5 Były okresem wytężonej pracy i stresu	N	70	56
		%	61,9	51,9
	6 Były drogą do awansu społecznego	N	24	13
		%	21,2	12,0
	7 Nie miały większego znaczenia dla dalszego P. życia	N	10	9
		%	8,8	8,3
	8 Rozczarowały, to zmarnowany czas	N	58	59
		%	51,3	54,6

Podobnie jak we wcześniejszych porównaniach, podział na studia pierwszego i drugiego stopnia nie umożliwia wykazania zasadniczych różnic w zakresie omawianych przekonań. Warto jednak podkreślić niektóre, dostrzegalne różnice: studia wyższe uznawane są za ważny etap rozwoju zwłaszcza przez absolwentów studiów magisterskich (21,3%), natomiast w mniejszym stopniu przez osoby kończące studia licencjackie ((15,9%). Nie wnikając tu w realne powody tego zróżnicowania można założyć, że znaczna rola odgrywa tu możliwość dalszej kontynuacji nauki dla ostatniej kategorii. Absolwenci studiów pierwszego stopnia podkreślili też relatywnie częściej, że studia były dla nich okresem wytężonej pracy i stresu związanego ze studiowaniem (61,9%), niż uznawali to absolwenci studiów drugiego stopnia

(51,9%). Najbardziej doniosłą z różnic jest jednak to, że dla absolwentów studiów licencjackich były one drogą dla awansu społecznego (21,2%), podczas gdy kończący studia magisterskie, jednocześnie „zaawansowani edukacyjnie” uznawali to przekonanie w blisko połowę mniejszym stopniu (12,0%).

7. Ocena parametrów procesu kształcenia

Satysfakcja z jakości kształcenia – zwłaszcza określona przez absolwentów uczelni, mogących ocenić pełen, sfinalizowany proces dydaktyczny, stanowi ważny składnik oceny tego parametru. W zestawieniu uwzględniono trzynaście parametrów cząstkowych uwzględniających różne opinie badanych osób.

Tabela 19. Satysfakcja z jakości kształcenia

		N	%
Parametry jakości kształcenia	1 Indywidualne doradztwo dydaktyczne ze strony nauczycieli akademickich	97	46,2
	2 Przydatność treści programowych przedmiotów ogólnych i ogólnozawodowych	147	70,0
	3 Jakość obsługi administracji dydaktycznej (dziekanat)	50	23,8
	4 Zapewnienie kontaktów z przyszłą praktyką zawodową	113	53,8
	5 Różnorodność oferty przedmiotowej	149	71,0
	6 Merytoryczne przygotowanie kadry nauczającej	128	61,0
	7 Jakość nauczania (umiejętności dydaktyczne kadry)	114	54,3
	8 Jakość sal dydaktycznych i ich wyposażenia	96	45,7
	9 Dostępność materiałów dydaktycznych	104	49,5
	10 Możliwość wyboru przedmiotów/obszarów specjalizacji	121	57,6
	11 System oceny wyników studiowania	54	25,7
	12 Organizacja praktyk i staży zawodowych	43	20,5
	13 Możliwości wyjazdów zagranicznych	-	-

Pomiar jakości kształcenia na UZ zrealizowany został również poprzez odniesienie do ocen satysfakcji z jakości procesu edukacyjnego. Warto zaznaczyć, że uzyskane wypowiedzi cechuje znacznie większy krytycyzm, niż w poprzednich edycjach raportu. Trudno zinterpretować tą sytuację odwołując się do dokonujących się w minionych latach modyfikacji systemu kształcenia. Te bowiem nie miały radykalnego charakteru, ponadto wewnętrzny monitoring jakości kształcenia realizowany przez Wydziałowe Komisje Jakości Kształcenia oraz kontrole PKA nie wykazywały oznak spadku jakości procesu edukacyjnego. Największym uznaniem wśród wypowiadających się cieszyła się różnorodność oferty

przedmiotowej (71,0%) oraz w prawie identycznym stopniu wskazywana przydatność treści programowych przedmiotów ogólnych i ogólnozawodowych (70,0%). Ponadto sześciu na dziesięciu wypowiadających (61,0%) korzystnie oceniło jakość kadry nauczającej, a nieco mniejszy odsetek ceni możliwość wyboru przedmiotów/obszarów specjalizacji (57,6%).

Tabela 20. Satysfakcja z jakości kształcenia a kierunek studiów

			Kierunek			
			artystyczno-humanistyczne	społeczne	ściśle i techniczne	nowe
Parametry jakości kształcenia	1 Indywidualne doradztwo dydaktyczne ze strony nauczycieli akademickich	N	14	31	27	25
		%	41,2	42,5	50,0	51,0
	2 Przydatność treści programowych przedmiotów ogólnych i ogólnozawodowych	N	20	46	45	36
		%	58,8	63,0	83,3	73,5
	3 Jakość obsługi administracji dydaktycznej (dziekanał)	N	8	18	15	9
		%	23,5	24,7	27,8	18,4
	4 Zapewnienie kontaktów z przyszłą praktyką zawodową	N	17	39	29	28
		%	50,0	53,4	53,7	57,1
	5 Różnorodność oferty przedmiotowej	N	28	50	38	33
		%	82,4	68,5	70,4	67,3
	6 Merytoryczne przygotowanie kadry nauczającej	N	22	47	31	28
		%	64,7	64,4	57,4	57,1
	7 Jakość nauczania (umiejętności dydaktyczne kadry)	N	10	32	35	37
		%	29,4	43,8	64,8	75,5
	8 Jakość sal dydaktycznych i ich wyposażenia	N	16	22	30	28
		%	47,1	30,1	55,6	57,1
	9 Dostępność materiałów dydaktycznych	N	20	33	28	23
		%	58,8	45,2	51,9	46,9
	10 Możliwość wyboru przedmiotów/obszarów specjalizacji	N	21	38	38	24
		%	61,8	52,1	70,4	49,0
	11 System oceny wyników studiowania	N	10	17	15	12
		%	29,4	23,3	27,8	24,5
	12 Organizacja praktyk i staży zawodowych	N	12	11	10	10
		%	35,3	15,1	18,5	20,4

Zawarte w zestawieniu parametry jakości kształcenia różnią się ze względu na kategorie kierunków studiów. Jeśli chodzi o indywidualne zaangażowanie kadry dydaktycznej w kontakty ze studentami, dostrzegają je w największym stopniu absolwenci kierunków nowych (51,0%) i kierunków ścisłych oraz technicznych (50,0%). Także byli studenci z dwóch wymienionych kategorii kierunków (tym razem, w odwrotnej kolejności), zwracają uwagę na przydatność treści programowych przedmiotów ogólnych i ogólnozawodowych dla dalszej praktyki (odpowiednio: 83,3% i 73,5%). Absolwenci kierunków ścisłych i technicznych

zwracają również uwagę na jakość obsługi w dziekanatach (27,8%). Z kolei byli studenci kierunków artystycznych i humanistycznych usatysfakcjonowani byli w największym stopniu zróżnicowaniem oferty przedmiotowej (82,4%) oraz merytorycznym przygotowaniem kadry nauczającej (64,7%). Umiejętności dydaktyczne kadry UZ podkreśla trzech na czterech absolwenci kierunków nowych (75,5%), a także byli studenci kierunków ścisłych i technicznych (64,8%). Przekonania studentów w tym zakresie z pewnością nie są całkowicie obiektywną podstawą oceny umiejętności dydaktycznych, jednakże o zasadności omawianego zestawienia świadczą wartości procentowe dla kolejnego kryterium, za jakie przyjęto jakość sal dydaktycznych i ich wyposażenia. Odzwierciedla ono klarownie zróżnicowane warunki, w jakich kształcą się studenci poszczególnych kierunków. Zlokalizowani w niedawno adoptowanych i remontowanych obiektach studenci kierunków nowych wskazywali w największym stopniu swą satysfakcję z infrastruktury (57,1%). Niewiele ustępowali im studenci w kampusie A studenci kierunków ścisłych i technicznych (55,6%). Natomiast niekorzystnie sytuacja w tym wymiarze przedstawia się dla studentów kampusu B, gdzie w obiektach dawnej WSP zlokalizowano kierunki społeczne (30,1%).

Tabela 21. Satysfakcja z jakości kształcenia a typ studiów

			Typ studiów	
			I-go stopnia	II-go stopnia
Parametry jakości kształcenia	1 Indywidualne doradztwo dydaktyczne ze strony nauczycieli akademickich	N	47	50
		%	43,1	49,5
	2 Przydatność treści programowych przedmiotów ogólnych i ogólnozawodowych	N	78	69
		%	71,6	68,3
	3 Jakość obsługi administracji dydaktycznej (dziekanat)	N	27	23
		%	24,8	22,8
	4 Zapewnienie kontaktów z przyszłą praktyką zawodową	N	56	57
		%	51,4	56,4
	5 Różnorodność oferty przedmiotowej	N	75	74
		%	68,8	73,3
	6 Merytoryczne przygotowanie kadry nauczającej	N	64	64
		%	58,7	63,4
	7 Jakość nauczania (umiejętności dydaktyczne kadry)	N	48	66
		%	44,0	65,3
	8 Jakość sal dydaktycznych i ich wyposażenia	N	47	49
		%	43,1	48,5
	9 Dostępność materiałów dydaktycznych	N	55	49
		%	50,5	48,5
	10 Możliwość wyboru przedmiotów/obszarów specjalizacji	N	66	55
		%	60,6	54,5
	11 System oceny wyników studiowania	N	29	25
		%	26,6	24,8
	12 Organizacja praktyk i staży zawodowych	N	23	20
		%	21,1	19,8
	13 Możliwości wyjazdów zagranicznych	N	-	-
		%	-	-

Przedstawione zestawienie nie ujawnia zasadniczych różnic w ocenie jakości kształcenia, gdy za czynnik różniący przyjęć podział studiów na licencjackie i magisterskie. Można zakładać, że jest to spowodowane identycznością warunków, w jakich realizowany jest proces dydaktyczny na obu rodzajach studiów, jak również silnym podobieństwem składu kadry nauczającej na obu typach.

Tabela 22. Satysfakcja z jakości kształcenia a wydział

		Wydział										
		WA	WBAI	WEZ	WFI	WH	WIE	WMI	WM	WN	WPP	
			Ś		A		A	E		B	S	
Parametry jakości kształcenia	1 Indywidualne doradztwo dydaktyczne ze strony nauczycieli akademickich	N	2	14	20	1	16	3	1	7	7	26
		%	33,3	58,3	43,5	50,0	44,4	33,3	14,3	53,8	63,6	46,4
	2 Przydatność treści programowych przedmiotów ogólnych i ogólnozawodowych	N	1	21	31	1	25	6	7	12	7	36
		%	16,7	87,5	67,4	50,0	69,4	66,7	100,0	92,3	63,6	64,3
	3 Jakość obsługi administracji dydaktycznej (dziekanat)	N	2	7	5	1	7	2	3	4	1	18
		%	33,3	29,2	10,9	50,0	19,4	22,2	42,9	30,8	9,1	32,1
	4 Zapewnienie kontaktów z przyszłą praktyką zawodową	N	5	15	22	1	16	4	3	5	6	36
		%	83,3	62,5	47,8	50,0	44,4	44,4	42,9	38,5	54,5	64,3
	5 Różnorodność oferty przedmiotowej	N	5	19	29	2	29	5	4	8	7	41
		%	83,3	79,2	63,0	100,0	80,6	55,6	57,1	61,5	63,6	73,2
	6 Merytoryczne przygotowanie kadry nauczającej	N	3	15	23	2	24	4	3	7	7	40
		%	50,0	62,5	50,0	100,0	66,7	44,4	42,9	53,8	63,6	71,4
	7 Jakość nauczania (umiejętności dydaktyczne kadry)	N	2	16	37	1	10	7	4	5	10	22
		%	33,3	66,7	80,4	50,0	27,8	77,8	57,1	38,5	90,9	39,3
	8 Jakość sal dydaktycznych i ich wyposażenia	N	3	15	23	1	13	5	5	7	5	19
		%	50,0	62,5	50,0	50,0	36,1	55,6	71,4	53,8	45,5	33,9
	9 Dostępność materiałów dydaktycznych	N	3	13	24	1	19	2	4	9	4	25
		%	50,0	54,2	52,2	50,0	52,8	22,2	57,1	69,2	36,4	44,6
	10 Możliwość wyboru przedmiotów/obszarów specjalizacji	N	5	17	23	0	21	8	5	6	4	32
		%	83,3	70,8	50,0	0,0	58,3	88,9	71,4	46,2	36,4	57,1
	11 System oceny wyników studiowania	N	2	5	6	0	10	4	3	4	2	18
		%	33,3	20,8	13,0	0,0	27,8	44,4	42,9	30,8	18,2	32,1
	12 Organizacja praktyk i staży zawodowych	N	1	2	9	2	11	2	0	7	1	8
		%	16,7	8,3	19,6	100,0	30,6	22,2	0,0	53,8	9,1	14,3
	13 Możliwości wyjazdów zagranicznych	N	2	14	20	1	16	3	1	7	7	26
		%	33,3	58,3	43,5	50,0	44,4	33,3	14,3	53,8	63,6	46,4

Satysfakcja z jakości wykształcenia odniesiona została do poszczególnych wydziałów UZ a uzyskane, najwyższe procentowo wartości przedstawione zostaną poniżej. Indywidualne doradztwo dydaktyczne ze strony nauczycieli akademickich ocenione zostało najwyżej przez

absolwentów Wydziału Nauk Biologicznych (63,6 %) oraz Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (58,3 %). Przydatność treści programowych przedmiotów ogólnych i ogólnozawodowych ocenili pozytywnie zwłaszcza absolwenci Wydziału Mechanicznego (92,3 %) i ponownie WBAIS (87,5 %). Na jakość obsługi administracji dydaktycznej (dziekanat) wskazywali zwłaszcza absolwenci Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (32,1 %) i Wydziału Mechanicznego (30,8 %). Zapewnienie kontaktów z przyszłą praktyką zawodową za cenne uznane zostało szczególnie przez absolwentów Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (64,3%) i Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (62,5%). Różnorodność oferty przedmiotowej istotna była zwłaszcza dla absolwentów pochodzących z WBAIS (79,2%) i WPPS (73,2%). Merytoryczne przygotowanie kadry nauczającej ocenione zostało korzystnie najczęściej przez absolwentów Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (71,4 %) i Wydziału Humanistycznego (66,7 %). Jakość nauczania (umiejętności dydaktyczne kadry) zyskały szczególne uznanie absolwentów Wydziału Nauk Biologicznych (90,9 %) i Wydziału Ekonomii i Zarządzania (80,4 %). Jakość sal dydaktycznych i ich wyposażenia, będąca jedynym w zestawieniu, pozamerytorycznym czynnikiem oceny procesu dydaktycznego (jednakże z pewnością oddziałująca na efekt końcowy procesu), zyskała najbardziej korzystne oceny absolwentów Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (62,5%) i Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (55,6%). Potwierdza to fakt, że wydziały te korzystają z najbardziej nowoczesnych na UZ budynków, pracowni i wyposażenia. Dostępność materiałów dydaktycznych ocenili jako zasługująca na uznanie głównie absolwenci Wydziału Mechanicznego (69,2%) i Wydziału Humanistycznego (52,8%). Możliwość wyboru przedmiotów/obszarów specjalizacji wskazywana była szczególnie często przez absolwentów Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (88,9 %) i Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (70,8 %). System oceny wyników studiowania uznany został najbardziej korzystnie przez absolwentów Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (44,4%) i Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (32,1%). Organizacja praktyk i staży zawodowych istotna była głównie dla absolwentów Wydziału Mechanicznego (53,8%) i Wydziału Humanistycznego (30,6%). Ostatnim z parametrów jakości kształcenia, jakim były możliwości wyjazdów zagranicznych, oceniony zostały korzystnie zwłaszcza przez absolwentów Wydziału Nauk Biologicznych (63,6%) i Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (58,3%)

Abstrahując od wartości procentowych dotyczących akceptacji poszczególnych parametrów jakości kształcenia, stworzono na potrzeby raportu **Indeks Jakości Kształcenia** ukazujący w oparciu o wskazane wyżej, dwie najwyższe wartości procentowe dla każdego z punktów indeksu, ulokowanie poszczególnych wydziałów⁷. Warto zaznaczyć, że nie dokumentuje on mierzonych „na bieżąco” parametrów jakości kształcenia, a dotyczy okresu studiów badanych, ma więc charakter retrospektywny. Po drugie, indeks opiera się jedynie na

⁷ Konstrukcja Indeksu zakłada dwa punkty za najwyższą wartość procentową dla danego parametru wśród wszystkich wydziałów i jeden punkt za drugą co do wielkości wartość procentową. Maksymalna ilość punktów do uzyskania wynosi 26.

ocenach absolwentów, nie jest więc tożsamy z wynikami uzyskiwanymi przez Wydziałowe Komisje Jakości Kształcenia. Ponadto, założenia indeksu premiuja jedynie najwyższe wartości w uzyskanych, jednostkowych wyborach. Stwarza to możliwość ujawnienia tych wydziałów, które uzyskały najwyższe oceny w zestawieniu. Jednocześnie trzeba zaznaczyć, że ze względu na niewielkie niekiedy różnice procentowe dla poszczególnych wskazań, uzyskana niższa punktacja lub brak wydziału w zestawieniu nie powinna być traktowana jako oznaka niskiej jakości kształcenia.

Tabela 23. Sumaryczna punktacja ocen cząstkowych jakości kształcenia

L.p.	Nazwa wydziału	Suma punktów
1.	Wydział Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska	9
2.	Wydział Pedagogiki, Psychologii i Socjologii	8
3.	Wydział Mechaniczny	7
4.	Wydział Nauk Biologicznych	6
5.	Wydział Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki	5
6.	Wydział Humanistyczny	3
7.	Wydział Ekonomii i Zarządzania	1

8. Aktywność studentów

Różnorodna aktywność podejmowana przez studentów w trakcie studiów stanowi w pewnym sensie wyznacznik ich losów zawodowych po zdobyciu dyplomu. Z tego względu jej podejmowanie jest pozytywnym składnikiem wizerunku studenta.

Tabela 24. Aktywność w trakcie studiów

		N	%
Aktywność w trakcie studiów	1 Nie podejmowałem takiej aktywności	105	47,7
	2 Praca dorywcza (w ciągu roku akademickiego)	101	45,9
	3 Praca sezonowa (podczas wakacji)	107	48,6
	4 Praca stała (etat, 1/2 etatu itp.)	170	77,3
	5 Praktyki	37	16,8
	6 Staże	58	26,4
	7 Wolontariat	67	30,5
	8 Praca w kołach naukowych, organizacjach studenckich, innych stowarzyszeniach itp.	184	83,6

Dane z Tabeli 24 wskazują, że blisko połowa studentów, którzy ukończyli studia w drugiej połowie 2013 roku nie podjęła w czasie studiów żadnej aktywności zawodowej lub związanej częściowo z pracą zawodową. Z pewnością nie jest to optymalny wariant indywidualnego rozwoju w kontekście przyszłej aktywności zawodowej tej kategorii. Z drugiej strony jednak ważne jest, że wśród deklarujących aktywność blisko trzy-czwarte wypowiedzających się (77,3%) było zatrudnionych na pełnym etacie lub jego części.⁸ Z dostępnych informacji wiadomo, że sytuacja taka dotyczy nie tylko studentów realizujących naukę w trybie niestacjonarnym, ale także studentów stacjonarnych, godzących pracę z nauką. Uzupełnieniem pracy etatowej są także aktywności polegające na świadczeniu prac dorywczych (wykonywanych w ciągu roku akademickiego – 45,9 %), jak i prac sezonowych, realizowanych najczęściej podczas wakacji (48,6%). W porównaniu z poprzednimi latami, zaobserwowano istotny wzrost typów aktywności niezwiązanych z zarabianiem, jednak w istotny sposób zwiększających szanse na optymalną karierę zawodową. Chodzi tu w pierwszym rzędzie o aktywność w kołach naukowych, organizacjach studenckich oraz innych stowarzyszeniach, co zadeklarowała przeważająca część badanych osób (83,6 %). Równie ważny jest wzrost udziału aktywności związanej z wolontariatem, co potwierdza prawie co trzeci absolwent (30,5 %). Uzupełnieniem wymienionych aktywności są podejmowane przez co czwartą osobę (26,45) staże, a także praktyki (16,8%).

Przedstawione dane umożliwiają sformułowanie kilku konkluzji. Pierwsza z nich głosi, że w porównaniu z wcześniejszymi latami, obserwowalny jest znaczny wzrost aktywności ekonomicznej i paraekonomicznej (zwłaszcza wolontariatu, staży, udziału w kołach naukowych) studentów. Współcześni studenci to często ludzie aktywni zawodowo, lub przynajmniej dążący poprzez zróżnicowane formy aktywności do zwiększenia swych szans na rynku pracy. Po drugie, podkreślić należy udział tych rodzajów aktywności, które dotychczas były realizowane w zdecydowanie niewystarczającym stopniu, przede wszystkim o charakterze paraekonomicznym. Mimo bowiem, że nie umożliwiają zarabiania pieniędzy, to jednak umożliwiają zdobycie cennych doświadczeń i umiejętności. Ponadto, z jednej strony są podstawą budowania swobodnego kapitału społecznego, z drugiej strony źródłem tworzenia „własnej marki”, co może procentować podczas ubiegania się o zatrudnienie. Z kolei dla osób już aktywnych zawodowo, są one podstawą dalszego rozwoju zawodowego, w tym awansu. Po trzecie, mówiąc najbardziej ogólnie, wskazane tu tendencje można uznać za przejaw rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, tworzonego przez jednostki rozumiejące, że praca zawodowa nie wyklucza zaangażowania się w inne obszary życia społecznego, a własna aktywność zapewnia często także niematerialne korzyści.

⁸ Ponieważ pytanie miało charakter wielokrotnego wyboru, podane wartości procentowe dla każdej z aktywności nie sumują się do 100.

Tabela 25. Aktywność w trakcie studiów a kierunek studiów

			Kierunek			
			artystyczno-humanistyczne	społeczne	ściśle i techniczne	nowe
Aktywność w trakcie studiów	1 Nie podejmowałem takiej aktywności	N	18	38	24	25
		%	50,0	49,4	42,9	49,0
	2 Praca dorywcza (w ciągu roku akademickiego)	N	17	35	25	24
		%	47,2	45,5	44,6	47,1
	3 Praca sezonowa (podczas wakacji)	N	7	44	29	27
		%	19,4	57,1	51,8	52,9
	4 Praca stała (etat, 1/2 etatu itp.)	N	30	60	45	35
		%	83,3	77,9	80,4	68,6
	5 Praktyki	N	4	13	12	8
		%	11,1	16,9	21,4	15,7
	6 Staże	N	7	29	14	8
		%	19,4	37,7	25,0	15,7
	7 Wolontariat	N	14	21	18	14
		%	38,9	27,3	32,1	27,5
	8 Praca w kołach naukowych, organizacjach studenckich, innych stowarzyszeniach itp.	N	31	66	48	39
		%	86,1	85,7	85,7	76,5

Przedstawione wyżej uwagi warto odnieść do ustalenia, w jaki sposób uwzględnione w raporcie, cztery kategorie studiów wyznaczają omówione formy aktywności ekonomicznej i paraekonomicznej studentów. Wśród osób nie deklarujących żadnej z form aktywności najmniejszy udział mają studenci kierunków ścisłych i technicznych (42,9%), podczas gdy dla pozostałych trzech kategorii ich udział sięga zazwyczaj połowy. Sytuacja ta zdaje się odzwierciedlać dostrzeżoną w ubiegłorocznym raporcie zależność, zgodnie z którą właśnie ta kategoria absolwentów najbardziej efektywnie (najszybciej zarazem) adaptuje się na rynku pracy i zdobywa zatrudnienie. Jeśli chodzi o osoby realizujące w okresie studiów pracę stałą (co często oznacza, że świadczyły one ją w czasie przed studiami), dominującą kategorię stanowią studenci kierunków artystycznych i humanistycznych (83,3 %). Burzy to tradycyjne wyobrażenie zakładające, że studenci tych kierunków mają spore trudności z podjęciem zatrudnienia. Wiadomo jednak, że sama informacja o zatrudnieniu nie wskazuje na jego związek z podejmowanym rodzajem wykształcenia. Kwestia ta będzie przedmiotem dalszych ustaleń raportu. Czterech z pięciu wypowiedzających się absolwentów kierunków ścisłych i technicznych (80,4%) także deklarowało aktywność w oparciu o umowę o pracę. Uzupełnia to wskazaną wcześniej informację o relatywnie najniższym poziomie aktywności ekonomicznej studentów na takich kierunkach. Najniższy poziom aktywności związanej z etatowym zatrudnieniem dotyczy studentów kierunków nowych (68,6 %). Jednakże ze względu na zróżnicowanie merytoryczne tej kategorii studiów (włączono tu kierunki z różnych wydziałów), trudno sugerować jakąkolwiek interpretację tego stanu. Zróżnicowanie na kategorie kierunków studiów nie ujawnia wyraźnych różnic w popularności

podejmowanych w ich obrębie prac dorywczych. Z kolei dla prac sezonowych dostrzegalna jest ich popularność podejmowana przez studentów kierunków społecznych (57,1%). Udział w tym mogą mieć zwłaszcza studenci/studentki kierunków pedagogicznych, pracujący jako kadra obozów, kolonii w czasie wakacyjnym i podczas ferii zimowych. Udział w praktykach charakterystyczny jest ponownie dla studentów kierunków ścisłych i technicznych, deklaruje go bowiem co piąta osoba (21,4%). Z kolei staże podejmowane są najchętniej przez osoby studiujące na kierunkach społecznych (37,7%), podczas gdy na kierunkach nowych podejmowane są wyraźnie rzadziej (15,7%). Działalność o charakterze wolontariackim realizowana jest najczęściej przez studentów z kierunków artystycznych i humanistycznych (38,9%). Z kolei sporym zaskoczeniem jest fakt, że w najmniejszym stopniu realizują ją studenci z kierunków społecznych (27,3%), a więc związanych najczęściej z oddziaływaniem na innych ludzi, jak w przypadku pedagogów, psychologów i socjologów. Pracy w kołach naukowych i organizacjach studenckich nie różnicuje przynależność do uwzględnionych tu kategorii studiów. Pewnym wyjątkiem jest tu mniejszy udział studentów kierunków nowych (76,5%).

Tabela 26. Aktywność w trakcie studiów a typ studiów

			Typ studiów	
			I-go stopnia	II-go stopnia
Aktywność w trakcie studiów	1 Nie podejmowałem takiej aktywności	N	61	58
		%	54,0	53,7
	2 Praca dorywcza (w ciągu roku akademickiego)	N	101	91
		%	89,4	84,3
	3 Praca sezonowa (podczas wakacji)	N	18	23
		%	15,9	21,3
	4 Praca stała (etat, 1/2 etatu itp.)	N	72	64
		%	63,7	59,3
	5 Praktyki	N	70	56
		%	61,9	51,9
	6 Staże	N	24	13
		%	21,2	12,0
	7 Wolontariat	N	10	9
		%	8,8	8,3
	8 Praca w kołach naukowych, organizacjach studenckich, innych stowarzyszeniach itp.	N	58	59
		%	51,3	54,6

Podział na studia pierwszego i drugiego stopnia nie pozwala na wyróżnienie istotnych różnic związanych z aktywnością w czasie studiów. Jedyna, dostrzegalna różnica dotyczy większego zaangażowania w praktyki i staże studentów studiów licencjackich.

Tabela 27. Aktywność w trakcie studiów a wydział

			Wydział									
			W A	WBA IŚ	WE Z	WFI A	WH	WIE A	WM IE	WM	WN B	WP PS
Aktywność w trakcie studiów	1 Nie podejmowałem takiej aktywności	N	4	12	24	1	16	5	2	7	4	30
		%	66,7	50,0	50,0	50,0	41,0	45,5	28,6	53,8	36,4	50,8
	2 Praca dorywcza (w ciągu roku akademickiego)	N	4	10	26	1	15	6	4	6	4	25
		%	66,7	41,7	54,2	50,0	38,5	54,5	57,1	46,2	36,4	42,4
	3 Praca sezonowa (podczas wakacji)	N	0	13	20	1	13	5	2	10	5	38
		%	0,0	54,2	41,7	50,0	33,3	45,5	28,6	76,9	45,5	64,4
	4 Praca stała (etat, 1/2 etatu itp.)	N	5	17	33	2	28	10	6	10	9	50
		%	83,3	70,8	68,8	100,0	71,8	90,9	85,7	76,9	81,8	84,7
	5 Praktyki	N	1	3	8	2	1	2	2	4	3	11
		%	16,7	12,5	16,7	100,0	2,6	18,2	28,6	30,8	27,3	18,6
	6 Staże	N	3	5	7	0	8	1	4	4	2	24
		%	50,0	20,8	14,6	0,0	20,5	9,1	57,1	30,8	18,2	40,7
	7 Wolontariat	N	4	8	10	1	12	3	3	7	2	17
		%	66,7	33,3	20,8	50,0	30,8	27,3	42,9	53,8	18,2	28,8
	8 Praca w kołach naukowych, organizacjach studenckich, innych stowarzyszeniach itp.	N	6	21	40	2	32	10	7	8	9	49
		%	100	87,5	83,3	100,0	82,1	90,9	100,0	61,5	81,8	83,1

Przydatność w planowaniu procesów dydaktycznych wnosi informacja, jakie odsetki studentów deklarowały realizowanie pracy stałej w okresie studiów. W pewien sposób parametr ten wskazuje na obciążenia czasowe, będące skutkiem aktywności ekonomicznej studentów i tym samym będące dla nich utrudnieniem w nauce. Jednocześnie trzeba pamiętać, że na ostateczny wynik w omawianym zakresie wpływa proporcja studentów podejmujących naukę w trybie niestacjonarnym wobec studentów dziennych, choć we współczesnych warunkach aktywność zawodowa dotyczy zazwyczaj obu kategorii. Generalnie, odsetki osób aktywnych zawodowo podczas studiowania są wysokie. Dotyczy to zwłaszcza studentów Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki, wśród których dotyczy to dziewięciu na dziesięć osób (90,9%). Także na pozostałych wydziałach stan wygląda podobnie: dla Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii sięga on 84,7% badanych, dla Wydziału Nauk Biologicznych 81,8%, a niewiele niżej dla pozostałych jednostek uczelni. Równie wysokie zaangażowanie deklarowali studenci w związku z własną aktywnością w kołach naukowych, organizacjach studenckich, jak i innych. Aktywność ta ponownie premiuje studentów WIEA z identycznym odsetkiem (90,9%), a następnie studentów Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (87,5%), i Wydziału

Ekonomii i Zarządzania (83,3%). Ponownie trzeba zaznaczyć, że wskazane, wysokie odsetki dla pozostałych wydziałów nie odbiegają w wyraźny sposób od wskazanych.

9. *Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ*

Uwzględniając rolę organizacji procesów dydaktycznych na Uniwersytecie Zielonogórskim istotne jest poznanie planów edukacyjnych aktualnych absolwentów uczelni. W zestawieniu ujęto siedem wariantów dalszego kształcenia

Tabela 28. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ

		N	%
Plany edukacyjne	1 Studia II stopnia (magisterskie)	16	10,3
	2 Studia doktoranckie	27	17,4
	3 Studia podyplomowe	7	4,5
	4 Zagraniczny staż pracy	32	20,6
	5 Dodatkowy fakultet (licencjat)	60	38,7
	6 Kursy językowe	101	65,2
	7 Szkolenia i kursy zawodowe	37	23,9

Niezależnie od specyfiki aktywności studentów w trakcie studiów, ważnym elementem ich charakterystyki są plany związane z dalszym kształceniem. Ogólny wniosek ma korzystny charakter, bowiem jednoznacznie wskazuje na wzrost aspiracji edukacyjnych studentów UZ. Największą popularnością (podwojoną w stosunku do roku ubiegłego) cieszą się plany dalszego kształcenia się językowego, co deklaruje blisko dwóch z trzech absolwentów (65,2%). Znaczna popularnością cieszy się także idea studiowania na drugim kierunku studiów, co zamierza 38,7% wypowiedających się. Blisko co czwarta osoba (23,9%) zamierza ukończyć szkolenia i kursy zawodowe. Część osób nie zamierza ograniczać swej kariery zawodowej do krajowych realiów, bowiem co piąta osoba (20,6%) planuje odbyć swój staż pracy za granicą. Oznacza to pięciokrotny wzrost wobec danych z ubiegłego roku. Wreszcie znacznym optymizmem napawa fakt, że niewiele mniejsza część wypowiedających się zamierza podjąć dalsze kształcenie na studiach doktoranckich, co deklaruje 17,4% osób, a więc trzykrotnie więcej, niż w poprzedniej edycji raportu. Opisana tendencja wskazuje na wzrost zapotrzebowania młodej generacji na dalsze kształcenie. Młodzi ludzie zdają sobie powszechnie sprawę, że sam dyplom ukończenia uczelni wyższej, nie zawsze stwarza wyraźne szanse na zdobycie atrakcyjnego zatrudnienia. Natomiast sposobem na zwiększenie własnych możliwości na rynku pracy jest zdobycie dodatkowych kompetencji i umiejętności, poczynając od zwiększonej kompetencji w zakresie języka obcego, poprzez staż w zagranicznej firmie, na ukończeniu studiów doktoranckich kończąc. Jest ważne, że popularność wymienionych w Tabeli 28 szans wzrosła zdecydowanie w porównaniu do

danych z lat ubiegłych. Jednocześnie, ukazane dane stanowią mocną przesłankę rozwoju oferty edukacyjnej kierowanej również dla absolwentów uczelni.

Tabela 29. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ a kierunek studiów

			Kierunek			
			artystyczno-humanistyczne	społeczne	ściśle i techniczne	nowe
Plany edukacyjne	1 Studia II stopnia (magisterskie)	N	5	7	3	1
		%	15,6	13,0	8,6	2,9
	2 Studia doktoranckie	N	5	12	3	7
		%	15,6	22,2	8,6	20,6
	3 Studia podyplomowe	N	4	2	0	1
		%	12,5	3,7	0,0	2,9
	4 Zagraniczny staż pracy	N	9	11	5	7
		%	28,1	20,4	14,3	20,6
	5 Dodatkowy fakultet (licencjat)	N	10	18	16	16
		%	31,3	33,3	45,7	47,1
	6 Kursy językowe	N	15	34	29	23
		%	46,9	63,0	82,9	67,6
	7 Szkolenia i kursy zawodowe	N	5	16	3	13
		%	15,6	29,6	8,6	38,2

Ukazane w sumarycznym zestawieniu plany dotyczące przewidywanego przez absolwentów UZ, potencjalnego kształcenia się stanowią ważny materiał umożliwiający dopasowanie oferty edukacyjnej uczelni do aktualnego zapotrzebowania ze strony zainteresowanych. Warto przyjrzeć się, na których typach kierunków zainteresowanie wymienionymi w zestawieniu formami edukacji jest największe, bowiem umożliwi to optymalnie sprofilować bieżącą ofertę uczelni. Studia doktoranckie cieszą się największym zainteresowaniem absolwentów kierunków społecznych (22,2%) oraz nowych (20,6%). Podobnie sytuacja przedstawia się w odniesieniu do planowanych, zagranicznych staży pracy, których popularność sięga odpowiednio 28,1% dla absolwentów kierunków artystycznych i humanistycznych oraz co piątej osoby po studiach na kierunkach nowych (20,6%) i społecznych (20,4%). Z kolei dalsze podnoszenie kwalifikacji językowych deklarują zwłaszcza absolwenci kierunków ścisłych i technicznych (82,9%) oraz kierunków nowych (67,6%). Wreszcie największymi zwolennikami szkoleń i kursów zawodowych są absolwenci kierunków nowych (38,2%) i społecznych (29,6%).

Tabela 30. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ a typ studiów

			Typ studiów	
			I-go stopnia	II-go stopnia
Plany edukacyjne	1 Studia II stopnia (magisterskie)	N	58	47
		%	51,3	43,9
	2 Studia doktoranckie	N	54	47
		%	47,8	43,9
	3 Studia podyplomowe	N	57	50
		%	50,4	46,7
	4 Zagraniczny staż pracy	N	94	76
		%	83,2	71,0
	5 Dodatkowy fakultet (licencjat)	N	18	19
		%	15,9	17,8
	6 Kursy językowe	N	32	26
		%	28,3	24,3
	7 Szkolenia i kursy zawodowe	N	37	30
		%	32,7	28,0

Charakterystyka planów dotyczących dalszego kształcenia się przez badane osoby nie jest w istotnym stopniu zróżnicowana ze względu na podział na studia pierwszego i drugiego stopnia. Jedyna, ogólna konkluzja wskazuje na generalnie większą popularność takich planów wśród absolwentów studiów licencjackich. Wartość 43,9% dla wyboru studiów drugiego stopnia przez absolwentów kończących ten rodzaj edukacji oznacza plany podjęcia studiów na kolejnym kierunku.

Tabela 31. Plany dotyczące dalszego kształcenia na UZ a wydział

			Wydział									
			W A	WBAI Ś	WE Z	WFI A	WH	WIE A	WM IE	WM	WN B	WP PS
Plany edukacyjne	1 Studia II stopnia (magisterskie)	N	0	1	1	2	4	2	0	0	1	5
		%	0,0	7,1	3,7	100,0	12,5	22,2	0,0	0,0	12,5	11,1
	2 Studia doktoranckie	N	0	2	4	0	7	0	0	1	2	11
		%	0,0	14,3	14,8	0,0	21,9	0,0	0,0	14,3	25,0	24,4
	3 Studia podyplomowe	N	0	0	1	0	4	0	0	0	0	2
		%	0,0	0,0	3,7	0,0	12,5	0,0	0,0	0,0	0,0	4,4
	4 Zagraniczny staż pracy	N	6	2	4	0	5	0	1	4	0	10
		%	100,0	14,3	14,8	0,0	15,6	0,0	20,0	57,1	0,0	22,2
	5 Dodatkowy fakultet (licencjat)	N	4	10	14	2	7	3	1	4	1	14
		%	66,7	71,4	51,9	100,0	21,9	33,3	20,0	57,1	12,5	31,1
	6 Kursy językowe	N	3	12	16	0	16	8	3	4	8	31
		%	50,0	85,7	59,3	0,0	50,0	88,9	60,0	57,1	100,0	68,9
	7 Szkolenia i kursy zawodowe	N	0	2	9	0	8	0	0	0	4	14
		%	0,0	14,3	33,3	0,0	25,0	0,0	0,0	0,0	50,0	31,1

Podział na wydziały dostarcza bardziej szczegółowych danych, związanych z planami edukacyjnymi absolwentów. Zaznaczono wcześniej, że najbardziej popularną formą planowanej edukacji są kursy językowe. Deklarowała to zdecydowanie przeważająca część osób z dwóch wydziałów: aż 88,9% absolwentów Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki i kończących studia na Wydziale Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (85,7%). Są one także, w nieco mniejszym stopniu, popularną formą dla absolwentów Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (68,9%) i Wydziału Ekonomii i Zarządzania (59,3%). Warto więc, by władze tych jednostek uwzględniły możliwość poszerzenia oferty edukacyjnej w tym zakresie, zwłaszcza na studiach drugiego stopnia. Także szkolenia i kursy zawodowe organizowane w ramach UZ uznawane są za składnik dalszej edukacji obecnych absolwentów. Plany aktywności z nimi związanej dotyczą co drugiej osoby z Wydziału Nauk Biologicznych (50,0%), a także co trzeciej z Wydziału Ekonomii i Zarządzania (33,3%) i Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (31,1%). Studia doktoranckie również uznawane są za atrakcyjną formę podniesienia swych kwalifikacji. Ich popularność ponownie największa jest wśród absolwentów WNB (25,0%), a także znaczna wśród absolwentów WPPS (24,4%). W kontekście tego, że co czwarty absolwent tych wydziałów planuje dalszą edukację o takim charakterze, warto zadbać o możliwości przyjęcia wszystkich zainteresowanych osób na te studia, po spełnieniu kryteriów kwalifikacyjnych.

Część 3. Sytuacja zawodowa absolwentów UZ

Dane dotyczące aktywności zawodowej należą do podstawowych parametrów charakterystyki aktywności ekonomicznej absolwentów uczelni. Podobnie, jak w poprzednich edycjach raportu, także w niniejszej aktywność zawodowa zmierzona została w dwóch momentach czasowych, co umożliwi uchwycenie możliwych tendencji zmian. Pierwszym okresem pomiaru był czas do sześciu miesięcy po ukończeniu studiów, przypadający w przybliżeniu na pierwszy kwartał 2013 roku, natomiast drugim okresem czas gromadzenia danych empirycznych, przypadający na czwarty kwartał 2016 i pierwszy kwartał 2017.

10. Rodzaje aktywności ekonomicznej

Zawarte w tabeli dane dotyczą pierwszego z okresów pomiarowych.

Tabela 32. Aktywność zawodowa – stan po ukończeniu studiów

		N	%
Aktywność zawodowa 6 miesięcy po ukończeniu studiów	Praca najemna - pełny etat/więcej niż etat/	161	75,60
	Praca najemna - niepełny wymiar	12	5,60
	Praca najemna - umowa-zlecenie	22	10,30
	Własna działalność gosp. jako pracodawca	8	3,80
	Własna działalność gosp. jednoosobowa lub ze współnikiem	13	6,10
	Praca za granicą	9	4,20
	Praca w charakterze wolontariusza	13	6,10
	Praca bez formalnej umowy ("na czarno")	6	2,80
	Praca dorywcza, sezonowa	3	1,40
	Urlop wychowawczy/ urlop macierzyński	15	7,00
	Bezrobotny/a i poszukuje pracy	13	6,10
	Bezrobotny, ale nie poszukuje pracy	6	2,80
	Jestem na rencie	3	1,40
	Nadal się uczę/studiuję	32	15,00
	Nie pracuję/zajmuję się domem	16	7,50

Uzyskane wyniki stwarzają generalnie korzystny obraz sytuacji zawodowej absolwentów UZ, jako ludzi dobrze adoptujących się na rynku pracy.⁹ Wskazuje na to fakt, że trzy czwarte z badanych absolwentów (75,6 %) deklarowało wykonywanie pracy najemnej na pełen etat (lub w jeszcze większym obciążeniu) lub podjęcie własnej działalności ekonomicznej w czasie

⁹ Zarówno charakter próby badawczej, jak zastosowana metodologia badania (internetowa ankieta) nie gwarantują jednak pełnej reprezentatywności wyników. Tym samym, przytoczone dane mają orientacyjny charakter i nie mogą służyć jako całkowicie zobiektywizowane źródło danych empirycznych.

po sześciu miesiącach od ukończenia studiów. W efekcie, odsetki dla pozostałych, ujętych w zestawieniu rodzajów aktywności ekonomicznej, są już niewysokie. Bowiem świadczenie pracy najemnej w niepełnym wymiarze czasu pracy zadeklarowała niespełna co osiemnasta osoba (5,6%). Dwukrotnie bardziej popularny był wariant pracy najemnej wykonywanej na umowę – zlecenie, na co wskazał co dziesiąty absolwent (10,3%). Również niewielką popularnością cieszy się nadal wariant prowadzenia własnej firmy. W postaci działalności jednoosobowej lub ze współnikiem prowadziło ją 6,1%, natomiast w wersji rozbudowanej (jako bycie pracodawcą) zaledwie 3,8%. Jeśli jednak zsumować obie postaci indywidualnej przedsiębiorczości absolwentów UZ – informacja ze co dziesiąty z nich próbuje własnych sił jako przedsiębiorca, wydaje się dobrze świadczyć o potencjale tej kategorii społecznej i wiarygodnych kwalifikacjach zawodowych. Uzupełnieniem wymienionych rodzajów aktywności ekonomicznej jest praca nieodpłatna, świadczona w ramach wolontariatu, co zadeklarowało 6,1% osób. Warto wskazać na jej korzystną rolę, bowiem choć nie zapewnia ona dochodów, to zazwyczaj umożliwia zdobycie wymaganych przez pracodawcę, praktycznych umiejętności, a także daje szansę korzystnego zaprezentowania siebie w konkretnym środowisku pracy. Oba te cele są ważnymi atutami podczas obiegania się o pracę. W warunkach znacznej nasilonej mobilności społecznej nie dziwi, że część młodych ludzi realizuje wariant pracy poza granicami kraju, co zadeklarowało 4,2% osób. W porównaniu z minionym okresem, odsetek ten nie jest znaczny.

Uzupełnieniem aktywności ekonomicznej są warianty odmienne, w tym sytuacja bezrobocia. W tej kategorii 6,1% osób aktywnie poszukuje zatrudnienia, a 2,8% nie jest zainteresowanym jego podjęciem. Ponadto pewna ilość osób (zapewne głównie kobiet) nie jest aktywna zawodowo, gdyż zajmuje się domem (7,5%) oraz znajduje się na urlopie macierzyńskim/wychowawczym (7,0%). Wreszcie 15,0 % badanych wskazało, że nie podjęło jeszcze pracy, gdyż studiuje nadal, co dotyczy absolwentów studiów licencjackich lub tych, które podjęły studia na drugim kierunku. Podsumowując, aktualne cechy rynku pracy wskazują na znaczne zapotrzebowanie na absolwentów różnych kierunków uniwersyteckich, a wcześniejsze obawy i negatywne scenariusze o „uczelniach jako fabrykach bezrobotnych” nie znajdują, w świetle losów absolwentów UZ, oparcia w zaprezentowanych danych.

Tabela 33. Aktywność zawodowa po ukończeniu studiów a kierunek studiów

			Kierunek			
			artystyczno-humanistyczne	społeczne	ściśle i techniczne	nowe
Aktywność zawodowa 6 miesięcy po ukończeniu studiów	Praca najemna - pełny etat/więcej niż etat/	N	22	52	47	40
		%	61,1	70,3	85,5	83,3
	Praca najemna - niepełny wymiar	N	3	3	2	4
		%	8,3	4,1	3,6	8,3
	Praca najemna - umowa-zlecenia	N	7	10	1	4
		%	19,4	13,5	1,8	8,3
	Własna działalność gosp. jako pracodawca	N	0	1	4	3
		%	0,0	1,4	7,3	6,3
	Własna działalność gosp. jednoosobowa lub ze współnikiem	N	1	1	6	5
		%	2,8	1,4	10,9	10,4
	Praca za granicą	N	1	4	2	2
		%	2,8	5,4	3,6	4,2
	Praca w charakterze wolontariusza	N	1	9	1	2
		%	2,8	12,2	1,8	4,2
	Praca bez formalnej umowy ("na czarno")	N	2	2	1	1
		%	5,6	2,7	1,8	2,1
	Praca dorywcza, sezonowa	N	1	2	0	0
		%	2,8	2,7	0,0	0,0
	Urlop wychowawczy/ urlop macierzyński	N	2	9	1	3
		%	5,6	12,2	1,8	6,3
	Bezrobotny/a i poszukuje pracy	N	3	5	2	3
		%	8,3	6,8	3,6	6,3
	Bezrobotny, ale nie poszukuje pracy	N	3	3	0	0
		%	8,3	4,1	0,0	0,0
	Jestem na rencie	N	2	1	0	0
		%	5,6	1,4	0,0	0,0
	Nadal się uczyć/studiuje	N	11	15	2	4
		%	30,6	20,3	3,6	8,3
Nie pracuję/zajmuję się domem	N	3	9	1	3	
	%	8,3	12,2	1,8	6,3	

Biorąc pod uwagę powyższe konkluzje, dotyczące aktywności ekonomicznej absolwentów UZ warto przyrzeć się, jak przedstawiają się jej formy w podziale na różne kategorie kierunków studiów. Pracę najemną w pełnoetatowym wymiarze realizowali najczęściej absolwenci kierunków ścisłych i technicznych (85,5%), co potwierdza widoczne na rynku pracy tendencje, zgodnie z którymi właśnie ta kategoria dysponuje najlepszymi szansami zatrudnienia. Także absolwenci kierunków nowych ustępują im w niewielkim stopniu (83,3%). Warto podkreślić ten fakt, bowiem w poprzednich edycjach absolwenci kierunków nowych, będących przecież edukacyjną odpowiedzią na zapotrzebowanie rynku, nieoczekiwanie nie stanowili kategorii szczególnie poszukiwanej przez pracodawców. Też o

dysponowaniu poszukiwanymi, rynkowymi kwalifikacjami wspiera fakt, że na własną działalność ekonomiczną zdecydowało się 10,9 % absolwentów kierunków ścisłych i technicznych oraz podobna populacja (10,4%) absolwentów kierunków nowych. Natomiast przedstawiciele pozostałych dwóch kategorii decydowali się na to w znikomym stopniu. Pracę w pełnoetatowym zatrudnieniu realizowało siedmiu z dziesięciu (70,3%) absolwentów kierunków społecznych, a także sześć na dziesięć osób (61,1%) kończących studia o profilu artystycznym i humanistycznym. W świetle danych z poprzednich raportów nie jest zaskoczeniem, że przedstawiciele tej ostatniej kategorii są szczególnie aktywni jako wykonawcy prac zleconych, bowiem wariant taki zadeklarowała co piąta osoba (19,4%) wśród artystów lub humanistów i 13,5 % wśród osób dysponujących wykształceniem społecznym.

Tabela 34. Aktywność zawodowa po ukończeniu studiów a typ studiów

			Typ studiów	
			I-go stopnia	II-go stopnia
Aktywność zawodowa 6 miesięcy po ukończeniu studiów	Praca najemna - pełny etat/więcej niż etat/	N	75	86
		%	68,8	82,7
	Praca najemna - niepełny wymiar	N	9	3
		%	8,3	2,9
	Praca najemna - umowa-zlecenie	N	16	6
		%	14,7	5,8
	Własna działalność gosp. jako pracodawca	N	4	4
		%	3,7	3,8
	Własna działalność gosp. jednoosobowa lub ze wspólnikiem	N	8	5
		%	7,3	4,8
	Praca za granicą	N	6	3
		%	5,5	2,9
	Praca w charakterze wolontariusza	N	8	5
		%	7,3	4,8
	Praca bez formalnej umowy ("na czarno")	N	3	3
		%	2,8	2,9
	Praca dorywcza, sezonowa	N	2	1
		%	1,8	1,0
	Urlop wychowawczy/ urlop macierzyński	N	7	8
		%	6,4	7,7
	Bezrobotny/a i poszukuje pracy	N	7	6
		%	6,4	5,8
	Bezrobotny, ale nie poszukuje pracy	N	4	2
		%	3,7	1,9
Jestem na rencie	N	2	1	
	%	1,8	1,0	
Nadal się uczę/studiuję	N	22	10	
	%	20,2	9,6	
Nie pracuję/zajmuję się domem	N	10	6	
	%	9,2	5,8	

Podobnie jak w poprzednich zestawieniach, typ studiów w nieznacznym stopniu różnicuje inne cechy, w tym przypadku aktywność ekonomiczną po ukończeniu studiów. Wyraźna różnica dzieli jednak popularność wariantu pełnoetatowego zatrudnienia, które po ukończeniu studiów drugiego stopnia wynosiło 82,7%, podczas gdy absolwenci studiów licencjackich realizowali je w 68,8%. Dystans między obydwoimi wartościami wynikać może z różnych czynników, jednak prawdopodobnie głównym z ich są plany kontynuowania dalszej nauki na poziomie magisterskim. Z kolei świadczenie pracy przynajmniej na umowę zlecenie

jest ponad dwukrotnie bardziej popularne wśród absolwentów studiów licencjackich (14,7%), niż wśród kończących studia drugiego stopnia (5,8%). Co istotne, rodzaj studiów nie różnicuje sytuacji bycia bezrobotnym (odpowiednio: 6,4% dla studiów licencjackich i 5,8% dla magisterskich). Na prawie identycznym poziomie pojawia się w obu kategoriach realizowanie pracy niezalegalizowanej (2,8% i 2,9%) przy czym dostrzegalny jest spadek tej wartości w porównaniu z latami ubiegłymi.

Tabela 35. Aktywność zawodowa po ukończeniu studiów a wydział

			Wydział									
			WA	WBA IŚ	WE Z	WFI A	WH	WIE A	WM IE	WM	WN B	WP PS
Aktywność zawodowa 6 miesięcy po ukończeniu studiów	Praca najemna - pełny etat/więcej niż etat/	N	2	17	37	0	29	11	6	13	9	37
		%	33,3	73,9	80,4	0,0	74,4	100,0	85,7	100,0	81,8	67,3
	Praca najemna - niepełny wymiar	N	1	2	2	1	1	0	0	1	1	3
		%	16,7	8,7	4,3	50,0	2,6	0,0	0,0	7,7	9,1	5,5
	Praca najemna - umowa-zlecenia	N	3	1	2	0	5	0	0	1	1	9
		%	50,0	4,3	4,3	0,0	12,8	0,0	0,0	7,7	9,1	16,4
	Własna działalność gosp. jako pracodawca	N	0	4	2	0	0	0	0	1	0	1
		%	0,0	17,4	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0	7,7	0,0	1,8
	Własna działalność gosp. jednoosobowa lub ze współnikiem	N	1	5	2	0	0	1	0	1	1	2
		%	16,7	21,7	4,3	0,0	0,0	9,1	0,0	7,7	9,1	3,6
	Praca za granicą	N	1	2	3	0	0	0	0	0	0	3
		%	16,7	8,7	6,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,5
	Praca w charakterze wolontariusza	N	1	0	3	0	1	0	1	0	0	7
		%	16,7	0,0	6,5	0,0	2,6	0,0	14,3	0,0	0,0	12,7
	Praca bez formalnej umowy ("na czarno")	N	1	0	1	0	1	1	0	0	0	2
		%	16,7	0,0	2,2	0,0	2,6	9,1	0,0	0,0	0,0	3,6
	Praca dorywcza, sezonowa	N	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2
		%	0,0	0,0	0,0	0,0	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	3,6
	Urlop wychowawczy/ urlop macierzyński	N	0	0	3	0	2	0	0	1	1	8
		%	0,0	0,0	6,5	0,0	5,1	0,0	0,0	7,7	9,1	14,5
Bezrobotny/a i poszukuje pracy	N	1	0	4	0	3	0	1	0	1	3	
	%	16,7	0,0	8,7	0,0	7,7	0,0	14,3	0,0	9,1	5,5	
Bezrobotny, ale nie poszukuje pracy	N	0	0	0	1	2	0	0	0	0	3	
	%	0,0	0,0	0,0	50,0	5,1	0,0	0,0	0,0	0,0	5,5	
Jestem na rencie	N	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	
	%	16,7	0,0	0,0	0,0	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	1,8	
Nadal się ucze/studiuje	N	3	0	4	2	8	1	0	0	2	12	
	%	50,0	0,0	8,7	100,0	20,5	9,1	0,0	0,0	18,2	21,8	
Nie pracuję/zajmuję się domem	N	0	0	5	0	4	0	1	0	0	6	
	%	0,0	0,0	10,9	0,0	10,3	0,0	14,3	0,0	0,0	10,9	

W świetle przedstawionych danych warto odnieść się do omawianych form aktywności ekonomicznej z uwzględnieniem zróżnicowania na wydziały UZ. Zatrudnienie pełnoetatowe, uznawane tu dla ludzi wkraczających na rynek pracy za jeden z głównych priorytetów, dotyczy wszystkich (!) absolwentów Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki oraz Wydziału Mechanicznego (100,0%), a ponadto zdecydowanej większości osób z Wydziału Nauk Biologicznych (81,8%) i Wydziału Ekonomii i Zarządzania (81,4%). Wynika z tego, że ze znalezieniem pracy w takiej formie nieco gorzej radzą sobie absolwenci studiów społecznych i humanistycznych. Jednocześnie absolwenci Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (16,4%) i Wydziału Humanistycznego (12,8%) kompensują tę różnicę w inny sposób, zdecydowanie częściej od pozostałych, podejmując aktywność w postaci umów- zleceń. Jeśli chodzi o zakładanie własnej firmy, to podejmują to zwłaszcza absolwenci Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (21,7%), a dalej Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki oraz Wydziału Nauk Biologicznych (po 9,1%).

Założeniem badania było porównanie aktywności ekonomicznej absolwentów z dwóch okresów: po sześciu miesiącach od ukończenia studiów, a także później, w momencie realizacji badania, przypadającym na ostatni kwartał 2016 roku i pierwszy kwartał 2017 roku. Drugi okres pomiarowy umożliwia dostrzeżenie kilku, istotnych różnic związanych z biografiami zawodowymi absolwentów. Główną z nich jest spadek zatrudnienia pełnoetatowego, na rzecz pozostałych, uwzględnionych w zestawieniu opcji. Po pierwsze, zwraca uwagę wzrost udziału zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy, co dotyczyło więcej, niż co czwartej osoby (28,3%). Trzeba zaznaczyć, że w części przypadków zatrudnienie niepełnoetatowe nie stanowi „gorszego” wariantu pracy, bowiem optują za tą formą osoby w jakiś sposób związane innymi rodzajami obowiązków. Drugą dostrzegalną tendencją stanowi wzrost świadczenia pracy za granicą, co zadeklarowało 12,7% wypowiedzających się. Ponadto, dwukrotnie bardziej popularna stała się opcja pracy w formie wolontariatu (11,4%), co można ostrożnie uznać za wskaźnik planowanego zatrudnienia. Upiętywający czas zaowocował także znaczną popularnością urlopów wychowawczych i macierzyńskich, na które zdecydowała się blisko co piąta osoba (18,1%). Być może, stanowi to odbicie makroekonomicznych konsekwencji programu 500+. Znacznym zaskoczeniem jest natomiast wyraźny wzrost uzyskania statusu rencisty (19,9%), co nie wyklucza zatrudnienia, jednakże zmienia jego formę i w części przypadków – specyfikę pracy. Niepokojącą tendencją jest znaczny wzrost odsetka osób deklarujących wykonywanie prac „na czarno” a więc bez umowy o pracę. Odsetek 16,9% mieści się w górnych granicach oszacowań przyjętych przez ogólnopolskie badania nad szarą strefą, jednocześnie wskazuje na zbieżność uzyskanych danych z analizami ogólnopolskimi. Jednocześnie, pozytywnym przedstawianego porównania jest zbliżony, niewysoki ogólnie poziom bezrobocia wśród absolwentów, dokumentujący wręcz tendencję zniżkową (wobec wcześniejszego pomiaru) wśród osób zarejestrowanych, poszukających pracy (4,8%). Podsumowując: nawet jeśli założyć, iż przedstawione dane mają jedynie ogólny charakter, to jednocześnie pełnią one rolę informacyjną o tendencjach

na rynku pracy i trudnościach, z jakimi muszą zmierzyć się wstępujący na ten rynek absolwenci.

Wykorzystanie w analizie aktywności ekonomicznej podziału uwzględniającego wydziały UZ, dostarcza dalszych, ważnych informacji. Jeśli chodzi o kategorię zatrudnienia niepełnoetatowego, dotyczy ona zwłaszcza absolwentów o wykształceniu „nietechnicznym”, a więc pochodzących z Wydziału Humanistycznego (39,4%) i Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (36,4%). Natomiast wariant zatrudnienia za granicą wskazuje, iż niekwestionowanym liderem jest w tym zakresie kategoria absolwentów z Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii, z której co czwarta osoba (25,0%) podjęła taką decyzję. Trudno bez dodatkowych informacji wyjaśnić tę przewagę liczbową nad absolwentami pochodzącymi z innych wydziałów, jest jednak prawdopodobne, że dla większości wyjeżdżających praca ta nie musi mieć silnego związku ze zdobytymi kwalifikacjami. Także wariant uzyskania uprawnień rentowych typowych jest dla absolwentów wspomnianego wydziału (25,0%), jak również dla pochodzących z Wydziału Humanistycznego (24,2%). Być może, jest to uwarunkowane większą proporcją studentów o pewnych dysfunkcjach zdrowotnych, jednakże ustalenie takiej charakterystyki nie wchodzi w zakres analizy, mogłoby napotkać na oczywiste trudności¹⁰.

11. Kryteria decydujące o zatrudnieniu

Tabela 36. Kryteria decydujące o zatrudnieniu

		N	%
Kryteria	Posiadanie dyplomu studiów wyższych	11	5,4
	Forma prawna uczelni: publiczna/niepubliczna	35	17,2
	Rodzaj uczelni: uniwersytet/uczelnia zawodowa	11	5,4
	Prestiż ukończonej uczelni - UZ	105	51,7
	Kierunek studiów	42	20,7
	Ocena na dyplomie	88	43,3
	Wcześniejszy kontakt z praktyką	19	9,4
	Doświadczenie zdobyte za granicą (edukacja/praca)	82	40,4
	Znajomość języków obcych	88	43,3
	Umiejętności informatyczne	76	37,4
	Rekomendacje osób trzecich	169	83,3
	Cechy osobowości i charakteru	77	37,9
	Wyniki testu kompetencji	89	43,8

Możliwości podjęcia pracy zależne są zawsze od oddziaływania wielu czynników. Składają się na nie z jednej strony uwarunkowania makroekonomiczne, jak i sytuacja gospodarza

¹⁰ Ze względu na fakt, że dokumentowanie dysfunkcji zdrowotnych wymaga oparcia się na „danych wrażliwych”, które nie powinny podlegać upowszechnieniu w badaniach źródłowych i porównawczych.

regionu. Z drugiej strony oddziałują cechy, których nosicielem jest sama jednostka. Jest istotne, że badani wskazali na pełne spektrum czynników, które odgrywać mogą rolę podczas ubiegania się o zatrudnienie. Warto podkreślić, że za główny z nich uznany został prestiż kończącej uczelni, w tym wypadku UZ – co podkreśliła nieco ponad połowa badanych (51,7%). Jest również istotne, że powszechne były opinie związane z rolą oceny na dyplomie i znajomości języków obcych (po 43,3%). Oznacza to, że coraz więcej osób dostrzega realną rolę posiadanych kwalifikacji, które przecież podlegają weryfikacji w sytuacji pracy. Jest niezwykle cenne, że tym samym ustępuje dawne myślenie, nakazujące myśleć o studiowaniu, jako drodze do zdobycia jedynie formalnych uprawnień („papier”). Sporo osób wskazuje także na rolę doświadczenia zdobytego podczas pracy lub edukacji za granicą (40,4%). Sugeruje to przydatność wszelkich inicjatyw, które umożliwiają odbycie staży zagranicznych przez studentów, jak również ich udział w programach międzynarodowej wymiany (Erasmus, Sokrates, inne). O rosnącej wiedzy na temat specyfiki rynku pracy, w tym oczekiwań ze strony pracodawców świadczy fakt, że wyniki testu kompetencji podczas ubiegania się o pracę uznaje za istotne 43,8% badanych. Koresponduje to ze wskazanym wyżej, pozytywnym wartościowaniem zdobytych dzięki studiom kwalifikacji. Z kolei 37,9% osób przekonanych jest o roli cech osobowości i charakteru podczas rozmów kwalifikacyjnych, jak również w dalszym okresie. Także za ważne uznane zostało posiadanie umiejętności informatycznych, co współcześnie zaliczane jest do kanonu umiejętności człowieka wykształconego (37,4%). Jedynym, niepokojącym sygnałem jest powszechność przekonania, że dla zdobycia pracy istotne są rekomendacje osób trzecich, co wskazało cztery piąte wypowiedzianych się (83,3%). Bowiem użyte w pytaniu określenie „rekomendacje” w rzeczywistości odnosi się (i tak rozumiane jest szeroko) do praktyk „załatwiania” pracy osobom znajomym, nosi więc cechy negatywne.

Tabela 37. Kryteria decydujące o zatrudnieniu a kierunek studiów

			Kierunek			
			społeczne	ściśle i techniczne	nowe	artystyczno-humanistyczne
Kryteria	Posiadanie dyplomu studiów wyższych	N	4	3	2	2
		%	5,9%	5,6%	4,1%	6,3%
	Forma prawna uczelni: publiczna/niepubliczna	N	10	11	9	5
		%	14,7%	20,4%	18,4%	15,6%
	Rodzaj uczelni: uniwersytet/uczelnia zawodowa	N	4	3	3	1
		%	5,9%	5,6%	6,1%	3,1%
	Prestiż ukończonej uczelni - UZ	N	37	34	15	19
		%	54,4%	63,0%	30,6%	59,4%
	Kierunek studiów	N	18	9	9	6
		%	26,5%	16,7%	18,4%	18,8%
	Ocena na dyplomie	N	32	25	17	14
		%	47,1%	46,3%	34,7%	43,8%
	Wcześniejszy kontakt z praktyką	N	5	6	5	3
		%	7,4%	11,1%	10,2%	9,4%
	Doświadczenie zdobyte za granicą (edukacja/praca)	N	19	23	20	20
		%	27,9%	42,6%	40,8%	62,5%
	Znajomość języków obcych	N	24	30	20	14
		%	35,3%	55,6%	40,8%	43,8%
	Umiejętności informatyczne	N	30	16	16	14
		%	44,1%	29,6%	32,7%	43,8%
Rekomendacje osób trzecich	N	60	40	43	26	
	%	88,2%	74,1%	87,8%	81,3%	
Cechy osobowości i charakteru	N	21	25	21	10	
	%	30,9%	46,3%	42,9%	31,3%	
Wyniki testu kompetencji	N	25	35	19	10	
	%	36,8%	64,8%	38,8%	31,3%	

Tabela 38. Kryteria decydujące o zatrudnieniu a typ studiów

			Typ studiów	
			I-go stopnia	II-go stopnia
Kryteria	Posiadanie dyplomu studiów wyższych	N	3	8
		%	2,9	7,9
	Forma prawna uczelni: publiczna/niepubliczna	N	14	21
		%	13,7	20,8
	Rodzaj uczelni: uniwersytet/uczelnia zawodowa	N	4	7
		%	3,9	6,9
	Prestiż ukończonej uczelni - UZ	N	50	55
		%	49,0	54,5
	Kierunek studiów	N	18	24
		%	17,6	23,8
	Ocena na dyplomie	N	49	39
		%	48,0	38,6
	Wcześniejszy kontakt z praktyką	N	13	6
		%	12,7	5,9
	Doświadczenie zdobyte za granicą (edukacja/praca)	N	45	37
		%	44,1	36,6
	Znajomość języków obcych	N	40	48
		%	39,2	47,5
	Umiejętności informatyczne	N	41	35
		%	40,2	34,7
	Rekomendacje osób trzecich	N	86	83
		%	84,3	82,2
	Cechy osobowości i charakteru	N	39	38
		%	38,2	37,6
	Wyniki testu kompetencji	N	37	52
		%	36,3	51,5

Typ studiów nie różnicuje w zasadniczy sposób przekonań dotyczących roli czynników wyznaczających zatrudnienie. Ogólnie rzecz biorąc, dostrzegalna jest tendencja do silniejszego akcentowania wielu spośród wymienionych w pytaniu cech, w tym: posiadania dyplomu studiów wyższych, formy prawnej uczelni, rodzaju uczelni, prestiżu uczelni, znajomości języków obcych i wyników testu kompetencji i ukończonego kierunku studiów – przez absolwentów studiów magisterskich.

Tabela 39. Kryteria zatrudnienia a wydział

			Wydział									
			WA	WBA IŚ	WE Z	WFI A	WH	WIE A	WM IE	WM	WN B	WP PS
Kryteria zatrudnienia	Posiadanie dyplomu studiów wyższych	N	0	2	2	0	3	0	1	0	0	3
		%	0,0	8,3	4,2	0,0	8,8	0,0	14,3	0,0	0,0	5,9
	Forma prawna uczelni: publiczna/niepubliczna	N	1	6	7	0	5	4	1	2	2	7
		%	16,7	25,0	14,6	0,0	14,7	36,4	14,3	18,2	20,0	13,7
	Rodzaj uczelni: uniwersytet/uczelnia zawodowa	N	0	2	2	0	1	0	1	1	0	4
		%	0,0	8,3	4,2	0,0	2,9	0,0	14,3	9,1	0,0	7,8
	Prestiż ukończonej uczelni - UZ	N	3	14	19	0	19	10	4	7	4	25
		%	50,0	58,3	39,6	0,0	55,9	90,9	57,1	63,6	40,0	49,0
	Kierunek studiów	N	1	3	9	0	8	3	1	4	0	13
		%	16,7	12,5	18,8	0,0	23,5	27,3	14,3	36,4	0,0	25,5
	Ocena na dyplomie	N	1	13	18	0	19	5	1	6	3	22
		%	16,7	54,2	37,5	0,0	55,9	45,5	14,3	54,5	30,0	43,1
	Wcześniejszy kontakt z praktyką	N	0	4	6	0	3	0	0	2	1	3
		%	0,0	16,7	12,5	0,0	8,8	0,0	0,0	18,2	10,0	5,9
	Doświadczenie zdobyte za granicą (edukacja/praca)	N	3	10	22	1	18	7	2	5	3	11
		%	50,0	41,7	45,8	100,0	52,9	63,6	28,6	45,5	30,0	21,6
	Znajomość języków obcych	N	3	13	21	1	15	9	4	4	5	13
		%	50,0	54,2	43,8	100,0	44,1	81,8	57,1	36,4	50,0	25,5
	Umiejętności informatyczne	N	2	10	18	1	15	2	1	3	4	20
		%	33,3	41,7	37,5	100,0	44,1	18,2	14,3	27,3	40,0	39,2
	Rekomendacje osób trzecich	N	3	20	40	1	31	8	4	7	10	45
		%	50,0	83,3	83,3	100,0	91,2	72,7	57,1	63,6	100,0	88,2
	Cechy osobowości i charakteru	N	1	10	23	0	12	8	3	5	3	12
		%	16,7	41,7	47,9	0,0	35,3	72,7	42,9	45,5	30,0	23,5
Wyniki testu kompetencji	N	3	17	17	1	8	10	2	7	2	22	
	%	50,0	70,8	35,4	100,0	23,5	90,9	28,6	63,6	20,0	43,1	

Rolę kryteriów wyznaczających szanse zatrudnienia po uzyskaniu dyplomu warto odnieść do podziału na wydziały UZ. Ocenie poddane zostaną te cechy, które stanowią, bądź stanowiąc

mogą efekt procesu dydaktycznego lub są jego konsekwencją. Pierwszą z nich jest wybór kierunku studiów, który w znacznym stopniu wyznacza szanse na optymalną alokację na rynku pracy. Tego typu przekonanie charakteryzuje przede wszystkim absolwentów Wydziału Mechanicznego (36,4%) i Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (27,3%), a więc wydziałów o profilu technicznym, ukończenie których niejako tradycyjnie stwarza absolwentom korzystne perspektywy zatrudnienia. Kolejnym z czynników jest wysoka ocena na dyplomie ukończenia studiów, stanowiąca dla wielu pracodawców istotny parametr klasyfikacji wiedzy potencjalnego pracownika. Na rolę oceny zwracali uwagę szczególnie byli studenci Wydziału Humanistycznego (55,9%), a także Wydziału Mechanicznego (54,5%) oraz Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (54,2%). Wysoka ocena ze studiów wiąże się, jak można zakładać, z wysokim poziomem punktacji na teście kompetencji podczas procesu rekrutacyjnego. Rolę tego czynnika podkreślali prawie wszyscy absolwenci Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (90,9%), Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (70,8%) oraz Wydziału Mechanicznego (63,6%). Czwarte z kryteriów, jakim jest doświadczenie zdobyte za granicą, pochodzić może zarówno z indywidualnych inicjatyw, jak również być efektem udziału w programach, szkoleniach i wymianie studenckiej będącej efektem kształcenia uniwersyteckiego. Na rolę szeroko rozumianych kompetencji tego typu wskazywali głównie absolwenci Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (63,6%), Wydziału Humanistycznego (52,9%) i Wydziału Ekonomii i Zarządzania (45,8%). Ze wskazanym parametrem bezpośrednio łączy się kolejny, jakim jest znajomość języków obcych. Role tego czynnika podkreślali głównie (ponownie) absolwenci Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (81,8%), Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (54,2%), i Wydziału Nauk Biologicznych (50,0%). Do kanonu umiejętności wykształconego pracownika, niezależnie od jego specjalizacji zawodowej, należy umiejętność pracy na komputerze. To kryterium wskazywały głównie osoby studiujące wcześniej na Wydziale Humanistycznym (44,1%), Wydziale Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (41,7%), Wydziale Nauk Biologicznych (40,0%) i Wydziale Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (39,2%). Podsumowując wskazane wyniki można przyjąć, że świadoma strategia, polegająca na realizacji tych celów, które silnie nakierowane są na zdobycie optymalnego zatrudnienia, dotyczy głównie absolwentów wydziałów o profilu technicznym. Na ich tle dostrzec można też specyfikę dążeń absolwentów Wydziału Humanistycznego.

12. Pierwsza praca

Sytuację na rynku pracy, zwłaszcza tę dotyczącą młodych ludzi, którzy właśnie skończyli swą edukację na poziomie studiów wyższych, określa między innymi poszukiwanie pracy. Warto przy tym pamiętać, że w odniesieniu do dość sporej liczby absolwentów mówi się tutaj o poszukiwaniu pracy w ogóle, a nie tylko takiej, która byłaby zgodna z kierunkiem ukończonych studiów.

Tabela 40. Czas poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie

		N	%
Czas poszukiwania pierwszej pracy	Wcześniej niż 6 miesięcy przed obroną dyplomu	119	59,5
	Do 6 miesięcy przed obroną dyplomu	9	4,5
	Później niż 6 miesięcy po otrzymaniu dyplomu	44	22,0
	Nie poszukiwałem(am) pracy, bo już pracowałem(am)	6	3,0

Mimo powszechnego przekonania o „rynku pracownika”, znalezienie satysfakcjonującego zatrudnienia dla wielu absolwentów uczelni nie jest zadaniem łatwym. Dlatego istotną rolę odgrywa rozpoczęcie poszukiwań optymalnego zatrudnienia jeszcze przed uzyskaniem dyplomu. Jest niezwykle ważne, że ogół młodych ludzi kończących studia (59,6%), zdobywa rozeznanie w ofertach pracy wcześniej, niż sześć miesięcy przed obroną dyplomu. Zdecydowanie mniej liczna część badanej populacji (22,0%) nie dostrzega takiej konieczności, decydując się na poszukiwanie pracy później, niż sześć miesięcy po uzyskaniu dyplomu. Na podstawie ograniczonej ilości danych trudno o sformułowanie kompleksowych wniosków, jednakże tendencja do poszukiwania pracy ze znacznym wyprzedzeniem wskazuje na znaczny racjonalizm w działaniach ogółu absolwentów.

Tabela 41. Czas poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie a kierunek studiów

			Kierunek			
			artystyczno-humanistyczne	społeczne	ściśle i techniczne	nowe
Czas poszukiwania pierwszej pracy	Wcześniej niż 6 miesięcy przed obroną dyplomu	N	15	42	30	32
		%	42,9	60,9	55,6	76,2
	Do 6 miesięcy przed obroną dyplomu	N	2	3	4	0
		%	5,7	4,3	7,4	0,0
	Później niż 6 miesięcy po otrzymaniu dyplomu	N	8	14	17	5
		%	22,9	20,3	31,5	11,9
	Nie poszukiwałem(am) pracy, bo już pracowałem(am)	N	4	2	0	0
		%	11,4	2,9	0,0	0,0

Wskazano, że poszukiwanie pracodawcy przed ukończeniem studiów świadczy o planowaniu swej kariery zawodowej, oznacza bowiem poszukiwanie optymalnego miejsca dla własnej aktywności. Taką strategię przyjmowali w największym stopniu absolwenci kierunków nowych (76,2%), zdecydowanie wyprzedzając pozostałe osoby. W zbliżonym stopniu dotyczyło to także byłych studentów kierunków społecznych (60,9%) oraz kierunków ścisłych i technicznych (55,6%).

Tabela 42. Czas poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie a wydział

			Wydział									
			W A	WBA IŚ	WEZ	WF IA	W H	WI EA	WMI E	W M	W NB	W PP S
Czas poszukiwania pierwszej pracy	Wcześniej niż 6 miesięcy przed obroną dyplomu	N	2	14	28	1	19	4	2	12	5	32
		%	40,0	58,3	68,3	50,0	51,4	36,4	28,6	92,3	62,5	61,5
	Do 6 miesięcy przed obroną dyplomu	N	1	3	0	0	1	1	0	0	0	3
		%	20,0	12,5	0,0	0,0	2,7	9,1	0,0	0,0	0,0	5,8
	Później niż 6 miesięcy po otrzymaniu dyplomu	N	0	6	8	0	9	6	3	1	1	10
		%	0,0	25,0	19,5	0,0	24,3	54,5	42,9	7,7	12,5	19,2
	Nie poszukiwałem(am) pracy, bo już pracowałem(am)	N	1	0	1	1	2	0	0	0	0	1
		%	20,0	0,0	2,4	50,0	5,4	0,0	0,0	0,0	0,0	1,9

Tendencja do poszukiwania ofert pracy z wyprzedzeniem, jeszcze przed uzyskaniem dyplomu, warunkowana być może różnymi czynnikami. Niewątpliwie rolę odgrywać tu mogą wspomniane wyżej tendencje do racjonalizacji, świadomego planowania i kształtowania własnej kariery zawodowej. Z drugiej strony jest możliwe, że wśród osób zdobywających wykształcenie o umiarkowanej atrakcyjności rynkowej oddziaływać może obawa przed trudnościami w znalezieniu interesującej oferty, generująca chęć wcześniejszego „zabezpieczenia się”. Jeśli uwzględnić podział na wydziały UZ, wśród poszukujących ofert pracy wcześniej, niż sześć miesięcy przed uzyskaniem dyplomu, zdecydowanie dominują absolwenci Wydziału Mechanicznego (92,3%), co wskazuje na trafność tezy o racjonalności myślenia. W nieco niższym stopniu dotyczy to także absolwentów Wydziału Ekonomii i Zarządzania (68,3%), Wydziału Nauk Biologicznych (62,5%) i Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (61,5%). Uwzględniając zróżnicowane profile kształcenia wymienionych czterech wydziałów jest prawdopodobne, że oba wskazane tłumaczenia zdają się współwystępować.

Tabela 43. Czas poszukiwania pierwszej pracy po dyplomie a typ studiów

			Typ studiów	
			I-go stopnia	II-go stopnia
Czas poszukiwania pierwszej pracy	Wcześniej niż 6 miesięcy przed obroną dyplomu	N	66	53
		%	62,9	55,8
	Do 6 miesięcy przed obroną dyplomu	N	3	6
		%	2,9	6,3
	Później niż 6 miesięcy po otrzymaniu dyplomu	N	21	23
		%	20,0	24,2
	Nie poszukiwałem(am) pracy, bo już pracowałem(am)	N	4	2
		%	3,8	2,1

Typ studiów nie różnicuje strategii związanych z poszukiwaniem zatrudnienia. Jedyna uwaga związana jest faktem że absolwenci studiów magisterskich w nieco wyższym stopniu częściej poszukiwali zatrudnienia dopiero sześć miesięcy po otrzymaniu dyplomu, niż absolwenci studiów licencjackich (odpowiednio: 24,2% i 20,0%). Ci ostatni nieco częściej poszukiwali także pracy ze znacznym wyprzedzeniem, bo wcześniej niż sześć miesięcy przed obroną dyplomu (62,9%). Uogólniając, można dostrzec tendencję do większej racjonalności w poszukiwaniu pracy wśród licencjatów, co stanowić może ich zwiększonych obaw dotyczących wejścia na rynek pracy.

Tabela 44. Pierwsza praca

		N	%
Moment znalezienia pierwszej pracy	praca podjęta przed uzyskaniem dyplomu	6	2,6
	praca "zarezerwowana" przed uzyskaniem dyplomu	119	51,3
	praca znaleziona do 3 mcy po uzyskaniu dyplomu	9	3,9
	4-6 mcy po dyplomie	44	19,0
	7-12 mcy po dyplomie	22	9,5
	powyżej roku po dyplomie	13	5,6
	nie dotyczy, jeszcze nie pracuję	7	3,0

Opisując strategie związane z poszukiwaniem pracy przez absolwentów wskazano, że jednym z ich dwóch prawdopodobnych uwarunkowań jest strategia dążenia do racjonalizacji w planowaniu własnej kariery zawodowej. Świadczyć o niej może rozpoczęcie poszukiwań pracy. Rezultatem takiej aktywności jest znalezienie pracy, oznaczające w praktyce zawarcie umowy i podjęcie pracy zawodowej. O ile w przypadku osób jeszcze studiujących wariant taki mógłby kolidować z obowiązkami studenckimi (w tym finalizacją pracy licencjackiej bądź magisterskiej), powszechnie stosowanym wariantem jest uzgodnienie z przyszłym pracodawcą terminu rozpoczęcia pracy, a więc niejako „zarezerwowanie” miejsca pracy. Sytuacja taka dotyczy nieco ponad połowy badanych osób (51,3%) i ponownie potwierdza tezę o znacznym poziomie racjonalności studentów UZ. Drugim co do powszechności wśród

badanych wariantem jest sytuacja znalezienia zatrudnienia w okresie 4-6 miesięcy po uzyskaniu dyplomu, dotycząca co piątej badanej osoby (19,0%).

Tabela 45. Pierwsza praca a kierunek studiów

			Kierunek			
			artystyczno-humanistyczne	społeczne	ściśle i techniczne	nowe
Moment znalezienia pierwszej pracy	praca podjęta przed uzyskaniem dyplomu	N	2	7	2	5
		%	5,3	10,1	3,8	9,6
	praca "zarezerwowana" przed uzyskaniem dyplomu	N	12	25	18	12
		%	31,6	36,2	34,0	23,1
	praca znaleziona do 3 mcy po uzyskaniu dyplomu	N	0	2	3	0
		%	0,0	2,9	5,7	0,0
	4-6 mcy po dyplomie	N	4	8	6	6
		%	10,5	11,6	11,3	11,5
	7-12 mcy po dyplomie	N	2	1	7	2
		%	5,3	1,4	13,2	3,8
	powyżej roku po dyplomie	N	1	1	2	3
		%	2,6	1,4	3,8	5,8
	nie dotyczy, jeszcze nie pracuję	N	15	24	14	23
		%	39,5	34,8	26,4	44,2

Uzyskane dane z Tabeli 45 nie upoważniają do sformułowania konkretnych wniosków dotyczących źródeł i motywacji towarzyszących podejmowanym działaniom służącym znalezieniu zatrudnienia.

Tabela 46. Pierwsza praca a wydział

			Wydział									
			W A	WBA IŚ	WE Z	WF IA	WH	WI EA	WM IE	WM	WN B	WP PS
Moment znalezienia pierwszej pracy	praca podjęta przed uzyskaniem dyplomu	N	0	1	3	1	2	0	0	1	1	7
		%	0,0	4,5	6,8	50,0	5,1	0,0	0,0	7,7	8,3	12,5
	praca "zarezerwowana" przed uzyskaniem dyplomu	N	3	11	13	0	12	2	3	3	1	19
		%	42,9	50,0	29,5	0,0	30,8	18,2	50,0	23,1	8,3	33,9
	praca znaleziona do 3 mcy po uzyskaniu dyplomu	N	0	1	0	0	0	0	1	0	1	2
		%	0,0	4,5	0,0	0,0	0,0	0,0	16,7	0,0	8,3	3,6
	4-6 mcy po dyplomie	N	1	2	6	1	5	1	0	2	2	4
		%	14,3	9,1	13,6	50,0	12,8	9,1	0,0	15,4	16,7	7,1
	7-12 mcy po dyplomie	N	0	3	2	0	2	2	0	1	1	1
		%	0,0	13,6	4,5	0,0	5,1	18,2	0,0	7,7	8,3	1,8
	powyżej roku po dyplomie	N	1	0	2	0	1	1	0	1	1	0
		%	14,3	0,0	4,5	0,0	2,6	9,1	0,0	7,7	8,3	0,0
	nie dotyczy, jeszcze nie pracuję	N	1	1	1	0	1	0	0	0	0	1
		%	14,3	4,5	2,3	0,0	2,6	0,0	0,0	0,0	0,0	1,8

Zgodnie z wcześniej przyjętymi ustaleniami, wcześniejsze umówienie się z pracodawcą na podjęcie pracy po uzyskaniu dyplomu stanowi przejaw racjonalności w planowaniu własnej kariery zawodowej przez absolwentów. Uwzględnienie podziału na wydziały ujawnia dalsze szczegóły tej kwestii. Absolwenci najbardziej przewidujący rekrutowali się zwłaszcza z Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (50,0%), a więc jednostki tradycyjnie stwarzającej swym absolwentom korzystny start zawodowy. W niższym stopniu strategię taką realizowali ponadto absolwenci Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (33,9%) i Wydziału Humanistycznego (30,8%). W przypadku dwóch ostatnich jednostek jest możliwe, że działania absolwentów wynikały z przewidywania trudności w uzyskaniu satysfakcjonującego zatrudnienia. Jeśli chodzi o znalezienie pracy w przedziale 4-6 miesięcy po uzyskaniu dyplomu, było ono najbardziej powszechne dla absolwentów Wydziału Nauk Biologicznych (16,7%), Wydziału Mechanicznego (15,4%) i Wydziału Ekonomii i Zarządzania (13,6%).

Tabela 47. Pierwsza praca a typ studiów

		Typ studiów		
		I-go stopnia	II-go stopnia	
Moment znalezienia pierwszej pracy	praca podjęta przed uzyskaniem dyplomu	N	13	3
		%	12,3	2,8
	praca "zarezerwowana" przed uzyskaniem dyplomu	N	35	32
		%	33,0	30,2
	praca znaleziona do 3 mcy po uzyskaniu dyplomu	N	2	3
		%	1,9	2,8
	4-6 mcy po dyplomie	N	14	10
		%	13,2	9,4
	7-12 mcy po dyplomie	N	3	9
		%	2,8	8,5
	powyżej roku po dyplomie	N	2	5
		%	1,9	4,7
	nie dotyczy, jeszcze nie pracuję	N	3	2
		%	2,8	1,9

Podział na studia pierwszego i drugiego stopnia nie ujawnia wyraźnego zróżnicowania związanego z czasem znalezienia pierwszej pracy przez absolwentów.

Tabela 48. Sektor zatrudnienia

		N	%
Sektor	Nie dotyczy/nie pracuję	24	14,0
	Szeroko rozumiana produkcja, budownictwo, przemysł	47	27,5
	Handel, hotele i restauracje, transport i łączność, usługi personalne	31	18,1
	Banki, ubezpieczenia, inne branże pośrednictwa finansowego	7	4,1
	Obsługa biznesu (w tym doradztwo)	7	4,1
	Administracja państwowa	15	8,8
	Administracja samorządowa	7	4,1
	Edukacja, ochrona zdrowia i opieka socjalna	33	19,3

Odniesienie do sektorów gospodarki, w obrębie których absolwenci UZ podjęli aktywność zawodową, dostarcza ważnych informacji o ich losach. W zestawieniu uwzględniono siedem działów gospodarki, skupiających różnorodne gałęzie wytwórczości i usług, a także administrację. Pierwszym z uwzględnionych w zestawieniu działów są produkcja (łącznie, z uwzględnieniem przemysłu) oraz budownictwo. Skupiają one 27,5% absolwentów UZ i jednocześnie stanowią podstawowy pod względem liczebności obszar aktywności

ekonomicznej badanych osób, uwzględniając 14% udział kategorii osób, które nie podjęły jeszcze zatrudnienia. Drugi co do wielkości sektor skupia usługi związane z edukacją, ochroną zdrowia i opieką socjalną. Pracę w tych działach podjęło 19,3% wypowiedających się osób. Trzeci co do liczebności sektor skupia również usługi, mieszczące się w sferze szeroko pojętego handlu, obsługi turystycznej (hotelarstwa i gastronomii), ponadto transportu i łączności oraz usług personalnych. Stanowią one obszar zatrudnienia dla blisko co piątego absolwenta (18,1%). Czwartym w zestawieniu działem jest administracja państwowa, skupiająca blisko co dziesiątą osobę (8,8%). Pozostałe działy gospodarki reprezentowane są w niewielkim stopniu (po 4,1%) i są to kolejno: „banki, ubezpieczenia, inne branże pośrednictwa finansowego”, obsługa biznesu (w tym doradztwo) oraz administracja samorządowa.

Tabela 49. Sektor zatrudnienia a kierunek studiów

		Kierunek				
		artystyczno-humanistyczne	społeczne	ściśle i techniczne	nowe	
Sektor zatrudnienia	Nie dotyczy/nie pracuję	N	8	9	2	5
		%	25,0	15,5	5,0	12,2
	Szeroko rozumiana produkcja, budownictwo, przemysł	N	9	17	12	9
		%	28,1	29,3	30,0	22,0
	Handel, hotele i restauracje, transport i łączność, usługi personalne	N	1	4	15	11
		%	3,1	6,9	37,5	26,8
	Banki, ubezpieczenia, inne branże pośrednictwa finansowego	N	1	2	1	3
		%	3,1	3,4	2,5	7,3
	Obsługa biznesu (w tym doradztwo)	N	2	1	4	0
		%	6,3	1,7	10,0	0,0
	Administracja państwowa	N	3	6	1	5
		%	9,4	10,3	2,5	12,2
	Administracja samorządowa	N	2	2	0	3
		%	6,3	3,4	0,0	7,3
	Edukacja, ochrona zdrowia i opieka socjalna	N	6	17	5	5
		%	18,8	29,3	12,5	12,2

Interesujących danych dostarcza zestawienie nr 49. Ujawnia ono rozpowszechnienie bezrobocia absolwentów w odniesieniu do uwzględnionych w tabeli kategorii kierunków

studiów.¹¹ Osoby deklarujące się w momencie badania jako niepracujące, rekrutowały się zwłaszcza z kierunków artystycznych i humanistycznych (25,0%). Pomyślnie, dla pozostałych kategorii kierunków odsetki osób niepracujących były niższe. Absolwenci kierunków społecznych byli nieaktywni zawodowo w 15,5%, natomiast po kierunkach nowych w 12,2%. Brak aktywności ekonomicznej osób po kierunkach technicznych i ścisłych dotyczył zaledwie 5% z nich.

Pozostała część danych ukazuje specyfikę sektorów zatrudnienia w podziale na kategorie studiów. Mówiąc inaczej, dane umożliwią ujawnienie związku pomiędzy uzyskanym wykształceniem a sektorem gospodarki. Mimo, iż trudno na podstawie ogólnych deklaracji zaproponować jednoznaczne wnioski, zestawienie prowadzi do tezy o relatywnie niewielkim stopniu zależności w tym zakresie. Dla działu „budownictwo, produkcja i przemysł” odsetki uwzględnionych w zestawieniu, czterech kategorii studiów są zasadniczo podobne. Bowiem wybór taki podjął mniej, niż co trzeci absolwent nauk ścisłych i technicznych (30,0%), choć wydają się oni ze względu na profil swych kwalifikacji być najbardziej predystynowani do takiego zatrudnienia. Co stanowi spore zaskoczenie, absolwenci kierunków społecznych deklarują taką lokalizację niemal równie powszechnie (29,3%), a absolwentów kierunków artystycznych i humanistycznych dotyczy ona w 28,1%. Interpretacja tego stanu wymagałaby dalszych badań empirycznych, choć wstępna sugestia nakazuje uwzględnić tu tezę o zerwaniu związku pomiędzy zdobytymi kwalifikacjami a specyfiką prac zawodowej na współczesnym rynku pracy, co dotyczyć może znacznej części jednostek. Innym zaskoczeniem jest fakt, że absolwenci nauk ścisłych i technicznych dominują zdecydowanie liczbowo (37,5%) w sektorze „Handel, hotele i restauracje, transport i łączność, usługi personalne”, wyprzedzając w tym kontekście byłych studentów kierunków nowych (26,8%). Nie budzi natomiast wątpliwości fakt ilościowej dominacji absolwentów nauk społecznych (pedagogów, psychologów i socjologów) w dziale „edukacja, ochrona zdrowia i opieka socjalna”, sięgająca 29,3%, a dla absolwentów kierunków artystycznych i humanistycznych wynosząca 18,8%. Wspomniane zerwanie związku między zdobytym wykształceniem a charakterem podjętej pracy dotyczy zapewne z jednej strony wybranych obszarów gospodarki, z drugiej natomiast pewnych rodzajów wykształcenia. Mówiąc prościej (jednocześnie bardziej optymistycznie), tendencja ta nie ma zasięgu ogólnego, ani też bezwarunkowego charakteru. Widać to w przypadku sektora edukacji, ochrony zdrowia i opieki socjalnej, w którym związek między uzyskiwanym wykształceniem a charakterem pracy zawodowej jest już uchwytany.

Konkludując, w przypadku sektora produkcji, budownictwa i przemysłu ujawniona trudność interpretacyjna stanowić może ponadto efekt niereprezentatywności próby w przyjętym modelu badania. Z drugiej strony jednak jest możliwe, że dokumentuje ona specyfikę rynku

¹¹ W tabeli wskazano, że brak zatrudnienia mógł być spowodowany także dalszą kontynuacją nauki na studiach drugiego stopnia, ewentualnie na drugim fakultecie. Nie zmienia to faktu, że pewna część osób w tej kategorii mogła mieć problemy z uzyskaniem satysfakcjonującego zatrudnienia.

pracy, w którym alokacja na różne pozycje zawodowe dokonuje się z wykorzystaniem różnych, nie zawsze ujawnianych mechanizmów.

13. **Sektor zatrudnienia**

Kolejną kwestią do rozstrzygnięcia jest wskazanie, w jakich sektorach gospodarki absolwenci UZ znajdują najczęściej zatrudnienie. Analiza tych danych pozwoli w dużej mierze stwierdzić w jakim zakresie pracują oni zgodnie z uzyskanymi kwalifikacjami. Inaczej mówiąc jak wygląda adekwatność kwalifikacji uzyskanych przez absolwentów na studiach do działań realizowanych w ramach podjętej pracy.

Tabela 50. Sektor zatrudnienia a typ studiów

			Typ studiów	
			I-go stopnia	II-go stopnia
Sektor zatrudnienia	Nie dotyczy/nie pracuję	N	15	9
		%	17,2	10,7
	Szeroko rozumiana produkcja, budownictwo, przemysł	N	26	21
		%	29,9	25,0
	Handel, hotele i restauracje, transport i łączność, usługi personalne	N	11	20
		%	12,6	23,8
	Banki, ubezpieczenia, inne branże pośrednictwa finansowego	N	4	3
		%	4,6	3,6
	Obsługa biznesu (w tym doradztwo)	N	4	3
		%	4,6	3,6
	Administracja państwowa	N	10	5
		%	11,5	6,0
	Administracja samorządowa	N	3	4
		%	3,4	4,8
	Edukacja, ochrona zdrowia i opieka socjalna	N	14	19
		%	16,1	22,6

Tabela 51. Sektor zatrudnienia a wydział

			Wydział									
			W A	WB AIŚ	WE Z	WF IA	W H	WI EA	W MI E	W M	W NB	WP PS
Sektor zatrudnienia	Nie dotyczy/nie pracuję	N	1	0	4	1	7	0	0	2	1	8
		%	20,0	0,0	10,8	50,0	20,6	0,0	0,0	16,7	11,1	18,2
	Szeroko rozumiana produkcja, budownictwo, przemysł	N	2	4	10	1	8	3	2	0	4	13
		%	40,0	30,8	27,0	50,0	23,5	27,3	50,0	0,0	44,4	29,5
	Handel, hotele i restauracje, transport i łączność, usługi personalne	N	0	3	11	0	1	6	2	4	1	3
		%	0,0	23,1	29,7	0,0	2,9	54,5	50,0	33,3	11,1	6,8
	Banki, ubezpieczenia, inne branże pośrednictwa finansowego	N	1	1	1	0	0	0	0	0	2	2
		%	20,0	7,7	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	22,2	4,5
	Obsługa biznesu (w tym doradztwo)	N	1	2	0	0	1	0	0	2	0	1
		%	20,0	15,4	0,0	0,0	2,9	0,0	0,0	16,7	0,0	2,3
	Administracja państwowa	N	0	0	4	0	4	0	0	2	0	5
		%	0,0	0,0	10,8	0,0	11,8	0,0	0,0	16,7	0,0	11,4
	Administracja samorządowa	N	0	0	2	0	3	0	0	1	0	1
		%	0,0	0,0	5,4	0,0	8,8	0,0	0,0	8,3	0,0	2,3
	Edukacja, ochrona zdrowia i opieka socjalna	N	0	3	5	0	10	2	0	1	1	11
		%	0,0	23,1	13,5	0,0	29,4	18,2	0,0	8,3	11,1	25,0

Zasygnalizowane niejasności interpretacyjne związane z danymi pochodzącymi z Tabeli 49 znajdują swe dokładniejsze odzwierciedlenie, jeśli omawiając uczestnictwo badanych absolwentów w sektorach gospodarki wykorzystać podział na strukturę wydziałową. Dlatego też interpretacja materiału jedynie w oparciu o dane zawarte w powyższej tabeli nie jest możliwa. Decydujący wpływ ma tu zróżnicowanie kategorii analizy, a jednocześnie relatywnie niewielka wielkość próby.

14. Źródła informacji o pracodawcach

Prezentowana tabela zawiera jedenaście możliwości odnoszących się do poszukiwania informacji o pracodawcach, choć ich pełna lista byłaby jeszcze bardziej rozbudowana. Istotne jest, że popularność poszczególnych ujętych w zestawieniu źródeł informacji jest wyraźnie zróżnicowana.

Tabela 52. Źródła informacji o pracy

		N	%
Źródła	Nie dotyczy/nie poszukiwałem(am) pracy	13	6,8
	Biuro Karier UZ	11	5,7
	Targi pracy / sesje informacyjne pracodawców organizowane przez Uczelnię	8	4,2
	Inne źródła uczelniane (kolegium, katedra, wykładowca, promotor)	44	22,9
	Ogłoszenia prasowe i materiały drukowane informujące o wolnym miejscu pracy	94	49,0
	Portale z aktualnymi ofertami pracy (np. Praca.pl)	37	19,3
	Internetowe serwisy społecznościowe	10	5,2
	Anons poszukiwania pracy umieszczony przeze mnie w Internecie/prasie	78	40,6
	Rodzina / znajomi	101	52,6
	Bezpośredni kontakt z pracodawcą (wizyta/telefon)	30	15,6
	Biuro pośrednictwa pracy	10	5,2
	Prywatna firma rekrutująca	13	6,8

Efektywność poszukiwania satysfakcjonującego zatrudnienia zależy od wielu czynników, wśród nich od możliwości dotarcia do źródeł informacji na temat potencjalnych pracodawców i przedstawianych przez nich ofert. Starania zmierzające do poznania względnie pełnej oferty na rynku pracy, zaowocować mogą dotarciem do najlepszego pracodawcy. Przegląd źródeł informacji o pracodawcach wskazuje, że głównym źródłem informacji o przyszłej pracy dla ogółu badanych osób (52,6%) jest rodzina i krąg znajomych. Sugeruje to, że bardziej ufamy bezpośrednim, jednocześnie mniej sformalizowanym kontaktom. Nieco mniej popularne okazały się ogłoszenia prasowe i materiały drukowane informujące o wolnym miejscu pracy, które analizowane były przez połowę (49,0%) badanych absolwentów. Na trzecim miejscu pod względem popularności poszukiwań znajdują się ogłoszenia o chęci podjęcia pracy zamieszczane przez samych zainteresowanych w Internecie, za pośrednictwem popularnych portali lub poprzez prasę (40,6%). Uzupełniającym źródłem informacji były ponadto źródła uczelniane, przez które rozumiano najczęściej któregoś z wykładowców, promotora lub jednostkę organizacyjną uczelni (22,9%).

Na dalszym miejscu znalazły się portale internetowe z aktualnymi informacjami na temat zatrudnienia. Korzystał z nich co piąty absolwent (19,3%). Listę najczęściej wybieranych dróg poszukiwania informacji zamyka wariant bezpośredniego spotkania z pracodawcą, przynajmniej w postaci rozmowy telefonicznej dotyczącej warunków pracy. Z takiej formy skorzystało 15,6% wypowiedających się. Pozostałe, uwzględnione w zestawieniu formy cechują się niewielką popularnością.

Konkludując, zwraca uwagę fakt, że najczęściej spotykaną formą docierania do informacji o możliwości zatrudnienia jest odwoływanie się do rodziny lub znajomych. Stwarza to wrażenie, że na lokalnym rynku pracę trzeba sobie „załatwić” poprzez mniej lub bardziej formalne znajomości, niż dotrzeć sformalizowany sposób, poprzez ogólnodostępne kanały. Warto w tym kontekście przypomnieć, że zdecydowana większość wypowiedających się (83,3%), oceniając kryteria umożliwiające zatrudnienie, na pierwszym miejscu wymieniła „rekomendacje osób trzecich”, będące pomocą w znalezieniu zatrudnienia. Być może, co stanowi jedynie niezweryfikowane przypuszczenie, że popularność tego rozwiązania skutkuje wykazaną powyżej niespójnością profilu uzyskanego podczas studiów wykształcenia z sektorem gospodarki. Rozstrzygnięcie tej kwestii stanowić powinno temat odrębnych analiz poświęconych ukrytym mechanizmom rynku pracy.

15. Ciągłość zatrudnienia

Ważnym elementem charakterystyki sytuacji zawodowej absolwentów UZ jest ciągłość zatrudnienia. Problem polega jednak na tym, że zarówno trzymanie się firmy, jak i częste zmiany miejsca pracy mogą podlegać bardzo zróżnicowanej interpretacji. Ruchliwość zawodowa, częsta zmiana pracodawców może stanowić zarówno o nieumiejętności działań kolektywnych, niedostosowania się pracownika do warunków pracy i jego konfliktowości, jak z drugiej strony, może wskazywać na potrzebę podnoszenia własnych kwalifikacji, innowacyjności oraz poszukiwań. „Trzymanie się” jednego miejsca pracy może wskazywać na zachowawczość i bierność pracownika, brak inwencji, ale jednocześnie może pokazywać jego lojalność wobec firmy. Wyniki badań dotyczących efektywności płacowej zmian pracodawcy nie są jednoznaczne. Analiza opublikowana w magazynie „Forbes”¹² sugeruje, że wiązanie kariery zawodowej z jedną firmą nie jest opłacalne ekonomicznie. Analizy przygotowywane w odniesieniu do polskiego rynku wskazują na zmodyfikowaną tendencję, bowiem w krajowych warunkach kariera zawodowa, realizowana poprzez zmiany pracodawcy co 4-6 lat, gwarantuje wzrost wynagrodzenia w większym stopniu, niż częsta zmiana miejsca pracy lub długotrwałe związanie się z pracodawcą¹³.

¹² Cameron Keng (2014) *Employees Who Stay In Companies Longer Than Two Years Get Paid 50% Less*, „Forbes”, June 22

¹³ „Ogólnopolskie Badanie Wynagrodzeń 2016”, Sedlak & Sedlak Dostęp na: <https://wynagrodzenia.pl/arttykul/jak-czesto-oplaca-sie-zmieniac-prace>

Tabela 53. Ciągłość zatrudnienia

		N	%
Zmiana pracy	Nie dotyczy, nigdy nie pracowałem (am)	80	37,9
	Tak, jeden raz	71	33,6
	Tak, kilka razy	52	24,6
	Nie zmieniałem (am), stale pracuje w tym samym miejscu pracy	8	3,8

Ciągłość zatrudnienia jako tendencja obejmująca ogół pracowników ukazuje stabilność rynku pracy. Choć w warunkach gospodarki rynkowej trudno współcześnie oczekiwać rozpowszechnienia wariantu „jedna kariera zawodowa u jednego pracodawcy”, to z drugiej strony częste, wielokrotne zmienianie miejsca pracy nie stwarza wyraźnych szans na stabilizację zawodową. Dotychczasowe, krótkie jeszcze biografie zawodowe absolwentów UZ wskazują jednak, że utrzymanie zatrudnienia w jednej firmie jest przywilejem bardzo nielicznych osób (3,8%). Pozostałe, nawet w krótkim czasie po ukończeniu studiów zmieniały pracę jednokrotnie (33,6%) lub wręcz kilkakrotnie (24,6%). Sugeruje to ich ograniczoną stabilność na rynku pracy, choć trzeba pamiętać, że są to osoby o niedługim stażu zawodowym.

Tabela 54. Ciągłość zatrudnienia a kierunek studiów

			Kierunek			
			artystyczno-humanistyczne	społeczne	ściśle i techniczne	nowe
Ciągłość zatrudnienia – zmiana pracy	Nie dotyczy, nigdy nie pracowałem (am)	N	13	23	22	22
		%	38,2	32,4	39,3	44,0
	Tak, jeden raz	N	10	27	17	17
		%	29,4	38,0	30,4	34,0
	Tak, kilka razy	N	11	18	15	8
		%	32,4	25,4	26,8	16,0
	Nie zmieniałem (am), stale pracuje w tym samym miejscu pracy	N	0	3	2	3
		%	0,0	4,2	3,6	6,0

Wspominana tendencja do częstej zmiany miejsca pracy nie stanowi zapewne dla ogółu osób korzystnego wariantu kariery. Pomijając sytuację naturalnego rozwoju zawodowego, związanego z podnoszeniem swych kwalifikacji i umiejętności, może ona wskazywać na niestabilność rynku pracy, czy jego kurczenie się, w tym konieczność redukcji pracowników w firmach. Nie uwzględniając tu roli obu tych uwarunkowań trzeba zaznaczyć, że wariant kilkakrotnej zmiany miejsca pracy dotyczył w największym stopniu byłych studentów kierunków artystycznych i humanistycznych, bowiem co trzeciej osoby w tej kategorii

(32,4%). Jednocześnie jednak w podobnej sytuacji znajdowała się co czwarta osoba po kierunkach ścisłych i technicznych (26,8%) oraz w minimalnie mniejszym stopniu po kierunkach społecznych (25,4%). Tendencji do zmiany zatrudnienia w największym stopniu opierają się studiujący na kierunkach nowych (16,0%). Jest prawdopodobne, że dzięki zdobytym, poszukiwanym kwalifikacjom zapewniają oni luki rynkowe, stąd też nie muszą poszukiwać kolejnych, bardziej satysfakcjonujących prac.

Tabela 55. Ciągłość zatrudnienia a typ studiów

			Typ studiów	
			I-go stopnia	II-go stopnia
Zmiana pracy	Nie dotyczy, nigdy nie pracowałem (am)	N	38	42
		%	35,5	40,4
	Tak, jeden raz	N	34	37
		%	31,8	35,6
	Tak, kilka razy	N	30	22
		%	28,0	21,2
	Nie zmieniałem (am), stale pracuje w tym samym miejscu pracy	N	5	3
		%	4,7	2,9

Kilkukrotna zmiana pracodawcy dotyczy w dostrzegalnie wyższym stopniu absolwentów studiów licencjackich (28,0%), niż kierunków magisterskich (21,2%). Może być to związane ze wskazywaną w wielu opracowaniach mniejszą stabilnością rynkowa osób dysponujących wykształceniem licencjackim.

Tabela 56. Ciągłość zatrudnienia a wydział

			Wydział									
			WA	WBA IŚ	WE Z	WF IA	WH	WI EA	W MI E	W M	WN B	WP PS
Zmiana zatrudnienia	Nie dotyczy, nigdy nie pracowałem (am)	N	2	5	20	2	12	6	4	7	4	18
		%	33,3	20,8	41,7	100	34,3	54,5	57,1	53,8	36,4	33,3
	Tak, jeden raz	N	2	10	15	0	11	1	1	5	3	23
		%	33,3	41,7	31,3	0,0	31,4	9,1	14,3	38,5	27,3	42,6
	Tak, kilka razy	N	2	7	9	0	12	4	2	1	4	11
		%	33,3	29,2	18,8	0,0	34,3	36,4	28,6	7,7	36,4	20,4
	Nie zmieniałem (am), stale pracuje w tym samym miejscu pracy	N	0	2	4	0	0	0	0	0	0	2
		%	0,0	8,3	8,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,7

Częsta, kilkukrotna zmiana miejsca pracy stanowi na ogół wariant mniej pożądaną zwłaszcza dla osób o krótkim okresie aktywności zawodowej. Sytuacja taka dotyczy niestety, znacznych odsetków w badanej populacji. Najwyższe wartości procentowe odnoszą się tu do absolwentów Wydziału Nauk Biologicznych i Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (po 36,4%), ale także w nieco mniejszym stopniu, do byłych studentów Wydziału Humanistycznego (34,3%) i Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (29,2%). Uwzględniając z jednej strony popularność tego typu doświadczeń, z drugiej natomiast fakt, że tendencja ta dotyczy także absolwentów generalnie dobrze dotychczas radzących sobie na rynku pracy, warto wziąć pod uwagę wcześniej wskazywaną możliwość zakładającą, że opisany stan może być zarówno skutkiem trudności ze zdobyciem satysfakcjonującej posady, jak również efektem samodzielnych decyzji osób podejmujących zatrudnienie. Zdecydowanie najniższy odsetek osób znajdujących się takiej sytuacji dotyczy absolwentów Wydziału Mechanicznego (7,7%).

16. Lokalizacja zatrudnienia

Lokalizacja miejsca zatrudnienia jest między innymi wskaźnikiem zakresu oddziaływania uczelni i w związku z tym jej charakteru. W przypadku UZ uzyskane dane wyraźnie sugerują, że ma on przede wszystkim zasięg lokalny. Można bowiem założyć, że absolwenci podejmując pracę najczęściej będą to czynili w pobliżu swego miejsca zamieszkania.

Tabela 57. Lokalizacja zatrudnienia

		N	%
Lokalizacja pracy	W Zielonej Górze	119	73,9
	W województwie lubuskim poza Zieloną Górą	42	26,1
	W Polsce poza województwem lubuskim	-	-
	Za granicą	-	-

Kolejną, istotną informacją związaną z charakterystyką aktywności ekonomicznej absolwentów UUZ jest określenie lokalizacji miejsca pracy. Okazuje się, że uczelnia jest źródłem nowych kadr przede wszystkim dla najbliższego otoczenia, w tym zwłaszcza miasta. Bowiem trzech na czterech wypowiedzających się zadeklarowało zatrudnienie w obrębie Zielonej Góry (73,9%). Pozostali pracujący znaleźli zatrudnienie w obrębie województwa lubuskiego. Zaskoczeniem jest, że nikt z badanych nie zadeklarował lokalizacji swego miejsca pracy w pozostałych częściach kraju, jak dostrzeżono to we wcześniejszych edycjach raportu. Również, pomimo doświadczeń pochodzących z pracy za granicą, nikt z badanych nie zadeklarował tego wariantu jako aktualnego w momencie badania.

Tabela 58. Lokalizacja zatrudnienia a kierunek studiów

			Kierunek			
			artystyczno-humanistyczne	społeczne	ściśle i techniczne	nowe
Lokalizacja pracy	W Zielonej Górze	N	16	45	33	25
		%	66,7%	81,8%	75,0%	65,8%
	W województwie lubuskim poza Zieloną Górą	N	8	10	11	13
		%	33,3%	18,2%	25,0%	34,2%
	W Polsce poza województwem lubuskim	N	-	-	-	-
		%	-	-	-	-
	Za granicą	N	-	-	-	-
		%	-	-	-	-

Jeśli chodzi o lokalizację zatrudnienia absolwentów UZ, to w obrębie Zielonej Góry lokują się przede wszystkim absolwenci pedagogiki, psychologii i socjologii, co deklaruje cztery piąte (81,8%) badanych osób zaliczanych do tej kategorii. Proporcja trzech czwartych (75,0%) dotyczy natomiast byłych studentów kierunków ścisłych i technicznych. Z kolei wariant podjęcia pracy na terenie województwa lubuskiego, cechuje absolwentów kierunków nowych (34,2%) i co trzeciego, byłego studenta kierunków artystycznych lub humanistycznych (33,3%).

Tabela 59. Lokalizacja zatrudnienia a typ studiów

			Typ studiów	
			I-go stopnia	II-go stopnia
Lokalizacja pracy	W Zielonej Górze	N	55	64
		%	71,4%	76,2%
	W województwie lubuskim poza Zieloną Górą	N	22	20
		%	28,6%	23,8%
	W Polsce poza województwem lubuskim	N	-	-
		%	-	-
	Za granicą	N	-	-
		%	-	-

Zróznicowanie uwzględniające podział na typy studiów nie umożliwia sprecyzowania wyraźnych różnic pomiędzy nimi w zakresie lokalizacji miejsca pracy absolwentów.

Tabela 60. Lokalizacja zatrudnienia a wydział

			Wydział									
			W A	WB AIŚ	W EZ	WFI A	WH	WI EA	WM IE	WM	WN B	WP PS
Lokalizacja pracy	W Zielonej Górze	N	2	15	27	0	21	7	4	8	5	30
		%	50,0	88,2	71,1	0,0	77,8	63,6	66,7	88,9	50,0	78,9
	W województwie lubuskim poza Zieloną Górą	N	2	2	11	1	6	4	2	1	5	8
		%	50,0	11,8	28,9	100,0	22,2	36,4	33,3	11,1	50,0	21,1
	W Polsce poza województwem lubuskim	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Za granicą	N	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		%	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Uwzględnienie kryterium wydziałowego pozwala dostrzec istotne różnice w lokalizacji zatrudnienia absolwentów. Pracę w Zielonej górze znajdują przede wszystkim absolwenci Wydziału Mechanicznego (88,9%) i Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (88,2%), a więc wydziałów o charakterystyce politechnicznej. Z kolei niewiele ustępują im absolwenci Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (78,9%) oraz Wydziału Humanistycznego (77,8%). Plany związane z podjęciem zatrudnienia na terenie województwa dotyczą zwłaszcza absolwentów Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (36,4%) i Wydziału Ekonomii i Zarządzania (28,9%).

17. Dochody z pracy

Głównym elementem oceny sytuacji absolwentów UZ na rynku pracy jest między innymi wysokość uzyskiwanych przez nich dochodów. Biorąc pod uwagę, że są to osoby posiadające wyższe, uniwersyteckie wykształcenie, ich dochody, w myśl zasad merytokratycznych, z założenia winny znajdować się na dość wysokim poziomie. Z drugiej strony biorąc pod uwagę fakt nadprodukcji ludzi z wyższym wykształceniem (zwłaszcza w niektórych specjalnościach), obecny system rekrutacji na studia wyższe, a także realia rynkowe można założyć, że uzyskiwane przez absolwentów UZ dochody daleko będą odbiegać od ich oczekiwań.

Prezentację zróżnicowania dochodowego absolwentów warto poprzedzić informacją o wynagrodzeniach pracowników szeregowych, których krajowa mediana wyniosła w 2016 roku 2.650 zł brutto, a dla województwa lubuskiego osiągnęła 2.520 zł brutto. Biorąc pod uwagę specyfikę lokalnego rynku pracy, pozostający na nim (w większości) absolwenci UZ nie należą do uprzywilejowanych, bowiem analizy rynkowe wskazują na silną zależność pomiędzy wielkością przedsiębiorstwa a wysokością wynagrodzeń zatrudnionych pracowników. Tymczasem w Lubuskiem zarówno wielkie przedsiębiorstwa, jak i duże, generujące znaczne zyski, stanowią niewielką część lokalnego rynku pracodawców. Zaliczymy do nich przykładowo: Kronopol z Żar, SE Bordnetze z Gorzowa, ICT Poland z Kostrzyna, Faurecja Gorzów, Rockwool Polska z Cigacic i Gedia Poland z Nowej Soli.

Z drugiej strony, Ogólnopolskie Badanie Wynagrodzeń ujawnia korzystną sytuację zarobkową absolwentów UZ po studiach magisterskich. Zajęli oni w 2016 roku szóste miejsce wśród najlepiej zarabiających absolwentów uniwersytetów publicznych. Do analizy, uwzględniającej osiemnaście uniwersyteckich uczelni wyższych, zakwalifikowano 115 tysięcy respondentów. Średnia zarobków (mediana) wyniosła dla absolwentów UZ 4,210 zł brutto¹⁴

Tabela 61. Dochody z pracy

		N	%
Dochód	do 1500 zł	7	3,2
	1501-3000 zł	66	30,4
	3001-5000 zł	60	27,6
	pow. 5000 zł	84	38,7

¹⁴ Raport przygotowywała firma Sedlak & Sedlak. Dostęp na: <http://lubuskie.onet.pl/absolwenci-uz-jednymi-z-lepiej-zarabiajacych-w-kraju/zk08453>

Dane dotyczące wysokości wynagrodzenia są obiektywnym aspektem charakterystyki zawodowej absolwentów.¹⁵ Trzeba zaznaczyć, że zawarte w zestawieniu dane mają subiektywny charakter i wynikają jedynie z deklaracji badanych osób. Nakazuje to tym samym pewną ostrożność w ich interpretacji. Uzyskane wartości w przyjętych przedziałach prezentują dość wyrównany poziom. Za optymistyczne przyjąć należy, że zdecydowanie nieliczne osoby (3,2%) określiły swe dochody jako plasujące się w najniższej kategorii (do 1500 zł netto), co w przybliżeniu wyznacza poziom płacy minimalnej. Z kolei najczęściej pojawiające się wskazania (38,7%) dotyczyły przedziału dochodowego sięgającego powyżej pięciu tysięcy zł netto. Nie rozstrzygając w tym miejscu o prawdziwości tych deklaracji, warto przypomnieć dane z badań ogólnopolskich, sugerujące korzystną sytuację zarobkową absolwentów UZ.

Ponadto, o ogólnie korzystnej sytuacji finansowej ogółu absolwentów UZ świadczą wskazania, zgodnie z którymi więcej, niż co czwarta osoba (27,6%) uzyskuje dochody miesięczne w przedziale 3001-5000 zł netto, a dalsze 30,4% badanych zarabia pensję (lub uzyskuje dochód) w przedziale 1501-3000 zł netto.

Tabela 62. Dochód z pracy a kierunek studiów

			Kierunek			
			artystyczno-humanistyczne	społeczne	ściśle i techniczne	nowe
Dochody	do 1500 zł	N	4	2	0	1
		%	10,8	2,7	0,0	2,0
	1501-3000 zł	N	7	23	14	22
		%	18,9	31,5	25,0	43,1
	3001-5000 zł	N	18	16	16	10
		%	48,6	21,9	28,6	19,6
	pow. 5000 zł	N	8	32	26	18
		%	21,6	43,8	46,4	35,3

Uzupełnieniem przedstawionej charakterystyki dochodów z pracy jest odniesienie ich do kategorii kierunków, które studiowali badani. Pozwoli to w pewnym stopniu uwiarygodnić niezwyfikowane dane poprzez odniesienie ich do ogólnej wiedzy o zarobkach na krajowym rynku pracy. Pierwsza informacja dotyczy tego, iż żadna badanych osób, która studiowała kierunek ścisły lub techniczny, nie mieści się w najniższym, założonym w analizie przedziale dochodowym (do 1500 zł netto). Po drugie, osoby o ścisłym lub technicznym profilu wykształcenia zadeklarowały najczęściej (46,4%) dochody powyżej pięciu tys. zł netto. Warte uwagi jest także informacja, że w niewielkim stopniu ustępują im absolwenci z przygotowaniem społecznym (pedagodzy, psychologzy, socjolodzy), których znaczna część

¹⁵ Ze względu na temat, uznawany przez ogół ankietowanych za drażliwy, w badaniu posłużono się jedynie przedziałami liczbowymi pozwalającymi oszacować wysokość uzyskiwanych dochodów (netto).

(43,8%) również plasuje się w najwyższym przedziale. Jeśli tłumaczyć tę sytuację, to (uwzględniając realia rynku pracy) wynikać ona może z kumulacji różnych dochodów, stanowiących efekt aktywności tej kategorii specjalistów w kilku miejscach pracy. Także osoby z przygotowaniem artystycznym i humanistycznym stosunkowo dobrze radzą sobie finansowo. O ile bowiem w najwyższej z uwzględnionych tu kategorii dochodowych mają oni najmniejszy udział (21,6%), to jednocześnie są najliczniej reprezentowani (48,6%) w kategorii dochodów 3001-5000 zł netto.

Tabela 63. Dochód z pracy a wydział

			Wydział									
			WA	WBAI Ś	WE Z	WF IA	WH	WI EA	W MI E	W M	WN B	WP PS
Dochód	do 1500 zł	N	0	0	1	1	3	0	0	0	0	2
		%	0,0	0,0	2,0	50,0	7,7	0,0	0,0	0,0	0,0	3,6
	1501-3000 zł	N	1	9	21	1	10	1	2	3	4	14
		%	16,7	37,5	42,9	50,0	25,6	9,1	28,6	23,1	36,4	25,5
	3001-5000 zł	N	4	6	12	0	18	6	0	2	2	10
		%	66,7	25,0	24,5	0,0	46,2	54,5	0,0	15,4	18,2	18,2
	Pow. 5000 zł	N	1	9	15	0	8	4	5	8	5	29
		%	16,7	37,5	30,6	0,0	20,5	36,4	71,4	61,5	45,5	52,7

Interesujące jest ustalenie, w jaki sposób „przynależność wydziałowa” warunkuje poziom dochodów absolwentów UZ. Omówienie Tabeli 63 warto poprzedzić uwagą, że prezentowane dane burzą stereotypowe wyobrażenia dotyczące wysokości wynagrodzeń, jakie uzyskują specjaliści z dyplomem uczelni. Z drugiej strony utworzona interpretacja, ze względu na subiektywny charakter (oparty na deklaracjach badanych) wymaga niezbędnej ostrożności. Rozpoczynając od najwyższej kategorii dochodowej (powyżej pięciu tysięcy zł netto), w największym stopniu tworzona jest ona przez wcześniejszych studentów Wydziału Mechanicznego (61,5%), który w tym wymiarze zdecydowanie wyprzedzają pozostałe wydziały. Sporą niespodzianką jest druga lokata absolwentów Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii, którego absolwenci zadeklarowali taki poziom dochodów w 52,7%. Jeśli przyjąć ten wynik za prawdopodobny, wysoki poziom dochodów stanowić może efekt kumulacji aktywności zawodowej, wykraczającej poza etatowe zatrudnienie. Na trzecim miejscu plasują się absolwenci Wydziału Nauk Biologicznych, z których blisko co druga osoba (45,5%) należy do najwyższej kategorii zawodowej. W tym kontekście jest pewnym zaskoczeniem, że poszukiwani na rynku pracy specjaliści techniczni reprezentowani są tu w niższym stopniu: absolwenci Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (37,5%), czy Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (36,5%). Niestety, potwierdzona została opinia o trudnościach z uzyskaniem wysokich wynagrodzeń przez specjalistów o profilu humanistycznym – tylko co piąty absolwent Wydziału

Humanistycznego (20,5%) uzyskał omawiany poziom wynagrodzenia. Jeśli chodzi o przedział 3001-5000 zł netto, dominują tu liczbowo absolwenci Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (54,5%) oraz (co w świetle powyższej uwagi stanowi zaskoczenie), także absolwenci Wydziału Humanistycznego (46,2%). Udział absolwentów pochodzących z pozostałych wydziałów jest zdecydowanie niższy. Przedział dochodowy 1501-3000 zł netto, który (biorąc pod uwagę strukturę dochodów w województwie lubuskim) uznawany jest za przeciętny, w największym stopniu reprezentowany jest przez specjalistów z Wydziału Ekonomii i Zarządzania (42,9%), Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (37,5%) oraz Wydziału Nauk Biologicznych (36,4%). Deklaratywny charakter prezentowanych danych wymaga odniesienia do kolejnych analiz, jak i danych pochodzących ze zbiektywizowanych źródeł.

18. *Bezrobocie absolwentów*

Jeśli w oparciu o uzyskane dane przyjąć, że ogół absolwentów UZ znajduje zatrudnienie w obrębie samej Zielonej Góry, a także na terenie województwa lubuskiego, to jest jasne, że na sytuację ekonomiczną tej kategorii wpływ ma ogólna sytuacja gospodarcza regionu. Ta natomiast jest korzystna. Dane Eurostatu zaświadcza, że w 2016 roku, przy krajowej stopie bezrobocia 6,2%, dla Lubuskiego wynosiła ona 4,7%. Z kolei aktualne dane GUS wskazują, że w połowie 2017 roku wskaźnik natężenia bezrobocia dla Lubuskiego był identyczny, jak średnia krajowa i wynosił 7,1%. Natomiast w samej Zielonej Górze był on o połowę niższy (3,7%). Niestety, zagregowane dane statystyczne nie przekładają się bezpośrednio na parametry różnych środowisk, w tym również kategorii ludzi młodych. Okazuje się bowiem, że bezrobocie nie jest zjawiskiem rzadkim wśród absolwentów UZ.

Tabela 64. Doświadczenia bezrobocia

		N	%
Bezrobocie	Nie, nigdy	74	34,1
	Byłem zarejestrowany i pobierałem zasiłek dla bezrobotnych	47	21,7
	Byłem zarejestrowany, ale nie pobierałem zasiłku dla bezrobotnych	27	12,4

Ostatnim z wymiarów charakterystyki aktywności zawodowej absolwentów UZ jest opis doświadczeń dotyczących bezrobocia. Niestety, zaledwie co trzeci absolwent uczelni (34,3%) zaadoptował się na rynku pracy, nie doświadczając sytuacji poszukiwania zatrudnienia, będącej popularnym scenariuszem dla znacznej części ludzi młodych, wkraczających na rynek pracy. Poszukiwanie zatrudnienia przez Urząd Pracy było udziałem co piątej osoby (21,7%) w badanej próbie. Można przy tym zakładać, że okres ten przynajmniej dla części z nich stanowił jedynie krótki epizod w biografii zawodowej. Intencją badania był sam fakt rejestracji w Urzędzie Pracy, bez względu na długość okresu poszukiwania pracy. Bardziej

skomplikowane sytuacje, skutkujące utratą prawa do zasiłku dla bezrobotnych, zadeklarowało 12,4% absolwentów. Prawo zakłada wielość sytuacji, w których bezrobotny traci możliwość pobierania tego zasiłku, stąd nie było możliwe poddanie takich przypadków dalszej analizie.

Tabela 65. Doświadczenia bezrobocia a kierunek studiów

			Kierunek			
			artystyczno-humanistyczne	społeczne	ściśle i techniczne	nowe
Bezrobocie	Nie, nigdy	N	7	21	22	24
		%	35,0	42,9	56,4	60,0
	Byłem zarejestrowany i pobierałem zasiłek dla bezrobotnych	N	7	18	12	10
		%	35,0	36,7	30,8	25,0
	Byłem zarejestrowany, ale nie pobierałem zasiłku dla bezrobotnych	N	6	10	5	6
		%	30,0	20,4	12,8	15,0

Podział danych dotyczących bezrobocia absolwentów z uwzględnieniem kategorii kierunków ujawnia dalsze cechy sytuacji rynkowej tej kategorii społecznej. Tabela 65 prezentuje m.in. kategorie, które w największym stopniu ominęło doświadczenie bezrobocia: absolwentów kierunków nowych (60,0%) oraz kierunków ścisłych i technicznych (56,6%). Natomiast sytuacji takiej uniknął zaledwie co trzeci absolwent kierunków artystycznych lub humanistycznych (35,0%). Jeśli natomiast jako kryterium opisu przyjąć fakt rejestracji osoby bezrobotnej, połączony z pobieraniem zasiłku, to uprzywilejowana jest tu jedynie kategoria kierunków nowych, spośród których tylko co czwarta osoba miała taki status. Trudne realia rynku pracy nie pozwalają niestety na uniknięcie takiego statusu innym kategoriom, wśród nich absolwentom kierunków ścisłych i technicznych (30,8%). Najbardziej niekorzystna sytuacja, wiążąca się z brakiem pracy i jednoczesnym brakiem prawa do zasiłku dotyczyła jedynie co siódmej osoby (12,8%) z wyżej wymienionej kategorii, ponadto obejmowała wówczas głównie absolwentów o specjalnościach artystycznych lub humanistycznych (30,0%).

Tabela 66. Doświadczenia bezrobocia a typ studiów

			Typ studiów	
			I-go stopnia	II-go stopnia
Bezrobocie	Nie, nigdy	N	36	38
		%	33,0	35,2
	Byłem zarejestrowany i pobierałem zasiłek dla bezrobotnych	N	22	25
		%	20,2	23,1
	Byłem zarejestrowany, ale nie pobierałem zasiłku dla bezrobotnych	N	15	12
		%	13,8	11,1

Podział na studia pierwszego i drugiego stopnia nie ujawnia zróżnicowania związanego z bezrobociem absolwentów obu kategorii.

Tabela 67. Doświadczenia bezrobocia a wydział

			Wydział									
			W A	WB AIŚ	WE Z	WF IA	W H	WI EA	W MI E	W M	W NB	WP PS
Bezrobocie	Byłem zarejestrowany i pobierałem zasiłek dla bezrobotnych	N	0	11	20	0	10	2	2	6	4	19
		%	0,0	45,8	41,7	0,0	25,0	18,2	28,6	46,2	36,4	33,9
	Byłem zarejestrowany, ale nie pobierałem zasiłku dla bezrobotnych	N	3	5	10	1	6	3	0	5	3	11
		%	60,0	20,8	20,8	50,0	15,0	27,3	0,0	38,5	27,3	19,6
	Nie, nigdy	N	0	4	6	0	8	0	1	1	1	6
		%	0,0	16,7	12,5	0,0	20,0	0,0	14,3	7,7	9,1	10,7

Ostatnim z kryteriów określających doświadczenie bezrobocia wśród absolwentów UZ jest podział na jednostki wydziałowe. Zestawienie ujawnia, że jedynie absolwenci Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki nie doświadczyli bezrobocia, natomiast absolwentów pozostałych jednostek dotyczyło ono w zróżnicowanym stopniu.

Ponownie ujawnia się korzystna sytuacja absolwentów Wydziału Mechanicznego, spośród których zaledwie 7,7% miało takie doświadczenie. Nieco większe wartości dotyczyły absolwentów Wydziału Nauk Biologicznych (9,1%) i Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (10,7%).

Podsumowanie

Przedstawiony raport zawiera zróżnicowane treściowo dane dotyczące z jednej strony oceny procesu kształcenia na Uniwersytecie Zielonogórskim (w tym charakterystykę własnej aktywności ekonomicznej i paraekonomicznej w tym czasie), z drugiej przedstawiające aktywność badanych absolwentów na rynku pracy. Dane dokumentują wielość problemów, z którymi zderza się ogół jednostek wkraczających na rynek pracy, bądź usiłujących podwyższyć swój status zawodowy dzięki zdobytemu, wyższemu wykształceniu.

Aktualna edycja badania stworzyła nieco więcej, niż w przypadku wcześniejszych raportów, trudności interpretacyjnych dotyczących uzyskanego materiału. Odzwierciedlają one z jednej strony zmieniające się uwarunkowania częściowych ocen uczelni, jak z drugiej strony wyznaczniki określające start zawodowy absolwentów. Nie sposób wykluczyć, że zaprezentowane ustalenia mogą stanowić zapowiedź rozpoczynających się zmian - zarówno rosnących oczekiwań studentów wobec uczelni, jak jednocześnie zmian ich sytuacji zawodowej po wkroczeniu na rynek pracy. Jest prawdopodobne, że kolejne analizy ujawnią nowe zjawiska, tym samym umożliwiając weryfikację zaprezentowanych danych.

Uogólniając uzyskane wyniki można stwierdzić, że mimo pojawiających się, nowych tendencji jego oceny, Uniwersytet Zielonogórski utrzymuje dotychczasowy, wysoki status jednostki naukowej i dydaktycznej o wysokich parametrach. Zaświadcza o tym następujące ustalenia:

1. Większość kandydatów wybierających UZ jako uczelnię macierzystą (69,5%) kierowało się przekonaniem, że umożliwi on zdobycie zatrudnienia po ukończeniu studiów. Zbliżona liczebnie kategoria oceniała UZ jako uczelnię o wysokim prestiżu na rynku edukacyjnym. Ośmiu na dziesięciu kandydatów było przekonanych, że UZ zapewnia przyjazne dla studiujących zasady kształcenia i taką samą organizację toku studiów.
2. Zdecydowana większość kandydatów na studia w obrębie UZ kieruje się racjonalnymi przesłankami i kryteriami ich wyboru. W świetle dostrzeżonej, ogólnopolskiej tendencji do krytycznej oceny instytucji kształcących, pozwala to z pewnym optymizmem przewidywać dalszą rolę tej instytucji.
3. Decyzję o wyborze UZ jako miejsca studiów wspomaga argumentacja związana z bliskością uczelni wobec miejsca zamieszkania. Dokumentuje to wiodącą rolę UZ w regionie jako instytucji edukacyjnej. Uczelnia pełni ważną rolę jako główny ośrodek kształcenia akademickiego w regionie. Świadczy o tym fakt, że 72,6% jej składu stanowią osoby zamieszkujące relatywnie niedaleko, w obszarze województwa lubuskiego, lub też w miastach i miejscowościach przylegających do niego.
4. Podtrzymana została tendencja do zdecydowanie korzystnej oceny uczelni, wskazywana w poprzednich edycjach raportu. Aktualnie blisko dziewięciu na dziesięciu wypowiedzających się absolwentów (88,7%) potwierdza swe zadowolenie z wyboru uczelni. Jednocześnie siedmiu na dziesięciu z nich potwierdza satysfakcję z wyboru kierunku studiów. To korzystny stan, biorąc pod uwagę znaczną dynamikę

ofert edukacyjnych tworzonych corocznie przez pozostałe szkoły wyższe w kraju. W najwyższym stopniu (bowiem stuprocentowo) usatysfakcjonowani są byli studenci dwóch jednostek: Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska oraz Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki. Oceny przekraczające próg 90% uznania, dotyczą Wydziału Mechanicznego (92,3%) i Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (91,5%). Dla pozostałych wydziałów UZ, opisywany parametr znajduje się również na korzystnym poziomie, bowiem dotyczy większości wypowiedzających się osób.

5. Satysfakcję z wyboru kierunku studiów deklarowali prawie jednogłośnie absolwenci Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska (95,7%), a w nieco mniejszym stopniu absolwenci Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (81,8%). Warto jednocześnie podkreślić wysokie oceny przyznane przez absolwentów Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (78,0 %) i Wydziału Humanistycznego (77,5 %). O ile wysoki poziom satysfakcji absolwentów pierwszego i drugiego z wymienionych tu wydziałów, kształcących poszukiwanych na rynku pracy specjalistów technicznych nie stanowi zaskoczenia, to satysfakcja absolwentów kierunków społecznych i humanistycznych, którzy od pewnego czasu doświadczają trudności na rynku pracy, świadczy o ich znacznym potencjale zawodowym.
6. Niełatwe realia na rynku pracy nie wszystkim stwarzają możliwość podjęcia jej w oparciu o zdobyte wykształcenie. Jest w tym kontekście ważne, że zdecydowana większość, bo blisko dziewięciu z dziesięciu absolwentów UZ (86,9%) przynajmniej częściowo wykorzystuje zdobyte na uczelni kwalifikacje w swej pracy zawodowej. Przekonanie o częściowej przydatności zdobytego wykształcenia podzielali wszyscy absolwenci Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska oraz Wydziału Mechanicznego. Ponadto, dotyczyło ono dziewięciu z dziesięciu absolwentów Wydziału Pedagogiki, Psychologii i Socjologii (91,4%). W niewiele mniejszym stopniu podzielali je absolwenci Wydziału Humanistycznego (85,0 %) i Wydziału Ekonomii i Zarządzania (79,6%). Ponadto, nieco ponad połowa (53,8%) stwierdziła niezbędną ukończonych studiów do zatrudnienia. Dominowali wśród nich byli studenci Wydziału Mechanicznego (76,9%) oraz Wydziału Informatyki, Elektrotechniki i Automatyki (72,7%). Warto zwrócić uwagę, że przekonanie to dzieliła także większość absolwentów Wydziału Humanistycznego (62,5%). Wzmocnienie wskazanych danych stanowi fakt, że siedmiu na dziesięciu (70,0%) wypowiedzających się w badaniu osób wskazała na przydatność treści stanowiących składniki studiowanych przedmiotów.
7. Korzystny wizerunek studentów UZ uzupełnia informacja o ich zaangażowaniu w działalność kół naukowych, organizacji studenckich i innych stowarzyszeń, co zadeklarowało ponad cztery piąte (83,6%) badanych osób. Nawet jeśli przyjąć, że to głównie ci aktywni uczestniczyli również w prezentowanym badaniu, wynik jest satysfakcjonujący. Ogólnie rzecz biorąc, można stwierdzić tendencję do wyraźnego wzrostu szeroko pojętej aktywności studentów. Uzupełnieniem jej obrazu jest fakt, że

w badanej populacji ponad trzy czwarte z nich (77,3%) świadczyło pracą zawodową. Bieżąca aktywność wiąże się z dalszymi zamierzeniami edukacyjnymi badanego środowiska: największą popularnością wśród planowanych form kształcenia cieszą się kursy językowe, za którymi optuje blisko dwie trzecie (65,2%) absolwentów UZ, chęć studiowania kolejnego kierunku (38,7%), a przede wszystkim istotną rolę odgrywają plany studiów doktoranckich (17,4%). Uzupełnieniem tych zamierzeń jest zagraniczny staż pracy, planowany przez co piątego absolwenta (20,6%) i stanowiący ważne uzasadnienie popularności nauki języka/języków obcych.

8. Jeśli chodzi o aktywność ekonomiczną po ukończeniu studiów, dane (przynajmniej dotyczące badanej populacji) ukazują korzystną sytuację, bowiem trzy czwarte absolwentów UZ (75,6%) realizowało pełnoetatowe zatrudnienie. Tym samym, pozostałe formy aktywności zawodowej cieszyły się mniejszym zainteresowaniem. Warto podkreślić, że blisko co dziesiąta osoba zdecydowała się na własną działalność gospodarczą, wśród nich 3,8% funkcjonuje w roli pracodawcy. Konkludując, można stwierdzić dobrą adaptację absolwentów UZ na rynku pracy jako osób w znacznym odsetku wykorzystujących zdobytą podczas studiów wiedzę.
9. Obraz wyłaniający się z niniejszych badań pozwala twierdzić, że obszar rekrutacji kandydatów na studia w UZ dotyczy zwłaszcza województwa lubuskiego. Nie zaskakuje w tym kontekście, że absolwenci uczelni poszukują zatrudnienia w tym właśnie obszarze. W samym mieście zatrudnienie znalazło aż trzy czwarte kończących studia (73,9%), a pozostała część populacji zasiliła firmy i instytucje w obszarze województwa lubuskiego. Można stwierdzić, że UZ stanowi główną „kuźnię kadr” dla regionu.
10. Ważnym aspektem charakterystyki zawodowej absolwentów UZ są osiągnięte przez nich zarobki. Na kwestię tą trzeba spojrzeć w perspektywie średniej dochodów dla regionu. Uzyskany obraz (z zastrzeżeniem niereprezentatywności badanej populacji) sugeruje jednak korzystną tendencję. Bowiem do najniższego z uwzględnionych przedziałów dochodowych (do 1500 zł netto) zakwalifikowało się zaledwie 3,2% badanych. Z kolei dochody przekraczające 5000 zł netto osiąga 38,7% wypowiedzianych się w badaniu. Korzystną tendencję do osiągania przez nich dochodów powyżej średniej krajowej potwierdzają inne analizy o zasięgu ogólnopolskim. Potwierdzeniem zgodności zjawisk uchwyconych w raporcie z tendencjami dokumentowanymi przez inne analizy jest choćby to, że w najwyższej kategorii dochodowej plasują się przede wszystkim absolwenci kierunków ścisłych i technicznych.

Prezentowany raport utrwała korzystny wizerunek Uniwersytetu Zielonogórskiego jako instytucji przyjaznej studentom, dysponującej kadrą naukową o istotnym dorobku, spełniającej standardy nowoczesnej edukacji. Ukazane dane sugerują, iż mimo krajowych problemów demograficznych, uczelnia kształci na dobrym poziomie, a rekomendacją tego jest aktywność zawodowa jej absolwentów.

Spis tabel

TABELA 1. REPREZENTACJA POSZCZEGÓLNYCH KIERUNKÓW STUDIÓW	7
TABELA 2. CZĘSTOŚĆ KIERUNKÓW STUDIÓW W PODZIALE KATEGORIALNYM	9
TABELA 3. PODZIAŁ BADANYCH ZE WZGLĘDU NA WYDZIAŁY	10
TABELA 4. MOTYWY WYBORU KIERUNKU STUDIÓW	12
TABELA 5. MOTYWY WYBORU UZ A KIERUNKI STUDIÓW	14
TABELA 6. MOTYWY WYBORU UZ A RODZAJ STUDIÓW	15
TABELA 7. SATYSFAKCJA Z KSZTAŁCENIA NA UZ	16
TABELA 8. SATYSFAKCJA Z WYBORU UCZELNI, KIERUNKU STUDIÓW I SPECJALNOŚCI A WYDZIAŁ	16
TABELA 9. SATYSFAKCJA Z WYBORU UCZELNI, KIERUNKU STUDIÓW I SPECJALNOŚCI A KATEGORIE KIERUNKÓW	18
TABELA 10. SATYSFAKCJA Z WYBORU UCZELNI, KIERUNKU STUDIÓW I SPECJALNOŚCI A TYP STUDIÓW	19
TABELA 11. OCENA WYBORU STUDIÓW Z PERSPEKTYWY CZASU	19
TABELA 12. OCENA WYBORU STUDIÓW Z PERSPEKTYWY CZASU A WYDZIAŁ	20
TABELA 13. OCENA WYBORU STUDIÓW Z PERSPEKTYWY CZASU A KIERUNEK STUDIÓW	21
TABELA 14. OCENA WYBORU STUDIÓW Z PERSPEKTYWY CZASU A TYP STUDIÓW	22
TABELA 15. OCENA STUDIÓW W OPARCIU O RÓŻNE KRYTERIA	23
TABELA 16. OCENA STUDIÓW W OPARCIU O RÓŻNE KRYTERIA A WYDZIAŁ	24
TABELA 17. OCENA STUDIÓW W OPARCIU O RÓŻNE KRYTERIA A KIERUNEK STUDIÓW	25
TABELA 18. OCENA STUDIÓW W OPARCIU O RÓŻNE KRYTERIA A TYP STUDIÓW	26
TABELA 19. SATYSFAKCJA Z JAKOŚCI KSZTAŁCENIA	27
TABELA 20. SATYSFAKCJA Z JAKOŚCI KSZTAŁCENIA A KIERUNEK STUDIÓW	28
TABELA 21. SATYSFAKCJA Z JAKOŚCI KSZTAŁCENIA A TYP STUDIÓW	30
TABELA 22. SATYSFAKCJA Z JAKOŚCI KSZTAŁCENIA A WYDZIAŁ	31
TABELA 23. SUMARYCZNA PUNKTACJA OCEN CZĄSTKOWYCH JAKOŚCI KSZTAŁCENIA	33
TABELA 24. AKTYWNOŚĆ W TRAKCIE STUDIÓW	33
TABELA 25. AKTYWNOŚĆ W TRAKCIE STUDIÓW A KIERUNEK STUDIÓW	35
TABELA 26. AKTYWNOŚĆ W TRAKCIE STUDIÓW A TYP STUDIÓW	36
TABELA 27. AKTYWNOŚĆ W TRAKCIE STUDIÓW A WYDZIAŁ	37
TABELA 28. PLANY DOTYCZĄCE DALSZEGO KSZTAŁCENIA NA UZ	38
TABELA 29. PLANY DOTYCZĄCE DALSZEGO KSZTAŁCENIA NA UZ A KIERUNEK STUDIÓW	39
TABELA 30. PLANY DOTYCZĄCE DALSZEGO KSZTAŁCENIA NA UZ A TYP STUDIÓW	40
TABELA 31. PLANY DOTYCZĄCE DALSZEGO KSZTAŁCENIA NA UZ A WYDZIAŁ	41
TABELA 32. AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA – STAN PO UKOŃCZENIU STUDIÓW	42
TABELA 33. AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA PO UKOŃCZENIU STUDIÓW A KIERUNEK STUDIÓW	44
TABELA 34. AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA PO UKOŃCZENIU STUDIÓW A TYP STUDIÓW	46
TABELA 35. AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA PO UKOŃCZENIU STUDIÓW A WYDZIAŁ	48
TABELA 36. KRYTERIA DECYDUJĄCE O ZATRUDNIENIU	50
TABELA 37. KRYTERIA DECYDUJĄCE O ZATRUDNIENIU A KIERUNEK STUDIÓW	52
TABELA 38. KRYTERIA DECYDUJĄCE O ZATRUDNIENIU A TYP STUDIÓW	53
TABELA 39. KRYTERIA ZATRUDNIENIA A WYDZIAŁ	54
TABELA 40. CZAS POSZUKIWANIA PIERWSZEJ PRACY PO DYPLomie	56
TABELA 41. CZAS POSZUKIWANIA PIERWSZEJ PRACY PO DYPLomie A KIERUNEK STUDIÓW	56
TABELA 42. CZAS POSZUKIWANIA PIERWSZEJ PRACY PO DYPLomie A WYDZIAŁ	57
TABELA 43. CZAS POSZUKIWANIA PIERWSZEJ PRACY PO DYPLomie A TYP STUDIÓW	58
TABELA 44. PIERWSZA PRACA	58
TABELA 45. PIERWSZA PRACA A KIERUNEK STUDIÓW	59
TABELA 46. PIERWSZA PRACA A WYDZIAŁ	60

TABELA 47. PIERWSZA PRACA A TYP STUDIÓW	61
TABELA 48. SEKTOR ZATRUDNIENIA	61
TABELA 49. SEKTOR ZATRUDNIENIA A KIERUNEK STUDIÓW	62
TABELA 50. SEKTOR ZATRUDNIENIA A TYP STUDIÓW.....	64
TABELA 51. SEKTOR ZATRUDNIENIA A WYDZIAŁ	65
TABELA 52. ŹRÓDŁA INFORMACJI O PRACY	66
TABELA 53. CIĄGŁOŚĆ ZATRUDNIENIA	68
TABELA 54. CIĄGŁOŚĆ ZATRUDNIENIA A KIERUNEK STUDIÓW	68
TABELA 55. CIĄGŁOŚĆ ZATRUDNIENIA A TYP STUDIÓW.....	69
TABELA 56. CIĄGŁOŚĆ ZATRUDNIENIA A WYDZIAŁ	69
TABELA 57. LOKALIZACJA ZATRUDNIENIA	70
TABELA 58. LOKALIZACJA ZATRUDNIENIA A KIERUNEK STUDIÓW	71
TABELA 59. LOKALIZACJA ZATRUDNIENIA A TYP STUDIÓW.....	71
TABELA 60. LOKALIZACJA ZATRUDNIENIA A WYDZIAŁ	72
TABELA 61. DOCHODY Z PRACY.....	73
TABELA 62. DOCHÓD Z PRACY A KIERUNEK STUDIÓW	74
TABELA 63. DOCHÓD Z PRACY A WYDZIAŁ	75
TABELA 64. DOŚWIADCZENIA BEZROBOCIA	76
TABELA 65. DOŚWIADCZENIA BEZROBOCIA A KIERUNEK STUDIÓW.....	77
TABELA 66. DOŚWIADCZENIA BEZROBOCIA A TYP STUDIÓW	78
TABELA 67. DOŚWIADCZENIA BEZROBOCIA A WYDZIAŁ	78